

בס"ד "כִּי בָרַךְ אֲבִרְכֶךָ וְהִרְבָּה אֲרֵבָה אֶת זְרַעְךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָחֹל אֲשֶׁר עַל שֵׁפֶת הַיָּם" (כב' יז')

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּרָא

עַרְשׁ"ק יד' חֲשׁוֹן תַּשַּׁע"ח (3.11.17) bnei-zion.com

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:25 ר"ת 17:52

הַפְּטָרָה: "וְאִשָּׁה אַחַת" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּרָא (אֲבִרְכֶה) וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים" (יח' ב') (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב: "וַיֵּרָא (אֲבִרְכֶה) וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים" שואלת הגמרא (בבא מציעא פו'): "מֵאַן נִיְנְהוּ שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים? (=מי הם אותם שלשת האנשים?)", ועונה הגמרא: "מִיְכָאֵל, גְּבַרְיָאֵל וּרְפָאֵל (=שלשת מלאכי ה'). מִיְכָאֵל – שָׂבָא לְבָשָׂר אֶת שָׂרָה (=על הולדת יצחק). רְפָאֵל – שָׂבָא לְרַפָּא אֶת אֲבִרְכֶה (שהיה ביום השלישי למילתו), וְגַבְרִיאֵל – אָזַל לְמַהֲפֹכִיָּה לְסֻדּוּם (=וגבריאל בא כדי להפוך את סדם)".

על ביקור זה של שלשת המלאכים אומרים חז"ל, שהסיבה שסבב הקב"ה, שיבואו שלשת המלאכים אל אברהם, היא כדי לעשות הכנה לקראת קבלת התורה בהר סיני, כדי שלא יוכלו המלאכים לקטרג על ישראל, שאין הם ראויים לקבל את התורה, כפי שמבואר במדרש (שמות רבה כח, א'): "וּמִשָּׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹקִים – הֲדָא הוּא דְכַתִּיב (=זהו שכתוב (תהילים סח, יט): 'עָלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִיתָ שְׁבִי לְקַחַת מִתְּנוּת בְּאָדָם' (=לקח את התורה הקדושה)... בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בְּקִשׁוֹ מְלָאכֵי הַשָּׁרַת לְפָגוּעַ בְּמִשָּׁה. עָשָׂה הַקַּב"ה קְלִסְטִירִין (=דיוקן) פָּנָיו שֶׁל מִשָּׁה דוֹמָה לְאֲבִרְכֶה. אָמַר לָהֶם הַקַּב"ה (לְמַלְאָכִים): אֵי (=האם) אַתֶּם (לא) מִתְּבַיְשִׁין הֵימָנוּ (=ממנו)... זֶה שִׁירְדַתֶּם אֲצִלוֹ, וְאִכְלַתֶּם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ?"

וְרֵאוּי לָנוּ לְהַתְּבוֹנֵן בְּזֶה, מִדּוּעַ דּוֹקָא עִכְשָׁיו, לְאַחַר שְׁקִים אֲבִרְכֶה אֲבִינוּ מִצּוֹת מִיְלָה, שֶׁלַח הַקַּב"ה אֵלָיו שְׁלוֹשָׁה מְלָאכִים, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת הַכְּנָה לְקַבְּלַת הַתּוֹרָה בְּהַר סִינַי?

נִקְדִּים לְהַבִּיא אֶת הַכְּתוּב בְּמִדְרַשׁ (שמות רבה ל, יב'): פֶּעַם אַחַת אָמַר עֲקִילָס (=אוּנְקָלוֹס) לְאַדְרִיאָנוֹס הַמֶּלֶךְ: רוֹצֵה אָנִי לְהַתְּגִיר וְלִהְיוֹת יִשְׂרָאֵל.

אָמַר לוֹ אֲדִרְיאָנוֹס הַמֶּלֶךְ: לְאוּמָה זֹאת מִבְּקִשׁ לְהַצְטַרֵּף? כִּמָּה בִּיזִיתִי אוֹתָהּ! כִּמָּה הִרְגַּתִּי אוֹתָהּ! לִירוּדָה שְׂבָאוֹמוֹת אַתָּה מִבְּקִשׁ לְהַתְּעַרֵּב?

עָנָה לוֹ אוּנְקָלוֹס: הַקָּטָן שְׂבִיבָה (=בִּישְׂרָאֵל) יוֹדֵעַ הֵיאָךְ בְּרָא הַקַּב"ה אֶת הָעוֹלָם, מֶה נִבְרָא בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וְעַל מֶה הָעוֹלָם עוֹמֵד – שָׁכָן, הַכֹּל כְּתוּב בְּתוֹרָתִי, שֶׁהִיא תוֹרַת אֱמֶת. אָמַר אֲדִרְיאָנוֹס לְאוּנְקָלוֹס: אִם כֵּן, לְמַד אֶת תּוֹרָתִי בְּלִי לְהַתְּגִיר, וּבְלִי לְמוֹל אֶת עַצְמִךְ. עָנָה לוֹ אוּנְקָלוֹס: דַּע לָךְ, שְׂאִפִּילוֹ הַחֹכֵם בְּיוֹתֵר שְׂבַמְלָכוּתְךָ, וְאִף שִׁיְהִי זָקֵן בֶּן מֵאָה, אֵין הוּא יָכוֹל לְלַמּוֹד אֶת תּוֹרַת יִשְׂרָאֵל, אִם הוּא אֵינוֹ מְהוּל, שָׁכָן כְּתוּב: "מִגִּיד דְּבָרָו לִיעֶקֶב חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל, (אוֹלָם) לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי".

וְעַתָּה, מוֹבָן הֵיטֵב מִדּוּעַ סָבַב הַקַּב"ה, שֶׁהַמְּלָאכִים יָבוֹאוּ אֶל אֲבִרְכֶה אֲבִינוּ, לַעֲשׂוֹת הַכְּנָה לְקַרְאֵת קַבְּלַת הַתּוֹרָה דּוֹקָא עִכְשָׁיו, לְאַחַר שְׂאֲבִרְכֶה קִים וְקַבַּל אֶת מִצְוֹת הַמִּיְלָה עָלָיו וְעַל זְרַעו אַחֲרָיו. שָׁכָן, כְּפִי שְׂאוּמֵר אוּנְקָלוֹס לְאַדְרִיאָנוֹס הַמֶּלֶךְ, אֵי-אֲפָשָׁר לְהַשִּׁיג הַשְּׂגוֹת בְּתוֹרָה לְלֹא מִצְוֹת מִיְלָה. וְלָכֵן, כְּדֵי שְׂבַנִּי יִשְׂרָאֵל יוֹכְלוּ לְקַבַּל וְלַהֲשִׁיג אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אֲבִרְכֶה אֲבִינוּ הָיָה צָרִיךְ לְמוֹל אֶת עַצְמוֹ, וְלְקַבַּל מִצְוָה זֹאת עָלָיו וְעַל זְרַעו אַחֲרָיו.

וְאִם כֵּן, צְרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין גַּם מֶה הַקָּשֶׁר בֵּין מִצְוֹת מִיְלָה לְבֵין הַשְּׂגוֹת הַתּוֹרָה?

וְנִרְאֶה לְבָאֵר אֶת הַקָּשֶׁר בֵּין מִצְוֹת מִיְלָה לְבֵין הַשְּׂגוֹת הַתּוֹרָה, עַל-פִּי הַכְּתוּב בְּגִמְרָא (קידושין ל, ע"ב): "אָמַר הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל: בְּנֵי, בְּרַאתִי יֵצֵר רָע, וּבְרַאתִי לוֹ תּוֹרָה (כ)תְּבַלִּין, וְאִם אַתֶּם עוֹסְקִים בְּתוֹרָה – אֵין אַתֶּם נִמְסָרִים בְּיָדוֹ". הִנֵּה, רוֹאִים אָנוּ מִכָּאן שְׂאֵי-אֲפָשָׁר לְהַתְּגַבֵּר עַל יֵצֵר הָרָע, אֲלָא רַק בְּכַח הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. וְלָכֵן מְבוֹאֵר בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, שְׂבַגְלָל דְּבַר זֶה, מִתְּאַמֵּץ הַיֵּצֵר הָרָע בְּכָל כּוּחוֹ לְמַנּוּעַ מֵאִישׁ יִשְׂרָאֵל מִלְּעֲסוֹק בְּתוֹרָה, כִּיּוֹן שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שְׂעַל-יָדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה מִתְּגַבֵּר הָאָדָם עָלָיו.

אִם כֵּן, נִשְׁאֲלַת הַשְּׂאֵלָה, אֵיךְ מִתְּגַבֵּר הָאָדָם עַל אוֹתוֹ יֵצֵר הָרָע, שְׂמוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ לְלַמּוֹד תּוֹרָה? שְׂהַרִי הַקַּב"ה אוֹמֵר שְׂאֵין הָאָדָם מְסוּגָל לְהַתְּגַבֵּר עַל הַיֵּצֵר, אֲלָא רַק בְּכַח הַתּוֹרָה. אֵךְ מִכִּיּוֹן שֶׁהַיֵּצֵר מוֹנֵעַ מִהָאָדָם מִלְּעֲסוֹק בְּתוֹרָה, אֵיךְ יִתְּגַבֵּר עָלָיו בְּלִי עֶסֶק הַתּוֹרָה?

יש לישב קושיה זו על-פני המבואר בספר "מורה נבוכים" לרמב"ם, שתכלית מצות מילה היא להחליש את כח היצר הרע. וכן גם בזוהר הקדוש מבואר, שהאדם נולד עם העורלה, שהיא שרש הרע הדבוק באדם, ועל-ידי מצות מילה מסירים את העורלה, ומחלישים את היצר הרע.

לפי זה מובן, שתכלית מצות המילה היא להחליש את כח היצר הרע, שמונע מהאדם לעסוק בתורה, כיון שכל זמן שהעורלה דבוקה בו, אין הוא מסוגל כלל לעסוק בתורה. אולם, לאחר קיום מצות המילה, נחלש כוחו של היצר הרע, ואז יכול האדם להתגבר על אותו היצר, שמונע ממנו מלעסוק בתורה. וזהו שמברכים את התינוק לאחר המילה: "כשם שנכנס לבריתו של אברהם אבינו – כן יזכה להיכנס לתורה, לחופה ולמעשים טובים", כי על-ידי קיום מצות המילה, המחליש כאמור את כח היצר, הוא יוכל להיכנס וללמוד תורה, ועל-ידי התורה יתגבר על היצר, וממילא יוכל אחר-כך להיכנס לחופה ולמעשים טובים – אמן כן יהי רצון.

"ותכחש שרה לאמר לא צחקתי כי יראה"

ועל הכח של עגית אמן נראה במעשה הבא: ספר אחד מתושבי ירושלים: ישנו בבית כנסת מרכזי ומוכר לכל, הנקראת "זכרון משה שטיבלאד". באחת השנים, ביום ראש השנה, היה יהודי ממתפללי בית הכנסת, שהיה נוהג בקביעות כל שנה לקנות עלה מסוימת. הנה, באותה שנה, נרדס אותו יהודי בשעת מכירת העליות, ולא הספיק לקנות עליה זו.

כשהתעורר היהודי ושם לב שלא, הספיק לקנות את העלה שאותה נוהג לקנות במשך שנים בראש השנה, נבהל עד מאד, וחשש שאולי זה סימן לא טוב שמסמנים לו מן השמים ביום הדין. מיד רץ הוא אל הגאון הצדיק, רבי ישראל פישר זצ"ל, וספר לו את כל אשר קרהו. הרגיעו הרב פישר זצ"ל, ואמר לו: "הרי קנית לבסוף עליה אחרת, לא נורא, שנה הבאה תקנה בע"ה את העלה הקבועה שנהגת". והנה, לא חלפו שלשה חודשים מראש השנה, ואותו אדם נפטר לבית עולמו. באו בני הקהילה, ושאלו את הרב: "כיצד יתכן הדבר? והרי הרב הרגיעו שאין בכך כלום, ובשנה הבאה יזכה לקנות את העלה הקבועה..."

הרב פישר זצ"ל ענה להם מיד, ואמר: מה אתם רוצים שאני אעשה, והרי הוא לא ענה "אמן" על ברכתי, ולכן הברכה לא התקיימה, וממילא גזירת המיתה לא התבטלה...

ועל הכח של עגית "אמן" כתוב בפרשה, "ותכחש שרה לאמר לא צחקתי כי יראה", כותב הרמב"ן: "אני תמה בנביאה הצדקת, איך תכחש באשר אמר השם לנביא (=לאברהם) (שתלד בן)? וגם, למה לא האמינה לדברי מלאכי אלהים... (ש)באו אל אברהם, ובשרו אותו למועד אשוב אליך כעת תיה ולשרה בן?... וראוי לה שתאמין, או שתאמר "אמן, כן יעשה ה'".

הנה, לומדים אנו מדברי הרמב"ן, ששרה נתבעה על שלא ענתה "אמן" לברכת המלאכים, שבשרו לה על הולדת יצחק. מכאן למדו חז"ל את כוחה הגדול והנפלא של אמירת "אמן". שכן, יש לענות "אמן" על כל ברכה שמברך איש את רעהו, וכל שכן, על הברכות של חכמים וצדיקים.

ראוי להוסיף, שמכל אמירת "אמן" נברא מלאך ("אמן" גמטריה "מלאך"), השומר על האדם מפל צרה וצוקה.

ולכן, כל המרבה ב"אמנים", זוכה ובורא רבבות ומליוני מלאכים, השומרים עליו מפל צרה. רמז לדבר ניתן למצוא במה שאמרו המלאכים ללוט לפני הפיכת סדום: "וכל אשר לך בעיר הוצא מן המקום" - סופי תיבות "אמן", וכן הוצא מן המקום, בחיבור אותיות "אמן". וזאת, כדי לומר לנו, שעל-ידי אמירת "אמן", המלאכים מושיעים את האדם, ומוציאים אותו ממקום הפורענות.

עוד ראוי להוסיף, שהמקפיד על עגית "אמן" זוכה לשאת חן בעיני ה', כפי שרמז הכתוב בפרשה: "ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך" - חיבור אותיות "אמן" (גם ראשי תיבות "אמן" - אם נא מצאתי חן).

ממילא, על-ידי נשיאת חן זוכה האדם לאריכות ימים, כפי שרמז הכתוב: "ואברהם זקן בא בימים", סופי תיבות "אמן". מכאן, שהעונה "אמן" זוכה להגיע לזקנה - להיות "בא בימים" כאברהם אבינו.

לסיום צריך לדעת, שאמירת "אמן" בכונה גדולה (יש לכוון "נכון", וגם "כן יהי רצון), מבטלים אנו גזירות קשות, ובוקעים שערי שמים לגאולה שלימה של ישראל, כפי שרמז הכתוב בגאולת מצרים:

"ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל וכי ראה את ענני ויקדו וישתחוו". הנה, "ויאמן העם" אותיות "אמן", שעל-ידי אמירת "אמן" של כל העם באמונה רבה, יפקוד הבורא יתברך את בני ישראל לגאולת עולם, במהרה בימינו, אמן ואמן סלה!

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

בס"ד "כִּי בָרַךְ אֲבִרְכֶךָ וְהִרְבָּה אֲרֵבָה אֶת זְרַעְךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָחֹל אֲשֶׁר עַל שֵׁפֶת הַיָּם" (כב' יז')

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּרָא
כְּנִיַסַת הַשֶּׁבֶת: 16:17

יְצִיאַת הַשֶּׁבֶת: 17:25-17:52

ערש"ק יד' חֶשׁוֹן תשע"ח (3.11.17) bnei-zion.com

הַפְּטָרָה: "וְאִשָּׁה אַחַת" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחָלָב וּבֶן הַבְּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה, וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ" (יח' ח')

עַל הַכְּתוּב, "וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחָלָב וּבֶן הַבְּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה", כְּתוּב בְּ"דַעַת זְקֵנִים מִבְּעַלֵי הַתּוֹסְפוֹת" (על-פי מְדַרְשֵׁי חז"ל): "מִלְמַד שֶׁהָאֲכִילִם בְּשֶׁר וְחָלָב. וַיִּשְׁרָצָה הַקַּב"ה לִיתֵן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, אָמְרוּ הַמְּלֹאכִים (לה'): 'תִּנְהַ הוֹדֵךְ עַל הַשָּׁמַיִם' (=הַשָּׂאֵר אֶת הַתּוֹרָה לָנוּ, בְּשָׁמַיִם). אָמַר לָהֶם: כְּתוּב בַּתּוֹרָה 'לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בְּחֵלָב אֲמוֹי, וְאַתֶּם, כְּשִׁירְדֶתֶם לְמִטָּה (לְאֲבָרְהָם) אֲכַלְתֶּם בְּשֶׁר וְחָלָב, שֶׁנֶּאֱמַר: 'וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחָלָב וּבֶן הַבְּקָר... וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהִם (=לַפְּנֵי הַמְּלֹאכִים)... וַיֹּאכְלוּ', וּמִיָּד הוֹדוּ הַמְּלֹאכִים (שֶׁהַתּוֹרָה צְרִיכָה לְהִינָתֵן לְיִשְׂרָאֵל)..."

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁעֲנִין זֶה נִרְמָז בַּפְּסוּק בַּתְּחִילַת הַפְּרָשָׁה בַּפְּסוּק: "...וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עֲלָיו" - "נֹצְבִים עֲלָיו" דוֹקָא, כִּי כָּל זָמַן שֶׁלֹּא אָכְלוּ הַמְּלֹאכִים בְּשֶׁר וְחָלָב, לֹא הִיָּתְה סִיבָה לְתַת אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן, כְּשֶׁהִסְתַּכַּל אֲבָרְהָם עַל הַמְּלֹאכִים, רָאָה שֶׁהֵם "נֹצְבִים עֲלָיו" - שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עֲלִיוֹנוֹת עֲלָיו, עַל אֲבָרְהָם, אֲבִי כָּל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי יָכֹל לְבֹא בְּטַעֲנָה שְׂרָאוּי לְתַת לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה וְלֹא לְיִשְׂרָאֵל.

אוֹלָם כַּאֲשֶׁר: "וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחָלָב וּבֶן הַבְּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהִם" - נִתֵּן לָהֶם בְּשֶׁר וְחָלָב, אֲזִי נִשְׁתַּנָּה הַמָּצָב - "וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ" - נִתְעַלָּה אֲבָרְהָם לְהִיּוֹת עֹמֵד לְמַעַלָּה מֵהֶם בְּדַרְגָּה, בְּהִיּוֹתוֹ עֹמֵד תַּחַת צַל הַתּוֹרָה, הַנִּקְרָאת "עֵץ" ("עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ"), וְזֹאת בְּגִלְל - "וַיֹּאכְלוּ" - שֶׁאָכְלוּ בְּשֶׁר וְחָלָב, וְהַפְּסִידוּ עַל-גְּדֵי זֶה אֶת הַתּוֹרָה.

הַגַּה"ק ר' הֶשֶׁל מְקַרְאָקָא זצ"ל, בְּסִפְרוֹ "חֲנוּכַת הַתּוֹרָה" (פְּרִשְׁת מְשַׁפְּטִים), הִקְשָׁה קוֹשִׁיָה עֲצוּמָה עַל עֲנִין זֶה שֶׁהַמְּלֹאכִים לֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּגִלְל שֶׁאָכְלוּ בְּשֶׁר וְחָלָב. שֶׁהָרִי, אוֹמֵר ר' הֶשֶׁל מְקַרְאָקָא: מוֹבָא בְּגִמְרָא (חוֹלִין קטו'): "...תִּנְא (כְּתוּב בַּתּוֹרָה) 'לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בְּחֵלָב אֲמוֹי ג' (=שֶׁלֹּש) פְּעָמִים. אַחַד לְאִיסוֹר אֲכִילָה, וְאַחַד לְאִיסוֹר הַנָּאָה, וְאַחַד לְאִיסוֹר בִּישׁוּל'".

אִם כֵּן, לְמַדִּים אֲנוּ מִהַגְּמָרָא, שֶׁמוֹזְכָּר בַּתּוֹרָה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים "לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בְּחֵלָב אֲמוֹי" (שְׁמוֹת כג' יט', שְׁמוֹת לד' כו', דְּבָרִים יד' כא'), כְּדִי לְהַזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל עַל ג' אִיסוּרִים. 1. אִיסוֹר לְאָכֹל בְּשֶׁר בְּחָלָב. 2. אִיסוֹר הַנָּאָה מִמְּנוּ (מְכִירָה וְכַדוּמָה). 3. אִיסוֹר בִּישׁוּל בְּשֶׁר בְּחָלָב, וְאַפִּילוּ אֵין הָאֲדָם אוֹכֵל מִמֶּנּוּ.

עַל-פִּי זֶה נִפְסַק גַּם בְּשִׁלְחוֹן עֶרוֹךְ "יּוֹרָה דְּעָה", שְׁמוּתָר מִהַתּוֹרָה לְאָכֹל בְּשֶׁר וְחָלָב, אִם לֹא נִתְבַּשְׁלוּ יַחַד דָּרָךְ בִּישׁוּל. כְּפִי שְׁמוּבָא שֶׁם ("יּוֹרָה דְּעָה" פז' סעיף א'): "לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בְּחֵלָב אֲמוֹי, וְנֶאֱמַר ג' פְּעָמִים בַּתּוֹרָה: אַחַד לְאִיסוֹר אֲכִילָה, וְאַחַד לְאִיסוֹר הַנָּאָה, וְאַחַד לְאִיסוֹר בִּישׁוּל. וְהוֹצִיא אִיסוֹר אֲכִילָה בְּלִשׁוֹן בִּישׁוּל, לוֹמֵר (לָךְ) שְׂאִינוּ אִיסוֹר (בְּשֶׁר וְחָלָב) מִן הַתּוֹרָה, אֶלָּא דָּרָךְ בִּישׁוּל. אֲבָל מְדַרְבְּנָן אִיסוֹר (לְאָכֹל בְּשֶׁר וְחָלָב)".

לְפִי זֶה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת: הָרִי כַּאֲשֶׁר אָכְלוּ הַמְּלֹאכִים בְּשֶׁר וְחָלָב, לֹא עָבְרוּ עַל אִיסוֹר דְּאוֹרִיתָא (=מִהַתּוֹרָה). וְאִם נֹאמַר שֶׁאֲבָרְהָם בִּשַׁל אֶת בְּשֶׁר הַבְּקָר בְּחָלָב וְנָתַן לַפְּנִיָּהִם, גַּם זֶה קוֹשִׁיָה, אֵיךְ עָבַר אֲבָרְהָם עַל אִיסוֹר דְּאוֹרִיתָא וּבִשַׁל בְּשֶׁר בְּחָלָב? (וּמִסָּיִם הַגַּה"ק ר' הֶשֶׁל מְקַרְאָקָא זצ"ל אֶת קוֹשִׁיתוֹ בְּ"וֹצְרִיךְ עִיּוֹן").

אוֹמֵר עַל-כֵּן הַרַה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן: וּמְצַאתִי בְּסִפְר "עֲמוּדֵיהַ שְׁבַע" (סי' ו'), שֶׁהַקְשָׁה שֶׁם וְשָׂאֵל, אֵיךְ הָאֲכִיל אֲבָרְהָם אֲבִינוּ אֶת הַמְּלֹאכִים בְּשֶׁר וְחָלָב? הֲלֹא כָּל עֲבוּדָתוֹ שֶׁל אֲבָרְהָם הִיָּתְה לְהַחְזִיר אֶת אוֹרְחָיו לְמוֹטָב, וְלֹאחַר הַסְּעוּדָה הִנֵּה אוֹמֵר לָהֶם לְבָרַךְ לְבֹרָא יִתְבָּרַךְ, שֶׁהָאֲכֵל הוּא שְׁלוֹ.

כְּפִי שְׁמוּבָא בְּמִדְרָשׁ (וּלְקוֹט שְׁמוּעוֹנִי כֹא' צז'): "וַיִּטַּע אֲשֶׁל בְּבָאָר שְׁבַע... וַיִּקְרָא שֶׁם בְּשֶׁם ה' אֵל עוֹלָם'. אֵל תִּקְרִי 'וַיִּקְרָא', אֶלָּא 'וַיִּקְרָא'. מִלְמַד, שֶׁהַקְרִיא אֲבָרְהָם אֲבִינוּ שְׁמוֹ שֶׁל הַקַּב"ה לְכָל עוֹבֵר וְשָׁב, לְאַחַר שֶׁאָכְלוּ וְשָׁתוּ (וְעִמְדוֹ לְבָרְכוּ=אֶת אֲבָרְהָם). אָמַר לָהֶם: וְכִי מִשְׁלִי אֲכַלְתֶּם? וְהֲלֹא מִמִּי שְׁלוֹ כָּל הָעוֹלָם כָּלוּ אֲכַלְתֶּם, (וּמִיָּד) הוֹדוּ וּבָרְכוּ וְשִׁבְחוּ לְמִי שֶׁאָמַר 'וְהָיָה הָעוֹלָם'".

אִם כֵּן, שׂוֹאֵל הַ"עֲמוּדֵיהַ שְׁבַע", מִדּוּעַ הָאֲכִיל אֲבָרְהָם אֶת אוֹרְחָיו בְּשֶׁר וְחָלָב, וְאַפִּילוּ הוּא אִיסוֹר מְדַרְבְּנָן בְּלָבָד? וְתַרְץ עֲנִין זֶה הַ"עֲמוּדֵיהַ שְׁבַע", וְאָמַר: הִנֵּה, אוֹמֵר רש"י עַל הַכְּתוּב: "וְאֶל הַבְּקָר רָץ אֲבָרְהָם, וַיִּקַּח בֶּן בְּקָר רֶךְ וְטוֹב", שֶׁשְׁלֹשָׁה פְּרִים שָׁחַט אֲבָרְהָם לְמַלְאָכִים, כְּדִי לְתַת לְכָל אַחַד מֵהֶם לְשׁוֹן, וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל רש"י: "ג' פְּרִים הָיוּ, כְּדִי לְהָאֲכִילָן ג' לְשׁוֹנוֹת בְּחָרְדָּל". וְלִכְאוּרָה, אוֹמֵר הַ"עֲמוּדֵיהַ שְׁבַע", יֵשׁ כָּאֵן לְהַקְשׁוֹת עַל הַכְּתוּב: אִם אֲבָרְהָם הִכִּין שְׁלֹשָׁה פְּרִים לַפְּנֵי הַמְּלֹאכִים, מִדּוּעַ כְּתוּב בְּלִשׁוֹן יַחִיד "וְאֶל הַבְּקָר רָץ אֲבָרְהָם"?

4 ותרץ ה"עמוּדִיה שְׁבַעַה" וְאָמַר, שֶׁהִנֵּה כְּתוּב בְּסֵפֶר הַקְּדוּשׁ "חֶסֶד לְאַבְרָהָם" (עין משפט נהר נ"א), ש"אָדָם וְחוּהָ יָדְעוּ (אֶת) סוּד קְבוּרַת מְעַרַת הַמְּכַפְּלָה, שֶׁהִיא מְכוּנָת נֶגֶד שַׁעַר גֶּן עֵדֶן, (וְעַל-כֵּן) הִשְׁתַּדְּלוּ... (שְׁתַּהֲיֶה) שָׁם קְבוּרָתָם. וּמִיּוֹם שֶׁנִּקְבְּרוּ שָׁם אָדָם וְחוּהָ נִסְתַּמָּה פִּי הַמְּעַרָה מִפְּנֵי הַבְּרִיּוֹת, שֶׁלֹּא יָדְעוּ מַעוֹלָם מַעַלְת הַמָּקוֹם. וּבְאוֹתוֹ יוֹם שֶׁהִלָּךְ אַבְרָהָם אֶל הַבְּקָר עִם יִשְׁמַעֲאֵל בְּנוֹ, לִיטוּל גִּי' (=3) פָּרִים מִהַמְּקַנָּה שְׁלוֹ, הִלָּךְ אַחֲרָיו (הַמְּלֹאֲךָ) רִפְאֵל בְּסֵתֶר. וְלֵאחֶר שֶׁנִּטַּל אַבְרָהָם ב' פָּרִים, וְנָתַן בְּיַד הַנַּעַר לְהוֹלִיכָם, וְהָיָה מִשְׁתַּדְּלוּ (=מְחַפֵּשׁ) לִקַּח עוֹד (פֶּר) ה-ג' (=הַשְּׁלִישִׁי). (וְנִדְמָה לְפָנָיו (הַמְּלֹאֲךָ) רִפְאֵל לְפָר הַשְּׁלִישִׁי חָשׁוּב וּמְשׁוּבָח. וְכִשְׁבָּא אַבְרָהָם לִיטְלוֹ, הָיָה הַפֶּר נִשְׁמַט וּבוֹרַח מֵעַט מֵעַט, עַד שֶׁהוֹלִיכּוּ בְּפֶתַח הַמְּעַרָה (=מְעַרַת הַמְּכַפְּלָה), וְנִפְתַּח פֶּתַח הַמְּעַרָה.

וְכָל זֶה (הָיָה) בְּשִׁלְיחוֹתוֹ שֶׁל מְקוֹם (=הַקַּב"ה). וְכִשְׁרָאָה אַבְרָהָם (אֶת) אָדָם וְחוּהָ קְבוּרִים, וְהָרִיחַ רִיחַ גֶּן עֵדֶן, מִיַּד יָדַע מַעַלְת הַמָּקוֹם, וְחָמַד לְהִיּוֹת שָׁם קְבוּרָתוֹ, וּמִיַּד נִמְסַר הַפֶּר מֵאֲלִיו בְּיַד אַבְרָהָם. (אוּלָּם), בְּהִגִּיעוֹ לְאַהֲלוֹ, לֹא מָצָא אֶלָּא שְׁנַיִם (=שְׁנֵי פָּרִים בְּלֶבֶד). (שֶׁכֵּן, הַמְּלֹאֲךָ רִפְאֵל, שֶׁנִּדְמָה לוֹ כְּפָר, סִיַּם אֶת שְׁלִיחוֹתוֹ וְהִלָּךְ לוֹ). (עַל-כֵּן) הוֹצֵרְךָ אַבְרָהָם לְבְרוּא פֶּר גִּי' (=שְׁלִישִׁי), עַל-יַדֵּי שְׁמוֹת דְּסֵפֶר הַיְצִירָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטַעַר בְּסַעוּדַת הָאוֹרְחִים, שֶׁאִם הָיָה חוֹזֵר אֶל הַמְּקַנָּה (לְחַפֵּשׁ פֶּר שְׁלִישִׁי), הָיָה עוֹבֵר זְמַן הַסַּעוּדָה. וְזֶהוּ סוּד הַפְּסוּק 'וַיָּבֵן הַבְּקָר אֶשֶׁר עָשָׂה', וַיִּבְרָאוּ (שֶׁמִּמֶּשׁ אַבְרָהָם עָשָׂה/בְּרָא אוֹתוֹ)".

(וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף אֶת דְּבָרֵי "בַּעַל הַטּוֹרִים", שֶׁפָּרַשׁ "וְאֶל הַבְּקָר רָץ..."), שְׁאוֹתִיוֹת "הַבְּקָר" הֵן אוֹתִיוֹת "הַבְּקָר". עַל-כֵּן, לוֹמַד הוּא, שֶׁאַבְרָהָם רָץ אַחֲרֵי הַבְּקָר אֶל קַבֵּר מְעַרַת הַמְּכַפְּלָה. וּכְפִי דְבָרֵי "בַּעַל הַטּוֹרִים": "וְאֶל הַבְּקָר רָץ", אוֹתִיוֹת 'וְאֶל הַבְּקָר רָץ', שֶׁרָץ אַחֲרָיו לְמְעַרָה. (וְכֵן) 'אֶל הַבְּקָר רָץ' בְּגַמְטְרִיָּה 'לְמַעַרָה רָץ'").

וּמוֹסִיף ה"עמוּדִיה שְׁבַעַה" וְאָמַר, שֶׁכָּל זֶה מְרוּמָז בְּכַתּוּב. שֶׁכֵּן, לְשׁוֹן הַפְּסוּק מְדוּיָק לְהַפְּלִיא: "וְאֶל הַבְּקָר רָץ אַבְרָהָם". בְּקָר לְשׁוֹן יְחִיד, כִּי רַק אַחַר בְּקָר/פֶּר אֶחָד, שֶׁנִּשְׁמַט מִמֶּנּוּ, רָץ אַבְרָהָם. וְזֶה שְׁכַתּוּב לְאַחַר מִכּוּ: "וַיִּתֵּן אֶל הַנַּעַר" - שֶׁנָּתַן לְפָנָיו זֶה אֶת שְׁנֵי הַפָּרִים הָאַחֲרִים לְנַעַר. וּמֵאַחַר וּלְאַחַר מִכּוּ נִעְלַם מִמֶּנּוּ הַפֶּר הַשְּׁלִישִׁי (הוּא רִפְאֵל שֶׁנִּדְמָה לוֹ כְּפָר), לְכֵן כְּתוּב "וַיִּמְהַר לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ" - אַבְרָהָם מְהֵר כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲבוֹר זְמַן הַסַּעוּדָה - מְהֵר וַיִּבְרָא פֶּר שְׁלִישִׁי עַל-יַדֵּי צְרוּפִי הַקַּדֵּשׁ, עַל-פִּי סֵפֶר הַיְצִירָה, וְזֶהוּ "וַיִּמְהַר לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ" - שְׁעָשָׂה וַיִּבְרָא אֶת הַפֶּר הַשְּׁלִישִׁי.

נִמְצְאוּ לְמַדִּים מִדְּבָרֵי הַשְּׁלִי"ה הַקְּדוּשׁ, שֶׁבְּהֵמָה שֶׁנִּבְרָאָה עַל-יַדֵּי צִירוּפִי קִדְשׁ שֶׁל סֵפֶר הַיְצִירָה, אֵין עָלֶיהָ דִּין שֶׁל בְּהֵמָה רְגִילָה, וְאֵין הִיא צְרִיכָה שְׁחִיטָה, וּמִמִּילָא מוֹתֵר לְאֶכּוֹל מִמֶּנָּה אֵיבֵר בְּעוֹדָה בְּחַיִּים. לְפִי זֶה, אוֹמֵר ה"עמוּדִיה שְׁבַעַה", גַּם הַבְּשָׂר שֶׁל בְּהֵמָה כְּזוֹאת אֵינָנו נְחָשֵׁב בְּשָׂר, וּכְפִי דְבָרֵי הַקְּדוּשִׁים: "אַבְרָהָם, שֶׁבְּרָא בְּהֵמָה עַל-יַדֵּי סֵפֶר הַיְצִירָה, וְנָתַן לְמַלְאָכִים לְאֶכּוֹל עִם חֵלֶב, עַל בְּהֵמָה כְּזוֹאת לֹא הָיָה חֵיב מִשׁוּם **אִיסוּר** בְּשָׂר וְחֵלֶב, שֶׁהָרִי בְּשָׂר כְּזֶה לֹא נְחָשֵׁב כָּלֵל. אֵךְ, פֶּן יֵאמֵר הַאֹמֵר, הָרִי שֶׁלֹּשָׁה בְּהֵמוֹת הָיוּ, וְהֵאחֶת לְבָד נִבְרָאָה עַל-פִּי שְׁמוֹת (הַקַּדֵּשׁ). אִם כֵּן, אֵיךְ הֵאכִיל אַבְרָהָם הַשְּׁנַיִם הָאַחֲרִים (=שְׁנֵי הַפָּרִים הָאַמִּיתִיִּים) עִם חֵלֶב, שֶׁהָרִי הֵם בְּשָׂר מִמֶּשׁ? לְפִיכֵן בָּא הַכְּתוּב לְגַלוֹת עֵנְיָן זֶה וְגַם לְתַרְץ קוּשִׁיָּה זוֹ, וְאוֹמֵר: "וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחֵלֶב וַיָּבֵן הַבְּקָר" - וְקִשָּׁה, אֵיךְ עֵבֵר אַבְרָהָם עַל **אִיסוּר** בְּשָׂר בְּחֵלֶב! לְכֵן, בָּא כְּמִתְרַץ וְאוֹמֵר "אֶשֶׁר עָשָׂה", רוּצָה לוֹמֵר, אוֹתוֹ בֶּן הַבְּקָר אֶשֶׁר עָשָׂה (אַבְרָהָם) בְּעַצְמוֹ, וַיִּבְרָא אוֹתוֹ עַל-יַדֵּי שְׁמוֹת דְּסֵפֶר הַיְצִירָה, שֶׁאֵין שָׁם בְּשָׂר עָלָיו כָּלֵל, (וְאוֹתוֹ נָתַן לְפָנָיו הַמַּלְאָכִים בְּחֵלֶב...".

לְפִי זֶה אָנוּ לְמַדִּים, שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ לֹא עֵבֵר עַל אִיסוּר בְּשָׂר בְּחֵלֶב, מִשׁוּם שֶׁיָּדַע שֶׁבְּהֵמָה זוֹ שֶׁבִּשַׁל לָהֶם בְּחֵלֶב, נִבְרָאָה בְּסֵפֶר הַיְצִירָה. אֲבָל הַמַּלְאָכִים, שֶׁלֹּא יָדְעוּ מִזֶּה, וְאֶכְלוּ בְּשָׂר בְּחֵלֶב, הַפְּסִידוֹ בְּגִלְלֵל זֶה אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. (עַל פִּי "אוֹרְהָ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) "וְהָיָה בְּרַכְהָ בְּךָ (אַבְרָהָם) חוֹתֵמִין וְלֹא בְּהֵם" (רש"י)

בְּסֵפֶר עֲמָק הַמֶּלֶךְ (הַקְּדוּשָׁה ג' פ"ו) הוֹבָא מַעֲשֵׂה מַפְלָא שֶׁהִתְרַחַשׁ בְּחִבְרוֹן בִּימֵי קֶדֶם לְפָנָיו מְאוֹת שָׁנִים לֹא דָרוּ בְּעִיר חִבְרוֹן כִּי אִם מְתֵי מַעַט חֲסִידִים וְקְדוּשֵׁי עַלְיוֹן, וּכְדֵי שִׁיחֶיהָ מְצוּי לָהֶם מְנַיִן בְּשִׁבְתוֹת וּבִימֵים טוֹבִים הָיוּ בָּאִים כְּמָה מְבַנֵּי הַכְּפָרִים הַסְּמוּכִים לְהַשְּׁלִים לָהֶם מְנַיִן. בְּאַחַד מֵעֲרֵבֵי יוֹם הַכְּפוּרִים הִגִּיעוּ הַמַּתְפַּלְלִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְכִשְׁהִבְחִינוּ לְחַרְדָּתָם כִּי בְּנֵי הַכְּפָרִים לֹא הִגִּיעוּ כְּמַצְפָּה, הִתְמַלְאוּ בְּצַעַר רַב. לְפִתְעָ נִכְנַס לְמָקוֹם אִישׁ שִׁיבָה, יְהוּדִי הַדוּר פְּנִים עַד לְמָאֵד, וּבְלֹא אִמֵּר וּדְבָרִים הִצְטַרֵּף עִמָּם לְתַפְּלָה וְלֹא עָזַב אֶת הַמָּקוֹם עַד לְסוּיֹם תְּפִלַּת נְעִילָה שְׁלִמְחַרְת, אַז נִעְלַם וּפְרַח כְּלֹא הָיָה. לְאַחַר זְמַן הִתְגַּלָּה לָהֶם בְּחֵלוּם כִּי אוֹתוֹ זֶקֶן לֹא הָיָה אֶלָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוּם שְׁחַס עַל בְּנָיו שׁוֹכְנֵי חִבְרוֹן וַיִּרְדּוּ מִשְׁמַיִם כְּדֵי לְהַשְּׁלִים לָהֶם מְנַיִן.

בְּפִרְשָׁתָנוּ הִבִּיא בַּעַל "תְּפִאֲרַת שְׁלֹמֹה" מַעֲשֵׂה זֶה, וְסִיַּם כִּי לְכַךְ רָמַז רִש"י בְּדְבָרָיו: "בְּךָ חוֹתֵמִין" שֶׁאַבְרָהָם הִרְשָׁה לְרַדֵּת וּלְהַתְפַּלֵּל עִם הַצְּבוּר עַד גְּמַר תְּפִלַּת נְעִילָה שֶׁהוּא זְמַן הַחֲתִימָה. (ע"פ "וְכָל הַמַּאמִּינִים")

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "כִּי בָרַךְ אֲבִרְכֶךָ וְהִרְבָּה אֲרֵבָה אֶת זְרַעְךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָחֹל אֲשֶׁר עַל שֵׁפֶת הַיָּם" (כב' יז')

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:17

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעָה: וַיֵּרָא

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:25-17:52

ערש"ק יד' חֶשׁוֹן תשע"ח (3.11.17) bnei-zion.com

הַפְּטָרָה: "וְאִשָּׁה אַחַת" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְהוּא אָמַר הַמְּכֶסֶה אֲנִי מֵאֲבָרְהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה וְאֲבָרְהָם הָיוּ יְהִיָּה לְגוֹי גָּדוֹל וְעַצוּם וְנִבְרְכוּ בוֹ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ" (על פי "אורח של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב (יח' יז'): "וְהוּא אָמַר הַמְּכֶסֶה אֲנִי מֵאֲבָרְהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה וְאֲבָרְהָם הָיוּ יְהִיָּה לְגוֹי גָּדוֹל", מִפְּרֵשׁ רש"י: " (אומר הקב"ה): הַמְּכֶסֶה אֲנִי - בְּתַמִּיחָהּ, אֲשֶׁר אֲנִי עוֹשֶׂה בְּסָדוּם? לֹא יָפָה לִי לַעֲשׂוֹת דָּבָר זֶה שְׁלֹא מִדַּעְתּוֹ (שֶׁל אֲבָרְהָם). אֲנִי נִתְתִּי לוֹ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת, וְחַמְשָׁה כְּרִכִּין הִלְלוּ שְׁלוֹ הוּן, שְׁנֵאמַר: 'וַיְהִי גְבוּל הַכְּנַעֲנִי מִצִּדֵּן בְּאֶחָה גְרָרָה עַד עֵזָה בְּאֶחָה סְדֻמָּה וְעַמְרָה...'. קָרָאתִי אוֹתוֹ אֲבָרְהָם - אֵב הַמּוֹן גּוֹיִים. וְאֲשַׁמֵּד (עֲתָה) אֶת הַבְּנִים, וְלֹא אוֹדִיעַ לְאָב, שֶׁהוּא אוֹהֵבִי?".

דְּהִינּוּ, הַקַּב"ה רָאָה צוּרָךְ לְגָלוּת לְאֲבָרְהָם אֲבִינוּ שֶׁהוּא עוֹמֵד לְהַחְרִיב אֶת סְדוּם וְעַמּוֹרָה. שָׁפֵן, הוּא נָתַן אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת לְאֲבָרְהָם, וְאִם נִגְזַר עָלֶיךָ חֲרָפוֹ, צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ לְ"בַעַל הָאָרֶץ", הוּא אֲבָרְהָם, עַל-כֵּן. אֲדָּ, לְפִי זֶה צָרִיכִים אֲנִי בִּיאור עַל הַמִּשָּׁף הַכְּתוּב: "וְאֲבָרְהָם הָיוּ יְהִיָּה לְגוֹי גָּדוֹל וְעַצוּם וְנִבְרְכוּ בוֹ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ". וְכִי אִיזָה קֶשֶׁר יֵשׁ בֵּין מַעֲלָה זוֹ, שְׁאֲבָרְהָם יְהִיָּה לְגוֹי גָּדוֹל, לְבִין זֶה שֶׁהַקַּב"ה יְגַלֶּה לְאֲבָרְהָם עַל מַהֲפַכַת סְדוּם וְעַמּוֹרָה?

וְיֵשׁ לָנוּ עוֹד לְשִׂאוֹל, מִדּוּעַ אוֹמֵר הַקַּב"ה "הַמְּכֶסֶה אֲנִי מֵאֲבָרְהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה"? וְכִי יֵשׁ לָנוּ "הוּא אֲמִינָא" אוֹ סְבָרָה, שֶׁהַקַּב"ה לֹא יְגַלֶּה לְאֲבָרְהָם שֶׁהוּא עוֹמֵד לְהַפּוֹךְ אֶת סְדוּם?

בִּיאור נִפְלָא עַל-כֵּן הֵבִיא כ"ק האדמו"ר מֶרֶן מַהר"י מִבְּעֵלְזָא זִיע"א, וְאָמַר בְּדַבְרֵי קוֹדְשׁוֹ: הִנֵּה, מִצִּיּוֹן בְּכַתוּב, שְׁאֲבָרְהָם אֲבִינוּ הִרְבָּה לְהַתְּפַלֵּל עַל אֲנָשֵׁי סְדוּם. וְכִידּוּעַ, לֹא נִתְקַבְּלָה תְּפִילָתוֹ. לְכֵן, יֵשׁ כָּאֵן סְבָרָה לוֹמֵר, שְׁעִדִּיף לְכַאוֹרָה שְׁלֹא יְגַלֶּה הַקַּב"ה לְאֲבָרְהָם עַל מַהֲפִיכַת סְדוּם. שָׁפֵן, אֶז לְפַחוֹת לֹא יִתְפַּלֵּל אֲבָרְהָם עַל סְדוּם תְּפִילַת שְׁוֹא (=תְּפִילָה שֶׁמִּלְכַתְּחִילָה לֹא הִיָּתָה מִתְקַבְּלָת).

אוֹלָם, מוֹסִיף הַאֲדַמּוּ"ר מֶרֶן מַהר"י זִיע"א: מְבוֹאָר בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, כִּי בְּאֲשֶׁר אִישׁ יִשְׂרָאֵל מִתְּפַלֵּל עַל אִיזָה דָּבָר שֶׁל יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים, אֲפִילוֹ אִם תְּפִילָתוֹ לֹא עֲשֵׂתָה פְרוֹת לְאֵלֶתָר, וְהוּא לֹא נִעֲנָה מִיָּד - בְּכָל זֹאת, תְּפִילָה זוֹ שְׁמוּרָה וְגִנוּזָה אֲצֶל הַקַּב"ה לְנֶצַח נְצָחִים וְלְעוֹלָמֵי עַד. וְהִנֵּה, אִם לְפַעֲמִים מִתְּגַלְּגֵל, שְׁאוֹתוֹ אָדָם, אוֹ בְּנָיו, צָרִיכִים לְאוֹתָהּ יְשׁוּעָה, וְאִינִם יְכוּלִים לְהַתְּפַלֵּל כְּרָאוּי, מְעוֹרֵר הַקַּב"ה אֶת אוֹתָהּ הַתְּפִילָה שְׁלֹא נִתְקַבְּלָה - כְּדִי לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְלְהוֹשִׁיעֵם מִכָּל צָרָה וְצוּקָה.

זֹאת הַסִּיבָה לְכֵן שֶׁהַקַּב"ה גָּלָה לְאֲבָרְהָם אֲבִינוּ שֶׁהוּא רוֹצֵה לְאָבֵד אֶת אֲנָשֵׁי סְדוּם הַרְשָׁעִים - כְּדִי שְׁיִתְאַמֵּץ אֲבָרְהָם לְהַתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶם לְהַצִּילָם, בְּזָכוֹת שְׁאוּלֵי יִמְצְאוּ שֶׁם עֲשָׂרָה צְדִיקִים. וְלְמַרְוֹת שְׁתְּפִילָתוֹ שֶׁל אֲבָרְהָם עַל אֲנָשֵׁי סְדוּם לֹא הִתְקַבְּלָה, הִנֵּה הַרְוִיחַ אֲבָרְהָם אֲבִינוּ, שְׁתְּפִילָתוֹ זוֹ שְׁמוּרָה לְנֶצַח נְצָחִים לְבָנָיו, עַד לְדוֹר הָאֲחֵרוֹן.

וְאִם יִצְטָרְכוּ יִשְׂרָאֵל לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם רַחֲמֵי שָׁמַיִם - יְעוֹרֵר הַקַּב"ה אֶת הַתְּפִילָה הַזֹּאת, הַגִּנוּזָה בְּאוֹצַר הַתְּפִילוֹת, לְהוֹשִׁיעֵם וְלְהַצִּילָם מִכָּל צָרָה וְצוּקָה.

וְזֶהוּ פִירוּשׁ הַפְּסוּק: "וְהוּא אָמַר הַמְּכֶסֶה אֲנִי מֵאֲבָרְהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה". כְּלוֹמֵר, הוּן אֲמַת שֵׁישׁ לְכַאוֹרָה צָד לוֹמֵר שְׁרָאוּי לְכַסוֹת מֵאֲבָרְהָם אֶת אֲשֶׁר אֲנִי (=בּוֹרָא הָעוֹלָם) עוֹשֶׂה בְּסָדוּם, כְּדִי שְׁלֹא יִתְפַּלֵּל עַל סְדוּם תְּפִילַת שְׁוֹא - שְׁהָרִי, בְּסוּפוֹ שֶׁל דָּבָר לֹא הִתְקַבְּלָה תְּפִילָתוֹ לְהַצִּילָתָם.

וּבְכָל זֹאת, אוֹמֵר הַקַּב"ה, אִינְנִי מְכַסֶּה מֵאֲבָרְהָם אֲשֶׁר אֲנִי עוֹשֶׂה, כִּי תְּפִילָתוֹ לֹא תִהְיֶה לְבִטּוּלָה. שָׁפֵן, "וְאֲבָרְהָם הָיוּ יְהִיָּה לְגוֹי גָּדוֹל וְעַצוּם וְנִבְרְכוּ בוֹ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ". דְּהִינּוּ, בְּתְּפִילָתוֹ זוֹ, הַשְּׁמוּרָה אֲצִלִּי, אוֹכֵל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ לְבָנָיו וְלְבָנֵי בְנָיו, עַד סוּף כָּל הַדּוֹרוֹת.

חִיזוּק לְעֲנִין זֶה מוֹסִיף בְּנוֹ שֶׁל כ"ק מֶרֶן מַהרִי"ד מִבְּעֵלְזָא זִיע"א, וְאוֹמֵר: הִנֵּה, שְׁנִינוּ בְּגִמְרָא (בְּרַכּוֹת כו'): "אֲבָרְהָם תִּקֵּן תְּפִלַת שְׁחֵרִית, שְׁנֵאמַר (בְּרַאשִׁית יט'): 'וַיִּשְׁכַּם אֲבָרְהָם בְּבֹקֵר אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד שָׁם אֶת פְּנֵי הַ". (וְאִין עֲמִידָה, אֶלָּא תְּפִלָּה, שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים קו'): 'וַיַּעֲמַד פִּינְחָס וַיִּפְלֵל'".

וְצָרִיכִים אֲנִי בִּיאור. הֲלֹא פְסוּק זֶה "וַיִּשְׁכַּם אֲבָרְהָם בְּבֹקֵר אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד שָׁם" נֵאמַר עַל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד אֲבָרְהָם לְהַתְּפַלֵּל לְהַצִּיל אֶת אֲנָשֵׁי סְדוּם, וְתְּפִילָתוֹ זוֹ כְּאִמּוֹר לֹא הִתְקַבְּלָה. אִם כֵּן, מָה רָאוּ חַז"ל לְלַמּוֹד תְּפִילַת שְׁחֵרִית דּוֹקָא מִתְּפִילָה זוֹ שֶׁל אֲבָרְהָם אֲבִינוּ, שֶׁהִתְפַּלֵּל וְלֹא נִתְקַבְּלָה תְּפִילָתוֹ? אֶלָּא, אוֹמֵר כ"ק מֶרֶן מַהרִי"ד מִבְּעֵלְזָא זִיע"א, בְּכֵן בְּקֶשׁוֹ חַז"ל לְלַמְּדֵנוּ יְסוּד גָּדוֹל בְּעֲנִין הַתְּפִילָה, וְהוּא -

6
אפילו אם תפילתו של האדם אינה מתקבלת מיד, למרות זאת גונז הקב"ה תפילה זו לעתיד לבוא, כדי להושיע את אותו אדם שהתפלל, או את בניו אחריו, כפי שהיה אצל אברהם.

כעין זה, מצינו דברים נפלאים גם בספר "ויטב לב" (חיי שרה, בשם המגיד מדובנא), שהקב"ה לא נמנע מלגלות לאברהם אבינו על מהפכת סדום, אף שיזע שלא תתקבל תפילתו של אברהם. וזאת, משום שגנו את תפילתו לדורות עולם, להושיעם בעת צרה בזכות התפילה.

והוסיף "המגיד מדובנא", שזה מה שכתוב (ישעיה יב, ג): "וישאבתם מים בששון ממעיני הישועה". דהינו, כאשר הצדיק מתפלל על בני דורו, הוא פותח בתפילתו את "מעייני הישועה" - אותן התפילות, הגנוזות בשמים לדורי דורות. ובכל דור ודור יכולים ישראל לשאוב "מים" של ישועה מאותם מעיינות של תפילות גנוזות, המסוגלות להושיעם בעת צרה וצוקה.

לסיום, הבה ונתבונן בפנינה יקרה שמצינו במשנתו הטהורה של הגה"ק רבי צדוק מלובלין זיע"א, שמגלה לנו חידוש גדול, שהן אמת שהקב"ה לא קבל את תפילתו של אברהם, להציל את אנשי סדום ועמורה. אך, עם כל זאת, קבל הקב"ה את תפילתו להציל את נשמת דוד המלך, שהיתה טמונה אצל לוט בסדום. וכפי דבריו הקדושים: "בפסוק זה, וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה'... נלמד בגמרא, שתקן אברהם תפילת שחרית... ואף שיזע השם יתברך שלא יפעל בתפילתו (להציל את סדום)... מכל מקום הועילה תפילתו להציל את לוט, שממנו יצא דוד המלך, עליו השלום".

וזהו שכתוב בפרשה: "וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה'" - שתקן את תפילת שחרית. אולם, "וישקף (אברהם) על פני סדם ועמרה ועל כל פני ארץ הכפר וירא והנה עלה קיטר הארץ כקיטר הכבשן". אם כך, איך יתכן שהקב"ה סבב כך, שאברהם יתקן את תפילת שחרית, דוקא במקום שלא נתקבלה תפילתו?

על-כן, כדי לתרץ ענין זה, ממשיך הכתוב לומר: "ויהי בשחת אלהים את ערי הכפר ויזכר אלהים את אברהם", הקב"ה זכר את תפילתו של אברהם, שהתפלל על אנשי סדום, ובזכות תפילה זו: "וישלח את לוט מתוך ההפכה".

ויש להוסיף נקודה יקרה, על-פי מה שהביא ה"שפתי כהן" (וישב"), שהטעם שנשמת דוד המלך יצאה מזיווג לא טהור וקדוש של לוט ובנותיו, הוא פידוע שפאשר נשמה גדולה צריכה לרדת לעולם הזה, יש קטרוג גדול בשמים. ולכן, כדי להערים על המקטרגים, מוריד הקב"ה נשמה זו במקום פגום, כדי שלא יעלה על דעת המקטרגים לקטרג עליה. ולכן נמצא, שאם אברהם היה מתפלל על נשמת דוד המלך, היו כל המקטרגים מתקוממים למנוע את הצלתו של לוט מסדום. לכן התחכם הקב"ה להודיע לאברהם על מהפכת סדום, כדי שיתפלל אברהם על הצלתם. והנה, מאחר ולא קבל הקב"ה את תפילתו של אברהם, לא עלתה על דעת המקטרגים שהקב"ה ישתמש עם תפילה זו כדי להציל את נשמת דוד המלך. אך הקב"ה עשה כן, וכך נצלה נשמת דוד המלך, בזכות תפילתו של אברהם אבינו.

"ותאמר מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה"

(ומהו בנים... (בלשון רבים)? (אלא), ביום המשטה הביאו השרות (את) בניהן עמהן, והניקה אותם, שהיו אומרות 'לא ילדה שרה', אלא אסופי (=תינוק עזוב) הביאו מן השוק) (רש"י).

הרה"ק בעל "חידושי הרי"ם" זיע"א התרועע עם גאוני ליטא, שהחשיבוהו מאד, וקראו לו העילוי מורשא. פעם הגיע אחד מגאוני ליטא ל"חידושי הרי"ם", והשתעשע עמו בפלפול. והנה, כאשר הוגש לפניו כיבוד, ראה אותו אורח את החסידים חוטפים שירים (מזון שהשאיר הרבי), שאל האורח את ה"חידושי הרי"ם": האם אצלכם בורשא שורר רעב שחוטפים חתיכת חלה ושמים בכיס...?

הסביר לו ה"חידושי הרי"ם", כי, ברוך ה', יש להם מה לאכול. אולם, אצל חסידים יש חשיבות לשירים של הרבי, וזוהי סגולה ליראת שמים. אמר לו האורח: היכן מצינו בחז"ל מקור לכך, שלשירים יש סגולה ליראת שמים? מנהגי החסידים הללו אינם משכנעים אותי...

אמר לו ה"חידושי הרי"ם": הנה רש"י פותב על הפסוק "היניקה בנים שרה", שביום המשטה הביאו השרות את בניהן עמהן, ושרה הניקה אותם. ומובא במדרש פסיקתא רבתי (פרשה מד', אות ד'), שכל הילדים שינקו חלב משרה אמנו התגירו ונעשו יראי שמים. הנה רואים אנו, שבגלל שאכלו ממה ששיר יצחק אבינו התקרבו הם ליראת שמים. שאל אותו גאון: ומי אמר שמהשירים של יצחק הם התגירו ונעשו יראי שמים? אולי בגלל החלב עצמו, של שרה אמנו, שהיה בעצמו חלב זך וטהור, הם התגירו? השיבו הרי"ם: לו יהיה כדברך. אולם, מדוע המתנה שרה שנתים עד "יום הגמל את יצחק", כדי להניק את בני הגויים? הלא מיד פשוט יצחק, יכולה היתה שרה להוכיח להם שהתינוק שלה, בכך שתניק את בניהם. אם כך מדוע המתנה שנתים עד עשית המשטה? שהרי, במשך השנתיים הללו דברו והוציאו שם רע על יצחק, שהוא אסופי (=תינוק עזוב) מן השוק. אלא, ודאי כל זמן שיצחק ינק משרה, לא הסכים אברהם אבינו ששרה תניק את בני הגויים, כדי שיצחק לא יאכל משירי המאכל של בני הגויים, כיון ששירים אלו יזיקו לו. ורק לאחר שיצחק גדל וסיים

לינוק, הניקה שרה את בני הגויים. הנה רואים מכאן עד כמה יש השפעה לשיירים - לטוב וגם לרע... **שבת שלום לכל**
 בס"ד **"כי ברך אברכה והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים"** (כב' יז')

פְּרִשֵׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּרָא
כְּבִיֵּיִת הַשַּׁבָּת: 16:17

עֲרַשׁ"ק יד' חֶשׁוֹן תִּשְׁע"ח (3.11.17) bnei-zion.com
יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:25-17:52

הַפְּטָרָה: "וְאִשָּׁה אַחַת" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים... וַיֵּרָא וַיִּרְץ לְקִרְאתָם..." (יח' ב') (על פי "אזרח של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב, **"וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים... וַיֵּרָא וַיִּרְץ לְקִרְאתָם..."**, מְדַקְדֵּק רש"י הקדוש ושואל: מדוע כתוב **"וַיֵּרָא"** פעמים? (פעם אחת באשר ראה את המלאכים, ופעם שניה לפני שרץ לקראתם?) בספר הקדוש "עֲרַבֵי נחל" כתוב על-כּף רַעִיוֹן נִפְלָא, על-פי מה שאמרו חז"ל (שבת קכז'): "אמר רבי יהודה, אמר רב: גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני **שכינה**". וענין זה למדו חז"ל מאברהם שהניח את **השכינה** הקדושה, ורץ לקבל את האורחים. כפי שאברהם מבקש **מהשכינה**: "ויאמר (=אברהם) אדני, אם נא מצאתי חן בעיניך, אל נא תעבר מעל עבדך". ומזה מוכח מכאן **שגדולה** הכנסת אורחים מהקבלת פני **השכינה**.

אולם, נתקשו המפרשים בענין זה ושאלו: הן אמת שאנחנו למדים דבר זה מאברהם אבינו, שהניח את **השכינה** והלך לקבל את פני האורחים. אולם מנין ידע אברהם חידוש זה, שמותר לו לעזוב את **השכינה** כדי לקבל אורחים?

אומר על-כּף ה"עֲרַבֵי נחל", על-פי הקדמה מפורסמת שפבר הבאנו: הנה, לפני שנתן לנו הקב"ה את התורה **בעולם הזה**, בצירופי האותיות כפי שאנו מכירים, היתה התורה למעלה בגבהי מרומים בצירופי אותיות אחרים, ובשמות קדש **נשגבים** מאד, עד שמגדל העמקות שבהם לא היה לבשר ודם יכלת השגה בהם. ומכיון שרצה הקב"ה לתת לנו את התורה **בעולם הזה**, לכן צמצם הוא יתברך את **אור התורה** מעולם לעולם, בדרך של השתלשלות עד שנתלבשה התורה בצירופי אותיות שאנו מכירים ("בראשית ברא אלהים...").

ולפי זה, מובן היטב שמה שנתאוו כל-כּף המלאכים לקבל את התורה בשעת מתן תורה ואמרו להקב"ה: "תנה הוֹדֵד על השמים", בודאי לא היתה פונתם לקבל את התורה כפי הצירופים שנתנו לנו: "כבד את אביך... לא תרצח... לא תגנב..." שכן, לא שיך למלאכים דברים אלו כלל. אלא בקשו המלאכים לקבל את התורה כפי שהיא בשורשה למעלה בשמים, וזה שדקדקו לומר: "תנה הוֹדֵד על השמים", כלומר תנה לנו **"הוֹדֵד"** חוכמת התורה, "על השמים" כפי שהיא בשמים בלי שום הסתר, ולא כמו התורה שאתה נותן לישראל, שהיא בצורה מצומצמת ומוסתרת, בצירופי אותיות ששייכים לחומר בשר ודם.

ענין זה אפשר ללמוד ממה שאמרו חז"ל במדרש "שומר טוב" (מזמור ג'): "אמר רבי אלעזר: לא נתנו פרשיותיה של תורה על הסדר (=בצירוף העליון), שאלמלא נתנו על הסדר כל מי שהוא קורא בהן, מיד היה יכול לברוא עולם ולהחיות **מתים** ולעשות **מופתים**, לפיכך נתעלם סידורה של תורה, וגלוי לפני הקב"ה, שנאמר (ישעיה מד', ז'): 'ומי כמוני יקרא ויגידה ויערכה לי משומי עם עולם ואתיות'."

הרי מבואר מכאן, שעל ידי צירופי התורה למעלה בשמים, ניתן לברוא עולמות להחיות **מתים** ולעשות **מופתים**, ולכן נתנה לנו כאן בעולם הזה, בצירופי אותיות שונים, כדי שלא נוכל לברוא ולעשות **מופתים**.

ענין זה, שהתורה היתה בשמים בצירופי אותיות **רוחניים** שאין אנו יכולים להשיג, מובא גם בספר "מעשה רוקח", על הכתוב בהתחלת התורה: "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ". אומר שם ה"מעשה רוקח": **"את השמים"** רומז על אותיות התורה מ-א' ועד ת', כפי שהן **בשמים**. **"ואת הארץ"** רומז על אותיות התורה א'-ת' כפי שהן למטה **בארץ**.

ולכן אומר ה"מעשה רוקח": **"את השמים"** רומז על צירופי האותיות של התורה כפי שהן **בשמים**, לפני שירדו למטה להתלבש בתורה, כפי שאנו מכירים. **"ואת הארץ"** - מרמז על צירופי האותיות כפי שירדו למטה **בארץ**, להתלבש במצות הגשמיות.

וזהו שאמרו חז"ל במדרש (ויקרא רבה יג', ג'): "אמר הקב"ה: תורה חדשה מאתי תצא, חידוש תורה מאתי תצא". ולכאורה קשה כאן המדרש: שהרי, אחד מעיקרי האמונה הוא, שזאת התורה לא תהיה מוחלפת! אלא, אומרים המפרשים, כי לעתיד לבוא, כשיזדכך העולם הגשמי, ויזכו ישראל לעולם הבא, אז שוב יוכלו להשיג את התורה כפי הצירופים הכתובים בשמים לפני הבורא, יתברך שמו ויתעלה, אלפים שנים לפני בריאת העולם. ועל זה אומר הקב"ה: "תורה חדשה מאתי תצא" - **"מאתי"** דוקא - כפי שהיא כתובה לפני בריאת העולם. אלא שעתה, בעולם הזה, אין לנו את הפח להשיג צירופים גדולים

על-פי האמור, נבין היטב מה שכתוב בספר הקדוש "תשואות חן" (תזריע): "קבלתי מהרב המוכיח, שאמר בשם הבעל-שם-טוב נשמתו עדן: כשיבוא (ה)משיח במהרה בימינו, ידרוש כל התורה מרישא לסיפא (=מתחילתה ועד סופה) על כל הצירופים שבכל תיבה ותיבה, ואחר-כך יעשה מכל התורה תיבה אחת, וייעלו צירופים לאין מספר וידרוש על כל הצירופים".

והפונה כאן היא, שלעתיד לבוא יגלה לנו מלך המשיח את התורה, כפי שהיא כתובה בשורשה בשמים, ויראו כל ישראל בחוש עין בעין, איך שכל התורה כלה היא שמותיו של הקב"ה.

על-פי הקדמה נפלאה זו, ניתן לבאר מה שגילו לנו חז"ל במדרש (שמות רבה מו, א), שמשה שבר את הלוחות בגלל שפָּרְחוּ האותיות מהלוחות. וצריכים אנו להבין עמק ענין זה, מדוע פָּרְחוּ האותיות מלוחות הברית? והענין הוא על-פי מה שאמרו חז"ל בגמרא (עבודה זרה ה'): "רבי יוסי אומר: לא קבלו ישראל את התורה, אלא כדי שלא יהא מלאך המות שולט בהן, שנאמר (תהילים פב, ו): 'אני אמרתי אלהים אתם, ובני עליון כלכם'. (אבל אתם) חבלתם מעשיכם (=נכשלתם בחטא העגל), (ולכן) 'אכן פאדם תמותו'".

מבואר מכאן, כי כשנתנו הלוחות הראשונים, היו ישראל במדרגת מלאכי השרת, כאדם הראשון לפני שחטא (בלי גזירת המיתה). אולם, בגלל שחטאו ישראל בעגל, חזר מלאך המות למקומו.

והנה, כתבו הקדמונים, והובא ב"ילקוט הראובני", שבלוחות הראשונות, מלבד עשרת הדברות, היה כתוב גם את כל התורה שבכתב ותורה שבעל-פה נגלה ונסתר (עין שם). והנה, מכיון שישאל האל היו אז במדרגת מלאכי השרת, הרי ברור שהתורה בלוחות הראשונות היתה כתובה לפי סדר צירופי אותיות כפי שורשה בגבהי מרומים, שעליה נתאוו מלאכי השרת, ואמרו: "יתנה הודף על השמים". אך, כיון שחטאו ישראל, ועשו את העגל, חזרה גזירת **המות** למקומה, ולא יכלו עוד להשיג את צירופי התורה הנשגבים, כפי שהיו כתובים בלוחות הראשונות, לכן פָּרְחוּ האותיות מהלוחות, וחזרו למקומן בשמים למעלה, והיה הכרח לתת לישראל לוחות שניות, ששם הצירופים הם כפי צירופי התורה שלפנינו בעולם הזה, עד שיגיע זמן הגאולה, ויגלה לנו מלך המשיח את התורה, כפי שהיא כתובה בשורשה בשמים.

כעת נבין, איך ידע אברהם, שגדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני **השכינה**. שכן, גם אברהם אבינו הסתפק אם מותר לו לעזוב את **השכינה** הקדושה כדי לקבל את פני האורחים. ולכן שת עצה בנפשו להסתכל בשרש התורה בגבהי מרומים, ששם כאמור האותיות מעורבים שלא כפי הסדר שאנו מכירים, והתבונן אברהם בחלק התורה העוסק בענין אברהם, האם אפשר לעשות מהאותיות את הצירוף "וינרץ לקראתם". וכאשר ראה שניתן לעשות צרוף זה, ידע שבאמת צריך הוא לעזוב את **השכינה** הקדושה, ולרוץ לקראת האורחים.

וזהו פירוש הכתוב: "וישא עיניו **וירא** והנה שלשה אנשים... **וינרץ** וינרץ לקראתם...": "**וירא**" הראשון - שראה אברהם את האורחים, ונולד ספק בלבו, האם מותר לו לעזוב את **השכינה** הקדושה, כדי לקבל אורחים או לא. ולכן שת עצה בנפשו להסתכל בשרש התורה למעלה, וזהו: "**וירא**" השני - שראה שאפשר לעשות צירוף של "וינרץ לקראתם". דהינו שגדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני **השכינה**, ולכן עשה כן, ואמר ל**שכינה** הקדושה: "אדני, אם נא מצאתי חן בעיניך, אל נא תעבר מעל עבדך", ורץ מיד לקבל את האורחים.

"וינרץ ה' כאשר כלה לדבר אל אברהם, ואברהם שב למקומו" (יחי' לג)

על פסוק זה הצדיק אומר רבי יצחק מפרדיצ'ב: הרי לכאורה, לא העלה אברהם אבינו דבר בתפילתו על הצלת סדם. שכן, הוברר לו, שאין אפילו עשרה צדיקים בסדם הרשעה. אולם אברהם "שב למקומו" - הוא הוסיף לדבק בדרך שהלך בה כל הימים, שהרי לעולם יש ללמד זכות על אדם, ואפילו על חוטא ופושע, שכן שערי תשובה לא ננעלו, "והדן את חברו לכף של זכות, דנין אותו (=בשמים) לזכות". (שבת קכז, עב')

מידת הכנסת אורחים אצל הצדיקים

רבי יהושע ליב חסמן (מגדולי המשפיעים המוסריים במזרח אירופה, ומשגיח רוחני בישיבת חברון) התארח פעם בישיבת ראדון, והוזמן לסעוד בליל שבת על שלחנו של ראש הישיבה, רבי ישראל מאיר הכהן, בעל ה"חפץ חיים". והנה, תמה ר' יהודה ליב על-כך, שאין מארחו הדגול פותח באמירת פסוקי "שלוש עליכם", כמנהג ישראל, אלא מוזג את כוסו, ומקדש על היין. ורק לאחר נטילת הידיים ואכילת הדגים, החל ה"חפץ חיים" לפזם את חמשת הבתים של "שלוש עליכם", הנאמרים כרגיל קודם הקידוש. בתום הסעודה וזמירות השבת, הרפין עצמו ר' יהודה לעבר מארחו הקשיש, ושאל אותו ביראת כבוד: למדנו רבנו, מה ראה הערב לשנות מהמנהג המקובל בישראל, ודחה את אמירת "שלוש עליכם" עד לאמצע הסעודה? השיב ה"חפץ חיים" לאורחו: ידעתי שמר הגיע לכאן מעיר אחרת, וחששתי שהוא רעב. לכן מיהרתי לקדש על היין ולפתוח בסעודה. לעומת זאת, אני בטוח, שאין המלאכים רעבים, והם

נראה לבאר ענין זה על-פי יסוד גדול של הרה"ק מאפ"טא זיע"א, הפותב בספרו "אוהב ישראל", שמידת **הדין** היא **דין** רק בחיצוניות, אבל בפנימיותה (=בתוך מידת הדין) יש אורות וחסדים גדולים יותר ממידת החסד עצמה. וכפי לשונו הקדושה: "ביצחק אבינו מצינו, שמידתו היתה פחד וגבורה (=מידת הדין), אבל באמת... (יש במידת הדין) חסדים גדולים. אך האורות והחסדים הללו הם גנוזים ונעלמים... (אבל כל זאת) עד ביאת משיח צדקנו, ואז יסלק הבורא יתברך (את) כל החיצונים והקליפות (=כוחות הטומאה) מכל העולמות... ויתגלו פנימיות האורות (של מידת הדין)... ויתמתקו כל הדינים והגבורות."

על-פי האמור, מבאר ה"אוהב ישראל" את ענין האור הגנוז שנברא ביום הראשון, כמבואר בגמרא (חגיגה יב:): "אור שברא הקב"ה ביום הראשון - אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו. כיון שנסתכל הקב"ה בדור המבול ובדור הפלגה, וראה שמעשיהם מקולקלים, עמד וגנזו מהם, שנאמר (איוב לח', טו'): "וימנע מרשעים אורם". ולמי גנזו? לצדיקים לעתיד לבוא, שנאמר: "וירא אלהים את האור כי טוב". ומבאר ה"אוהב ישראל" ואומר, שהקב"ה גנז את האור הגדול של החסד בתוך מידת הדין, כיון שראה שאין הרשעים ראויים להנות מהאור הגדול הזה, על-כן גנזו לעתיד לבוא, כפי שכתוב: "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך". ואור זה, אומר ה"אוהב ישראל", גנז הקב"ה בתוך הדין, "עד עת הגאולה, שיסיר החושך, ויוציא הקב"ה חמה מנרתיקה".

כדי להבין את דבריו הקדושים ביתר שאת, הבה ונתבונן במאמר רבי שמעון בן לקיש בגמרא: "דאמר רבי שמעון בן לקיש: אין גיהנום לעתיד לבוא, אלא הקדוש ברוך הוא מוציא חמה מנרתיקה - צדיקים מתרפאין בה, ורשעים נדונין בה. צדיקים מתרפאין בה, דכתיב: 'וזרח לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה'. ולא עוד, אלא שמתעדין בה, שנאמר (שם): 'ויצאתם ופשתם כעגלי מרבק'. רשעים נדונין בה, שנאמר (שם): 'כי הנה היום בא בער בתנור והיו כל זדים וכל עשה רשעה קש, ולהט אתם היום הבא אמר ה' צבאות'".

וצריכים אנו להבין, איך יתכן כאן שגם הפכים באור החמה, שבאותו אור הצדיקים מתרפאין ומתעדין בו, ואילו הרשעים נידונים ונשרפים בו?

אך לפי הביאור של ה"אוהב ישראל" יתבאר הענין היטב. שכן, האור הגדול של מידת החסד טמון וגנוז בתוך "נרתיק החמה" (=מידת הדין), ולעתיד לבוא יוציא הקב"ה "חמה מנרתיקה". דהיינו, יתגלה החסד הגדול שיש בתוך הדין, והצדיקים, שבמעשיהם הטובים קרבו את הגאולה, יזכו להתעדין באור הגנוז שיתגלה. ואילו הרשעים, שבעוונותיהם גרמו לכך שהאור של החסד יגנוז בתוך לבוש הדין, לא יתנו מהאור הזה, הגנוז בתוך הדין, אלא יענשו מאש הדין של הלבוש החיצוני.

מעתה יאיר לנו עמק הענין, שלעתיד לבוא דוקא יצחק, שמידתו דין, ילמד זכות על ישראל. ואילו אברהם ויעקב, שמידותיהם חסד ורחמים, לא יוכלו למצוא זכות על ישראל. שכן, לעתיד לבוא יתגברו מאד המקטרגים על ישראל, כדי שלא יזכו חלילה (ישראל) לגאולה. והקטרוג יהיה כל-כך גדול ועצום, עד שאפילו אברהם ויעקב, שמידותיהם חסד ורחמים, לא יוכלו למצוא זכות על ישראל. ורק יצחק אבינו, שמידתו היא מידת הדין, ימצא זכות על ישראל. שכן, כאמור, לעתיד לבוא יתגלה, שבפנימיות הדין יש אורות וחסדים גדולים ונפלאים יותר ממידת החסד עצמה.

על-פי זה יאיר לנו להבין מה שכתוב (בראשית כא', יב): "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה". ופרש רש"י: "בקול רוח הקדש שבה. למדנו, שהיה אברהם טפל לשרה בנביאות".

ויש לומר, ששרה השיגה ברוח הקדש ענין זה שנקרא "בנה יצחק", על שלעתיד לבוא הוא יביא צחוק ושמחה כאשר ילמד הוא זכות על ישראל. ולכן אמרה: "ותאמר שרה צחק עשה לי אלהים". כלומר, דוקא השם "אלהים", שהוא שם מידת הדין, והפוך לצחוק ולשמחה לעתיד לבוא, כאשר ילמד יצחק זכות על ישראל. ולכן, "כל השמע יצחק לי" - כל מי שישמע שדוקא יצחק, שמידתו דין ילמד זכות על ישראל לעתיד לבוא, יצחק וישמח לי (=איתו), על שהולדתי בן כזה.

"והוא ישב פתח האהל כחם היום" (יח' א') (פרש רש"י: "פתח האהל" - לראות אם יש עוברים ושבבים, ויכניסם בביתו)

רבי אליעזר, אביו של רבי ישראל בעל שם טוב (הבעש"ט), הצטין כל ימיו בקיום מצות הכנסת אורחים. ביתו הדל היה פתוח בכל שעות היום והלילה לעניים עוברי אורח, שמצאו אצלו שלחן ערוך ומטה מוצעת. פעם אחת בקשו משמים לנסותו, אם דבקוהו במצוה זו של הכנסת אורחים נובעת ממקורות נעלים של קדושה וטהרה. התלבש השטן בדמות עני, לבוש קרעים, והדפק על דלת ביתו של רבי אליעזר בליל שבת אחד, כשבגידו דברים שונים, האסורים בשבת (=מוקצה").

רבי אליעזר קבל את האורח כדרכו בקדש, בסבר פנים יפות, וערך לפניו שלחן כראוי לכבוד שבת, ואחר-כך הראה לו מקום לשנת הלילה - ובמשך כל אותו הערב לא העיר לאיש על שיש בגידו חפצים שהם "מוקצה", כי אמר לעצמו: אולי אנוס הוא לכך, או שמא שכח שהיום שבת... אמרו חסידים, שבשכר מידה זו של אהבת הבריות שגלה רבי אליעזר באותו ערב שבת - זכה ונולד אצלו הבעל שם

טוב - רבם ומאורם של רבבות ישראל. שבת שלום לכל בית ישראל!

בס"ד "פי ברך אברכה וחרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים" (כב' ז')

פרשת השבוע: וירא פניסת השבת: 16:17

ערש"ק יד' חשוון תשע"ח (3.11.17) bnei-zion.com יציאת השבת: 17:25-17:52

הפטרה: "ואשה אחת" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"אמר לו הקב"ה (לאברהם): שב ואני אעמוד" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

על הכתוב, "וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום", פרש רש"י: "בקש (אברהם) לעמוד. אמר לו הקב"ה: שב ואני אעמוד. ואתה, סימן לבניך, שעתידי אני להתיצב בעדת דינים, והן יושבין, שנאמר (תהלים פב, א): 'אלהים נצב בעדת אל'".

וצריכים אנו להבין ענין זה. שכן, מדוע צוה הקב"ה על אברהם לשבת, והוא יתברך עמד עליו? ביאור נפלא על-כך מביא הגאון הגדול רבי יוסף שאול נתנזאהן זצ"ל בשו"ת "שואל ומשיב" (תליתאה סימן נב), שם הוא כותב, שמנהג העולם הוא, שהאדון יושב על מקומו, ואילו עבדו עומד לפניו כדי לשרתו. וברור שכך צריך להיות גם כלפי שמים, שהקב"ה יושב על כסא כבודו, ובריותיו יעמדו לפניו לשרתו, כעבדים לפני אדונם. ואמנם, אומר רבי יוסף שאול נתנזאהן, כך היה עם אברהם אבינו לפני שנימול: שהיה אברהם עומד לפני הקב"ה, כדי למלא את רצונו יתברך, כעבד לפני אדונו. ואולם, לאחר שנימול אברהם אבינו, זכו הוא ובניו עמו להיות בבחינת (מועד קטן טז) "צדיק, (ה)מושל יראת אלהים. (ו)מי מושל ביי? (שואל הקב"ה) - צדיק. שאני גוזר גזירה, והוא מבטלה". דהינו, הקב"ה עומד לפני אברהם לשרתו ולמלא את רצונו.

וזהו הענין שבקש אברהם לעמוד לפני ה' יתברך כעבד לפני אדונו, ואמר לו הקב"ה "שב ואני אעמוד". שכן, לאחר שקים אברהם אבינו את מצות המילה נעשה בבחינת האדון שיושב במקומו, והקב"ה כביכול עומד עליו, כדי לקים את רצונו, בבחינת "צדיק גוזר והקב"ה מקים".

והוסיף לו הקב"ה: "ואתה, סימן לבניך, שעתידי אני להתיצב בעדת דינים, והן יושבין, שנאמר: 'אלהים נצב בעדת אל'". שכן, בזכות מצות מילה יזכו ישראל לקבל את התורה מהר סיני, ששם מסר הקב"ה לחכמי ישראל את הכח להכריע את ההלכה במשפטי התורה.

וכפי שמצינו בגמרא, במחלוקת בין רבי אליעזר לחכמים, על תנור עכנאי (=תנור עגול, בצורת נחש) (בבא מציעא נט'): "רבי אליעזר מטהר (את התנור), וחכמים מטמאים... יצתה בת-קול ואמרה: מה לכם אצל רבי אליעזר? - שהלכה כמותו בכל מקום. עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: (כתוב בתורה) (דברים ל') 'לא בשמים היא'... (ולכן) אין אנו משגיחין בבת קול, שפבר פתבת בהר סיני בתורה 'אחרי רבים להטות'".

וזהו הענין שהדינים יושבים בדין, והקב"ה בגדל ענותנותו, נצב עליהם, כביכול, כדי לקבל את הכרעתם בדין. כדי להבין ענין זה (מה שאמר הקב"ה לאברהם "שב ואני אעמוד"), הבה נתבונן בפתוב במדרש תנחומא (משפטים, סימן ה'): "רבי אליעזר אומר: אם יש דין למטון (=בעולם הזה) - אין דין למעלן (=בשמים). אם אין דין למטון - יש דין למעלן. כיצד? אם יעשו התחתונים (=האנשים) את הדין מלמטה, אין הדין נעשה מלמעלן. לפיכך אמר הקב"ה: שמרו את המשפט, שלא תגרמו לי לעשות משפט מלמעלן...".

וכן כתוב במדרש רבה (דברים ה, ה): "'שפטים ושטרים תתן לך'. אמר רבי אליעזר: אם נעשה הדין למטה (=בעולם הזה), אין נעשה הדין למעלה (=בשמים). ואם לא נעשה הדין למטה (=בעולם הזה), הדין נעשה למעלה (=בשמים)". מבוואר מכאן, שכאשר נעשה הדין בבית דין של מטה - לא נעשה משפט בבית דין של מעלה - וממילא הדין המתקבל יותר ממותק. שכן, כאשר בית דין של מעלה דן במשפט, הדין המתקבל הוא יותר קשה. ולכן אמר הקב"ה: "שמרו את המשפט, שלא תגרמו לי לעשות משפט מלמעלן".

(מעתה, יומתק לפרש מה שפרש רש"י (שם): "שפטים (תתן לך) - דינים הפוסקים את הדין". הנה, כאן רמז לנו רש"י הקדוש, שעל-ידי השופטים, הם הדינים, שעושים את הדין למטה בעולם הזה, מתבטל הדין למעלה. ולכן כתב רש"י: "דינים הפוסקים את הדין". דהינו, השופטים הם הדינים "הפוסקים" (=המפסיקים) את הדין. שכן,

על-ידי שפוסקים את **הדין** לְמִטָּה, מִפְּסִיקִים אֶת הַדִּין לְמַעְלָה).

וְהִנֵּה, יְדוּעַ שֶׁהַשֵּׁם "אֱלֹהִים" הוּא שֵׁם מִידַת הַדִּין (כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּהַפִּיכַת סֹדִם: "וַיְהִי בִשְׁחַת אֱלֹהִים אֶת עָרֵי הַכְּפָר"). וְאִילוּ הַשֵּׁם "אֵל" הוּא שֵׁם מִידַת הַחֶסֶד (כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּתַהֲלִילִים נב, ג): "חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם". נִמְצָא, לְפִי זֶה, שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁהִסְנֵהְדְרִין, חֲכָמֵי הַתּוֹרָה, עוֹשִׂים דִּין לְמִטָּה – מִתְבַּטֵּל הַדִּין לְמַעְלָה, וְנִהְפְּכַת מִידַת הַדִּין לְמַעְלָה לְמִידַת הַחֶסֶד "אֵל".

וְזֶהוּ שֶׁאִמְרַת הַקַּב"ה לְאַבְרָהָם, בְּעַל הַחֶסֶד: "שָׁב וְאֲנִי אֶעֱמֹד". שָׁכַן, בְּמָקוֹם שֶׁאֵתָּה מוֹצֵא אֶת גְּדוּלְתוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, שֵׁם אֵתָּה מוֹצֵא אֶת עֲנֻתָנוֹתוֹ, שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ עוֹמֵד כְּבִיכּוֹל לְפָנָי הַצַּדִּיק, כְּדֵי לְמַלְאוֹת אֶת רְצוֹנוֹ. וְלָכֵן, כַּאֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרֵךְ גּוֹזֵר גּוֹזֵרָה, הַצַּדִּיק מְבַטֵּלָהּ, וְכַאֲשֶׁר הַצַּדִּיק גּוֹזֵר הַקַּב"ה מְקַיְמָהּ. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב: "וְאַתָּה, סִימָן לְבִנְיָד, שֶׁעֲתִיד אֲנִי לְהַתִּיצֵב בְּעֵדַת דִּינִים, וְהֵן יוֹשְׁבֵינִי, שֶׁנֶּאֱמַר: 'אֱלֹהִים נִצַּב בְּעֵדַת אֵל'". וְזֹאת, מִכִּיּוֹן שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁהַדִּינִים עוֹשִׂים דִּין לְמִטָּה, הֵם מְבַטְלִים אֶת הַדִּין לְמַעְלָה, וְהָרִי זֶה כְּאִילוּ הַקַּב"ה עוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְשָׂרְתָם וּלְבַטֵּל אֶת הַדִּין, כְּעֶבֶד לְפָנָי רַבּוֹ. וְעַל-כֵּן מְבִיא רֵאשִׁי: "שֶׁנֶּאֱמַר: 'אֱלֹהִים נִצַּב בְּעֵדַת אֵל'". וְקִשָּׁה, מְדוּעַ מִתְחִיל הַכְּתוּב בְּשֵׁם "אֱלֹהִים", שֶׁהוּא מִידַת הַדִּין, וּמִסִּים בְּשֵׁם "אֵל", שֶׁהוּא מִידַת הַחֶסֶד?

אֵךְ לְפִי הָאִמּוֹר, מְבוֹאֵר הַעֲנָן הַיָּטֵב. שָׁכַן, שֵׁם "אֱלֹהִים", שֶׁהוּא מִידַת הַדִּין, נִצַּב" וְעוֹמֵד לְפָנָי הַסְּנֵהְדְרִין, שֶׁהֵם "עֵדַת אֵל". וְכַאֲשֶׁר הֵם עוֹשִׂים אֶת הַדִּין לְמִטָּה, הִנֵּה, עַל-יְדֵי זֶה הֵם מְבַטְלִים אֶת מִידַת הַדִּין לְמַעְלָה, וְנִהְפְּךְ הַדִּין לְחֶסֶד. וְלָכֵן הֵם נִקְרָאִים "עֵדַת אֵל". שֶׁהָרִי הֵם הִפְכוּ אֶת שֵׁם הַדִּין (=אֱלֹהִים) לְחֶסֶד (=אֵל)".

"וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֵי מִמְרָא" (יח', א')

עַל הַכְּתוּב, "וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֵי מִמְרָא", פֶּרֶשׁ רִש"י: "הוּא (=מִמְרָא), שֶׁנֶּתַן לוֹ (=לְאַבְרָהָם) עֲצָה עַל הַמִּלָּה – לְפִיכֵךְ נִגְלָה אֵלָיו (ה') בְּחֻלְקוֹ. וְתִמְהוּ כָּל הַמְּפָרְשִׁים: אֵיךְ יִתְכַּן שֶׁאַבְרָהָם אֲבִינוּ, שֶׁמָּסַר אֶת כָּל חַיָּיו וְנַפְשׁוֹ לְעֲשׂוֹת רְצוֹן ה', הִיָּה צָרִיךְ לְקַחַת עֲצָה מִמְרָא לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת הַמִּלָּה שֶׁצִּוְהוּ הַקַּב"ה?

וְתִרְץ עֲנִין זֶה בְּעַל "שִׁפְתֵי חֲכָמִים", וְאָמַר, שֶׁלְאַבְרָהָם הָיוּ שְׁלֹשָׁה בְּעֵלֵי בְרִית: עֲנַר, אֲשֶׁכּוֹל וּמִמְרָא. וְרָצָה אֲבָרָהָם לְנִסּוֹתָם, אִם הֵם אוֹהֲבֵיו בְּאַמְתָּה, וְכוֹנְנָתָם הִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם.

וְאָכֵן, כַּאֲשֶׁר רָאָה שֶׁכּוֹנְנָתָם שֶׁל עֲנַר וְאֲשֶׁכּוֹל אֵינָה לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְהֵם אוֹהֲבִים אוֹתוֹ רַק בְּפָה וְלֹא בְּלֵב, מִיַּד עֲזוּב אוֹתָם. שֶׁהָרִי, אֲסוּר לְיִשְׂרָאֵל לְהַתְחַבֵּר עִם אָדָם שֶׁאֵין מְעֻשִׂיו לְשֵׁם שָׁמַיִם.

וּמוֹסִיף עַל-כֵּן הַ"כֶּסֶף רַחֲמִים" וְאָמַר, שֶׁכַּאֲשֶׁר שָׂאֵל אֲבָרָהָם אֶת עֲנַר אִם לְעֲשׂוֹת מִלָּה, יַעֲץ לוֹ עֲנַר לֹא לְעֲשׂוֹת.

וְשִׁמּוֹ מְעִיד עַל-כֵּן, שָׁכַן, עֲנַר רֵאשִׁי תִיבוֹת עֵינֹי נֶפֶשׁ רַע – כְּבִיכּוֹל אֲמַר עֲנַר לְאַבְרָהָם: לְמָה תִצְעַר נֶפֶשְׁךָ?

וּמִיַּד עֲזוּב אוֹתוֹ אֲבָרָהָם וְהִלֵּךְ לְאַשְׁכּוֹל, לְשֶׁאֵוֹל אוֹתוֹ הָאֵם לְעֲשׂוֹת מִלָּה. וְעֵנָה לוֹ אֲשֶׁכּוֹל: לֹא לְעֲשׂוֹת! שָׁכַן, רַק

אָדָם שׁוֹטֵה כּוֹרֵת לְאִיבְרֵיו, רֵאשִׁי תִיבוֹת אֲשֶׁכּוֹל. הִלֵּךְ מִמֶּנּוּ אֲבָרָהָם אֲצֵל מִמְרָא, וְשָׂאֵל אוֹתוֹ הָאֵם לְעֲשׂוֹת מִלָּה.

אֲמַר לוֹ מִמְרָא: וְכִי מָמָה אֵתָּה יֵרָא? שֶׁהָרִי בּוֹדָאֵי הַקַּב"ה יְהִיָּה בְּעֶזְרָךְ. עַל-כֵּן אֵל תֵּירָא וְאֵל תַּחַת, וְכִמוֹ שֶׁהַצִּיל

אוֹתָךְ בְּמַלְחָמַת אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים, וְהַצִּיל אוֹתָךְ מִיַּד פְּרַעַזָּה שֶׁלֹּא נִגַּע בְּשָׂרָה אֲשֶׁתָּךְ, וְכֵן מִנְמַרּוֹד שֶׁהַשְּׁלִיךְ אוֹתָךְ

לְאוּר כְּשׂוֹדִים, וְגַם מִהַרְעֵב שֶׁהָיָה בְּאַרְץ – כֵּן יַעֲזוּר לְךָ גַּם בְּמִצְוֹת הַמִּלָּה. לָכֵן, מִהֲרָה מְלֵא רְצוֹן אֲבִיךָ (רֵאשִׁי תִיבוֹת מִמְרָא), שֶׁעֲשָׂה לְךָ נִפְלְאוֹת וְנִסִּים בְּסִימָן מִמְרָא. עַל-כֵּן מִהֲרָה מְלֵא רְצוֹן אֲבִיךָ, שָׁכַן, מִצְוֹת מִלָּה רֵאשִׁי

אֵתָּה (רֵאשִׁי תִיבוֹת מִמְרָא).

מִידַת הַכְּנֻסַת אוֹרְחִים אֲצֵל הַצַּדִּיקִים

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לֵיב חֶסֶד (מְגִדוּלֵי הַמְּשַׁפְּיעִים הַמוֹסְרָיִים בְּמִזְרַח אִירוּפָּה, וּמְשַׁגִּיחַ רוּחָנִי בִישִׁיבַת חֲבָרוֹן)

הַתְּאָרַח פְּעַם בִּישִׁיבַת רֵאדִין, וְהוֹזְמֵן לְסַעוֹד בְּלֵיל שַׁבַּת עַל שְׁלַחְנוֹ שֶׁל רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה, רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵאִיר

הַכְּהֵן, בְּעַל הַ"חֶפֶץ חַיִּים". וְהִנֵּה, תָּמָה ר' יְהוּדָה לֵיב עַל-כֵּן, שֶׁאֵין מֵאַרְחוֹ הַדְּגוּל פּוֹתַח בְּאַמִּירַת פְּסוּקֵי

"שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם", כְּמִנְהַג יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא מוֹזַג אֶת כּוֹסוֹ, וּמְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן. וְרַק לְאַחַר נְטִילַת הַיַּדִּים וְאַכִּילַת

הַדָּגִים, הַחֵל הַ"חֶפֶץ חַיִּים" לְפָנָם אֶת חֲמֻשַׁת הַבְּתִים שֶׁל "שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם", הַנֶּאֱמָרִים כְּרָגִיל קוֹדֵם

הַקִּידוּשׁ. בְּתוֹם הַסַּעוּדָה וְזִמְרֵי הַשַּׁבַּת, הַרְכִּין עֲצֻמוֹ ר' יְהוּדָה לְעַבֵּר מֵאַרְחוֹ הַקְּשִׁישׁ, וְשָׂאֵל אוֹתוֹ בִּירְאָת

כְּבוֹד: לְמַדְּנוּ רַבְּנוּ, מָה רָאָה הָעָרֵב לְשָׁנוֹת מִהַמְּנַהֵג הַמְּקוּבֵּל בְּיִשְׂרָאֵל, וְדַחַח אֶת אֲמִירַת "שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם"

עַד לְאַמְצַע הַסַּעוּדָה?

הַשִּׁיב הַ"חֶפֶץ חַיִּים" לְאוֹרְחוֹ: יַדְעֵתִי שְׁמַר הַגִּיעַ לְכָאֵן מַעִיר אַחֲרַת, וְחֻשְׁשֵׁתִי שֶׁהוּא רָעֵב. לָכֵן מִיְהִרְתִּי

לְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן וְלִפְתּוֹחַ בְּסַעוּדָה. לְעוֹמֵת זֹאת, אֲנִי בְּטוֹחַ, שֶׁאֵין הַמְּלַאכִים רָעִיבִים, וְהֵם יְכוֹלִים לְחַכּוֹת

מֵעַט לִ"שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם" שְׁלַנּוּ...

בס"ד "כִּי בָרַךְ אֲבָרְכֶךָ וְהִרְבָּה אֲרַבָּה אֶת זְרַעְךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָחוּל אֲשֶׁר עַל שְׁפַת הַיָּם" (כב' יז')

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּרָא

עֲרַשׁ"ק יד' חֲשׁוֹן תִּשְׁע"ח (3.11.17) bnei-zion.com

יְצִיאַת הַשְּׁבַת: 17:25 ר"ת 17:52

הַפְּטָרָה: "וְאִשָּׁה אַחַת" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיַּעֲקֹד אֶת יְצַחֲקָא בְּנוֹ וַיִּשֵּׂם אֹתוֹ עַל הַמְּזֻבַּח מִמַּעַל לְעֵצִים" (כב' ט')

עַל נִסְיוֹן הָעֲקִידָה שֶׁל יְצַחֲקָא אֲבִינוּ, מְצִינוּ מְאֹד נִפְלֵא בְּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא (וַיֵּרָא סִימָן כג'): "וַיַּקְרָא מִלְּאֲךָ ה' אֶל אֲבָרְהָם... וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה'". אָמַר לוֹ (אֲבָרְהָם לַהֲקַב"ה): אַתָּה נִשְׁבַּעְתָּ וְאֲנִי נִשְׁבַּעְתִּי שְׁלֹא אֲרַד מִן הַמְּזֻבַּח עַד שְׂאוֹמֵר כָּל מָה שְׂאֲנִי צָרִיךְ. אָמַר לוֹ (הַקַּב"ה): אָמַר. (אָמַר לוֹ אֲבָרְהָם אֲבִינוּ): לֹא כֶּךָ אֲמַרְתָּ לִּי: סֵפֶר הַכּוֹכְבִים אִם תּוּכַל לְסַפֵּר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זְרַעְךָ'. (אָמַר לוֹ הַקַּב"ה) הֵן. אָמַר לוֹ (אֲבָרְהָם): מִמִּי? אָמַר לוֹ (הַקַּב"ה): מִיְצַחֲקָא. אָמַר לוֹ (אֲבָרְהָם):... כִּשְׁם שֶׁהָיָה בְּלִבִּי... לֹמֵר לְךָ: אֲתָמוּל אֲמַרְתָּ לִּי 'כִּי בִיְצַחֲקָא יִקְרָא לְךָ זְרַע', (ו) עַכְשָׁיו אַתָּה אוֹמֵר לִי 'וְהִעֲלֵהוּ שֵׁם לְעֵלְהוּ'? וְכִבְשֵׁתִי אֶת יְצָרִי וְלֹא הִשְׁבַּתִּיהָ, כֶּךָ כְּשִׁיחֵיו בְּנָיו שֶׁל יְצַחֲקָא חוּטְאִין וְנִכְנָסִין לְצָרָה תֵּהֵא נִזְכָּר לְהֵן עֲקִידָתוֹ שֶׁל יְצַחֲקָא וְתַחֲשֹׁב לְפָנֶיךָ כְּאִילוֹ אֲפָרוּ (שֶׁל יְצַחֲקָא) צָבוּר עַל גְּבִי הַמְּזֻבַּח, וְתִסְלַח לְהֵן וְתַפְדָּם מִצָּרְתָן. אָמַר לוֹ הַקַּב"ה: אַתָּה אֲמַרְתָּ אֶת שְׁלֵךְ, וְאוֹמֵר אֲנִי אֶת שְׁלֵי: עֲתִידִין בְּנָיו שֶׁל יְצַחֲקָא לְחַטּוֹא לְפָנֶי, וְאֲנִי דֵן אוֹתָם בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה. אֲלֵא אִם מִבְּקָשִׁין שְׂאֲחַפֵּשׁ לְהֵן זְכוּת וְאִזְכוּר לְהֵן עֲקִידָתָא יְצַחֲקָא יִהְיֶה תּוֹקְעִין לְפָנֶי בְּשׁוֹפָר שֶׁל זֶה. אָמַר לוֹ (אֲבָרְהָם): וְמָה הוּא הַשׁוֹפָר? אָמַר לוֹ (הַקַּב"ה): חֹזֵר לְאַחֲרֵיהָ מִיַּד וַיִּשָּׂא אֲבָרְהָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה אֵיל אַחַר נֶאֱחָז בְּסִבְךָ בְּקַרְנָיו... אָמַר לוֹ הַקַּב"ה: יִהְיֶה תּוֹקְעִין לְפָנֶי בְּקַרְןֵי אֵיל וְאוֹשִׁיעֵם וְאִפְדָּם מִעֲוֹנוֹתֵיהֶם."

וְזֶהוּ שְׁשֻׁנֵינוּ בְּגִמְרָא (רֵאשׁ הַשָּׁנָה טו'): "אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: לְמָה תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר שֶׁל אֵיל? אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: תִּקְעוּ לְפָנֶי בְּשׁוֹפָר שֶׁל אֵיל, כְּדֵי שְׂאִזְכֹּר לְכֶם עֲקִידַת יְצַחֲקָא בֶן אֲבָרְהָם וּמַעֲלָה אֲנִי עָלֵיכֶם כְּאִילוֹ עֲקִידַתְּם עֲצֻמְכֶם לְפָנֶי". בְּעֵינֵין זֶה שֶׁל הָעֲקִידָה, צְרִיכִים אֲנִי לְהַבִּין מְדוּעַ נִקְרָא נִסְיוֹן הָעֲקִידָה דּוֹקָא בְּתוֹרָא "עֲקִידַת יְצַחֲקָא"? וְהָרִי מִקְרָא מְלֵא דְבַר הַפְּתוּב: "וַיִּבֶן שֵׁם אֲבָרְהָם אֶת הַמְּזֻבַּח וַיַּעֲרֹךְ אֶת הָעֵצִים וַיַּעֲקֹד אֶת יְצַחֲקָא בְּנוֹ וַיִּשֵּׂם אֹתוֹ עַל הַמְּזֻבַּח מִמַּעַל לְעֵצִים". הִנֵּה, רוֹאִים אֲנִי שְׂאֲבָרְהָם עָשָׂה אֲרַבְעַ פְּעוּלוֹת: זִיבְנָן, וַיַּעֲרֹךְ, וַיַּעֲקֹד, וַיִּשֵּׂם. אִם כֶּךָ, מְדוּעַ לֹא נִקְרָא נִסְיוֹן זֶה בְּשֵׁם "הָעֲלָאתָ יְצַחֲקָא", עַל שֵׁם עֵיקָר הַפְּעוּלָה "וַיִּשֵּׂם אֹתוֹ עַל הַמְּזֻבַּח"? תַּחֲלִילָה, נִקְדִּים לְהַבִּיא רַעֲיוֹן נִשְׁגָב מִתּוֹרָתוֹ שֶׁל ה"כְּתָב סוֹפֵר" זִיע"א (לִיקוּטִים דֵּף רפב), עַל-פִּי הַפְּתוּב בְּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא (וַיֵּרָא סִימָן כג'): "וַיַּעֲקֹד אֶת יְצַחֲקָא בְּנוֹ, כְּשֶׁבֵא לְשַׁחוּט אָמַר לוֹ (יְצַחֲקָא): אָבֵא, אוֹסְרֵנִי (=קְשׁוֹר) יָדֵי וְרַגְלֵי מִפָּנֶי שֶׁהַנֶּפֶשׁ חֲצוּפָה הִיא, וְכִשְׂאֲרָאָה אֶת הַמַּאֲכָלָת, שְׂמָא אֲזַדְעוּזַע וַיִּפְסַל הַקְּרָבָן. בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, אֵל תַּעַשׂ בִּי מוֹם (אֲלֵא עֲקוּד אוֹתִי, שְׁלֵא אֲזוּזוֹ). מִיַּד וַיִּשְׁלַח אֲבָרְהָם אֶת יָדוֹ וַיִּקַּח אֶת הַמַּאֲכָלָת לְשַׁחַט אֶת בְּנוֹ".

לְפִי זֶה, אוֹמֵר ה"כְּתָב סוֹפֵר", אֲנִי מְזַכְרִים תָּמִיד אֶת זְכוּת "עֲקִידַת יְצַחֲקָא", שֶׁבִקֵּשׁ מֵאֲבָרְהָם אֲבִיו לְקְשׁוֹר/לְעֻקּוּד אוֹתוֹ הֵיטֵב, כְּדֵי שְׁלֵא יוּכַל לְזוּז (שְׂאִז יִפְסַל הוּא מְלֵהוּת קְרָבָן).

וּבְרוּר שְׂיֵשׁ כָּאֵן מְלִיצָה נִפְלְאָה לְזְכוּת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדִין. שְׁהָרִי, אִם "בְּאַרְזִים נִפְלָה שְׁלֵהֶבֶת", מָה אֲנִי נִגִּיד? דְּהֵינּוּ, אִם יְצַחֲקָא, שְׁהָיָה קְדוֹשׁ מִרְחַם, מְבַקֵּשׁ מֵאֲבָרְהָם אֲבִיו לְקְשׁוֹר אוֹתוֹ כְּדֵי שְׁלֵא יִתְגַּבֵּר עָלָיו יְצָרוֹ, וְהוּא יִתְנַגֵּד לְשַׁחֲטָה, אִיךָ אֲנִי, קְרוּצֵי חֹמֵר, שְׁבוּדָאֵי אֵין אֲנִי בְּמִדְרַגְתוֹ שֶׁל יְצַחֲקָא אֲבִינוּ יְכוּלִים כְּנִגְדָּה הַיְצָר שְׁנִלְחָם בְּנוֹ לְלֹא הֶרֶף עַל כָּל צַעַד וְשַׁעַל?

וְלָכֵן שְׁשֻׁנֵינוּ בְּגִמְרָא (רֵאשׁ הַשָּׁנָה טו'): "אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: לְמָה תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר שֶׁל אֵיל? אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: תִּקְעוּ לְפָנֶי בְּשׁוֹפָר שֶׁל אֵיל, כְּדֵי שְׂאִזְכֹּר לְכֶם עֲקִידַת יְצַחֲקָא בֶן אֲבָרְהָם" – דּוֹקָא "עֲקִידַת יְצַחֲקָא" – שְׁפֹן, יְצַחֲקָא בְּקֵשׁ מֵאֲבָרְהָם אֲבִיו שְׂיִקְשׁוֹר/יְעַקּוּד אוֹתוֹ מִפְּחַד יְצָרוֹ, וְעַל-כֶּךָ אוֹמֵר הַקַּב"ה: "מַעֲלָה אֲנִי עָלֵיכֶם כְּאִילוֹ עֲקִידַתְּם עֲצֻמְכֶם לְפָנֶי". (שְׁפֹן, כְּאִמּוֹר, יֵשׁ בְּכֶךָ מְלִיצָה טוֹבָה עַל כָּל אַחַד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהִינְצֵל בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה בְּיוֹם הַדִּין). כְּדֵי לְהַבִּין עֵינֵין זֶה שֶׁל "עֲקִידַת יְצַחֲקָא" בִּיתֵר שְׂאֵת, הִבָּה נִתְבוּנָן בְּדַבְרֵי רַש"י הַקְּדוֹשׁ, הַמְּבָאָר: "וַיַּעֲקֹד אֶת יְצַחֲקָא"

בְּנוֹ, יָדָיו וְרַגְלָיו מֵאַחֲרָיו. הַיָּדִים וְהַרְגְלִים בַּיַּחַד הֵיא הָעֵקֶדָה". דְּהִינּוּ, אַבְרָהָם קָשָׁר אֶת יָד יְמִינוֹ שֶׁל יִצְחָק לְרַגְלוֹ הַיְמָנִית, וְאֶת יָד שְׂמָאלוֹ שֶׁל יִצְחָק לְרַגְלוֹ הַשְּׂמָאלִית. מִקּוֹר הַדְּבָרִים בְּגִמְרָא (שַׁבַּת נד'): "אָמַר רַב יְהוּדָה: 'עֵקֶדָה' – עֵקֶדְתָּ יָד וְרַגְלִי, כִּי־יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם".

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מָה הָעֵנִין לְקִשּׁוֹר יָד וְרַגְלִי יְמִין יַחַד, וְיָד וְרַגְלִי שְׂמָאל יַחַד?

וּבְאֵר עֵנִין זֶה הֵרָה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן וְאָמַר: הִנֵּה, כְּאִשֶּׁר נִתְבּוֹנָן, נִרְאֶה, שְׁשֵׁתֵי הַיָּדִים שֶׁבְּגוּף הָאָדָם הֵם כְּלִי הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁהָרִי בְּאִמְצָעוֹתָם פּוֹעֵל הָאָדָם אֶת כָּל פְּעוּלוֹתָיו בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְאִילוֹ שְׁתֵּי הַרְגְלִים הֵם כְּלִי הַהֲלִיכָה שֶׁל הָאָדָם לְלַכֵּת מִמְּקוֹם לְמִקּוֹם בְּזֶה הָעוֹלָם. (וְלִכְּנֵן כְּתוּב בַּתּוֹרָה (בְּרֵאשִׁית מֵא, מד'): "וַיֹּאמֶר פֶּרְעֹה אֶל יוֹסֵף אֲנִי פֶרְעֹה וּבִלְעָדֶיךָ לֹא יָרִים אִישׁ אֶת יָדוֹ וְאֶת רַגְלוֹ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם". שָׁכֵן, כָּאֵן בְּאוֹמְרוֹ "לֹא יָרִים אִישׁ אֶת יָדוֹ וְאֶת רַגְלוֹ" כִּלְל פֶּרְעֹה אֶת כָּל הַפְּעוּלוֹת שֶׁל הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה).

וְלִכְּנֵן, אוֹמֵר הֵרָה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן, צָרִיךְ אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְבַטֵּל אֶת כָּל רַמ"ח אֵיבָרָיו וְחוּשָׁיו בְּלִתֵּי לֵה' לְבָדוֹ, עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם רִצּוֹן עֲצָמִי לַעֲשׂוֹת אִיזוֹה מַעֲשֶׂה אוֹ לְלַכֵּת לְאִיזוֹה מְקוֹם, אֲלֹא רַק בְּרִצּוֹן ה' יִתְבָּרֵךְ. כִּפִּי שֶׁכְּתַב הַ"בְּנֵי יִשְׂשַׁכָּר" (כִּסְלוֹ טַבַּת), בְּשֵׁם בַּעַל "חֻבַּת הַלְּבָבוֹת": "כְּתַב הָרַב הַחֲסִיד, בַּעַל 'חֻבַּת הַלְּבָבוֹת', בְּגִדְר הָעֶבֶד הַנֶּאֱמָן בְּעִבּוּדְתוֹ לְאֶדוֹנוֹ, לֹא יֵשֵׁב, וְלֹא יַעֲמוּד, וְלֹא יֵלֶךְ, כִּי אִם בְּהַפְקַת רִצּוֹן הָאֶדוֹן (=הַקַּב"ה), לֹא יִחְפוֹץ כִּי אִם רִצּוֹנוֹ (יִתְבָּרֵךְ)".

וּמַעֲתָה יְרוּחַ לָנוּ לְהִבִּין אֶת כּוֹנְנָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ לְקִשּׁוֹר אֶת יָדָיו וְרַגְלָיו שֶׁל בְּנוֹ יִצְחָק, כְּדֵי שִׁיְהִי מוֹכֵן וּמוֹזְמֵן לְמִסּוֹר אֶת נַפְשׁוֹ לֵה' יִתְבָּרֵךְ. שָׁכֵן, בְּכַף בְּקִשׁ אַבְרָהָם לְבִטָּא אֶת גְּדֹל דְּבִיקוּתוֹ בֵּה' יִתְבָּרֵךְ לְבַטֵּל אֶת כָּל פְּעוּלוֹת הַיָּדִים וְהַלִּיכָת הַרְגְלִים לְצוּרֵךְ עֲצָמִי, כְּדֵי שְׂיוּכַל רַק לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לְקִיּוּם הַמִּצְוֹת, בְּלִתֵּי לֵה' לְבָדוֹ.

וּכְפִי שְׂמִיבִיא הַשֵּׁל"ה הַקְּדוֹשׁ (בְּשֵׁם הַמְּקוּבָּל הַקְּדוֹמָן רַבֵּי הַרִץ ש"ץ בְּפִירוּשׁ סִידוּר): "אָמַר רַבֵּי אַבְהוּ: לְמָה תוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר שֶׁל אֵיל? אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: 'תִּקְעוּ לְפָנַי בְּשׁוֹפָר שֶׁל אֵיל, כְּדֵי שְׂאֲזַכֵּר לָכֶם עֵקֶדְתָּ יִצְחָק'... בְּוֹדָאֵי עֵקֶדְתָּ זֶה מִרְאֶה לָנוּ עֵקֶדְתָּ הַיָּדָיִם הַיָּדָיִם וְרַגְלֵי... (וְלִכְּנֵן) לֹא תוֹקְעַת (בְּשׁוֹפָר) לְבָד (צָרִיךְ לְכוֹן כֶּךָ, אֲלֹא גַם) כָּל הַשּׁוֹמְעַת (אֶת הַשּׁוֹפָר) יְכוֹן עֲצָמוֹ כְּאִילוֹ (הוּא) עֵקֶדָה יָדָיו וְרַגְלָיו אֲסוּרוֹת, וְיִתְחַרַּט בְּמַעֲשָׂיו, הֵן בְּגוֹל, הֵן בְּשִׁלְיחוֹת יָד, שִׁישׁ בּוֹ חֲסֵרוֹן יָד הַתּוֹרָה, הֵן בְּרַגְלֵי אֲשֶׁר לֹא הֵלֵךְ בְּעֲצַת רַשָּׁעִים".

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף תְּבִלִּין עַל-פִּי מָה שֶׁכְּתַב רַבֵּי מֵאִיר יְחִיאֵל מְאוּסְטְרוֹבִיץ'ה זצ"ל הֵי"ד, בְּסִפְר "אוֹר תּוֹרָה" (וִירָא), הַמְּבָאֵר מָה שֶׁתִּקְנֵנוּ לָנוּ חו"ל לּוֹמֵר בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה "וְעֵקֶדְתָּ יִצְחָק הַיּוֹם לְזִרְעוֹ (בְּרַחֲמִים) תִּזְכּוֹר". שֶׁהִנֵּה, לְפָנַי שְׁנוּלֵד יִצְחָק הָיוּ כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כְּלוּלוֹת בְּאַבְרָהָם אָבִינוּ, אֲבָל לְאַחַר שְׁנוּלֵד יִצְחָק עָבְרוּ כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְנִכְלְלוּ בַּתּוֹךְ יִצְחָק. וְלִכְּנֵן נִמְצָא כִּי בְּשַׁעַת הָעֵקֶדָה הָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל כְּלוּלוֹת בְּיִצְחָק וְלֹא בְּאַבְרָהָם, וְלִכְּנֵן הָרִי זֶה כְּאִילוֹ **נִעְקְדוּ** כָּל יִשְׂרָאֵל עַל הַמִּזְבֵּחַ יַחַד עִם יִצְחָק.

וּמַעֲתָה יְרוּחַ לָנוּ לְהִבִּין בֵּיתֵר שְׂאֵת מָה שְׂצוּהַ הַקַּב"ה לְאַבְרָהָם "וְהֵעֵלָהוּ שֵׁם לְעֵלָה". שָׁכֵן, הוּא יִתְבָּרֵךְ רָצָה שְׂיִצְחָק עִם כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כְּלוּלוֹת בּוֹ **יִעְקְדוּ** עַל הַמִּזְבֵּחַ, כְּאִשֶּׁר יִקְשׁוֹר אַבְרָהָם אֶת יָדָיו וְרַגְלָיו שֶׁל יִצְחָק בְּבִיטוּל גְּמוּר לֵה', כְּדֵי לַעֲשׂוֹת הַכְּנָה לְכָל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּל מַעֲשֵׂי יָדֵיהֶם וְכָל הַלִּיכָתָם תִּהְיֶה תְּמִיד לְשֵׁם שְׂמִים בְּלִתֵּי לֵה' לְבָדוֹ.

בְּדָרְךָ זֶה נִלְךְ לְבָאֵר מָה שֶׁנִּפְסַק לְהִלְכָה בְּשִׁלְחַן עָרוּךְ (או"ח סימָן צה, סעיף א'): "(בְּתַפִּילַת שְׂמוֹנָה עֶשְׂרֵה) יְכוֹן רַגְלָיו זֶה אֲצֵל זֶה... כְּאִילוֹ אִינָם אֲלֹא אַחַת, לְהִידְמוּת לְמִלְאָכִים, דְּכַתִּיב בְּהֵן: 'וְרַגְלֵיהֶם רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל'... מְנִיחַ יָדוֹ עַל לְבָנוּ, כְּפּוֹתִינְ(=קְשׁוּרִים) הַיְמָנִית עַל הַשְּׂמָאלִית, וְעוֹמֵד כְּעֶבֶד לְפָנַי רַבּוֹ בְּאִימָה בִּירְאָה וּפְחָד".

הִנֵּה, מְבּוֹאֵר מְזֶה שִׁישׁ עִבּוּדָה מִיּוֹחַדָּת, אִיךְ לְהַחְזִיק אֶת יָדָיו וְרַגְלָיו בְּשַׁעַת הַתְּפִילָה/הַעֲמִידָה. וּמְצִינּוּ בִּיאוֹר נִפְלָא עַל-כֶּךָ בְּפִירוּשׁ הַרְשֵׁב"א (מִסְכַּת תְּמִיד, פֶּרֶק "נֵר מִצְוָה"): "כְּדָאֵי שְׂהַמְתַּפְּלֵל יִשִּׁים כְּנֶגֶד עֵינָיו וְלָבּוֹ כְּאִילוֹ יָדָיו וְרַגְלָיו אֲסוּרוֹת(=כְּפּוֹתוֹת), וְאִין בִּידוֹ כַּת... וּזְלוּתִי בְּעִזְרָתוֹ יִתְבָּרֵךְ".

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שְׁעִיקָר הַתְּשׁוּבָה שֶׁל הָאָדָם הֵיא הַתְּפִילָה לֵה' בְּבִקְשַׁת סְלִיחָה, מַחִילָה וְכַפָּרָה עַל כָּל הַחֲטָאִים **וְהַעֲוֹנוֹת** שֶׁבָּהֶם כָּשָׁל, כְּמְבּוֹאֵר בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה לְרַבְּנוֹ יוֹנָה (שַׁעַר א', עִיקָר חֲמֵשׁ-עֶשְׂרֵה): "יִתְפַּלֵּל (הָאָדָם) אֶל הַשֵּׁם, וַיִּבְקַשׁ רַחֲמִים לְכַפֵּר אֶת כָּל **עוֹנוֹתָיו**, שְׁנֵאֲמַר (הוֹשַׁע יד, ג'): 'קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֵלַי ה', אֲמָרוּ אֵלָיו כָּל תְּשׁוּאָ עוֹן, וְקַח טוֹב וְנִשְׁלַמְהָ פְּרִים שְׁפִתֵינוּ'. 'קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים' – זֶה עֵנִין הַיּוֹדֵי. 'אֲמָרוּ אֵלָיו כָּל תְּשׁוּאָ עוֹן וְקַח טוֹב' – זֶה עֵנִין הַתְּפִילָה".

וְכֵן כְּתוּב בַּמִּדְרָשׁ (בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה יח', כא'): "כָּל תְּשׂא עֵז וְקַח טוֹב וּנְשַׁלְמָה פְּרִים שְׁפִתֵינוּ. אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, בְּזִמְנֵי שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ (הָיָה) קָיָם הָיִינוּ מְקַרְיָבִים קֶרְבָּן וְ(הָיָה) מִתְכַּפֵּר (לָנוּ הַחֲטָא). וְעַכְשָׁיו, אֵין בְּיַדֵינוּ, אֶלָּא תְפִילָה..."

הָרִי לָנוּ דְבָרִים בְּרוּרִים, שֶׁהַיּוֹם, מִכִּיּוֹן שְׁאֵין בְּיַדֵינוּ קוֹרְבָנוֹת כְּדִי לְכַפֵּר עַל עוֹנוֹתֵינוּ, הִנֵּה, עֵיקַר הַמְחִילָה וְהַכְפָּרָה הִיא עַל-יַדֵי תְפִילָה, שֶׁהִיא בְּמָקוֹם הַקּוֹרְבָנוֹת, כְּמֵאֲמַר חו"ל (בְּרִכּוֹת כו'): "תְּפִילוֹת – כְּנֶגֶד תְּמִידִין תְּקָנוּם". דְּהֵינּוּ, אֲנִשִׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה תְּקָנוּ לָנוּ אֶת הַתְּפִילוֹת כְּנֶגֶד קוֹרְבָנוֹת הַתְּמִיד שֶׁהִקְרִיבוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. (תְּפִילַת שְׁחָרִית שְׁאֵנוּ מִתְפַּלְלִים, הִיא כְּנֶגֶד קֶרְבַּן הַתְּמִיד שֶׁל הַבֶּקֶר, וְתְפִילַת הַמִּנְחָה הִיא כְּנֶגֶד קֶרְבַּן הַתְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבָיִים, וְתְפִילַת עֶרְבִית הִיא כְּנֶגֶד אֵיבָרִים וּפְדָרִים, שֶׁלֹּא נִשְׁרְפוּ בְּקֶרְבַּן הַתְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבָיִים).

וְעַתָּה, בֵּא וּרְאֵה, שְׁאֵין לָךְ מָקוֹם לְתִשׁוּבָה וְלְתְפִילָה לֵה', כְּמוֹ בֵּית הַכְּנֶסֶת, כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (בְּרִכּוֹת ו', א'): "אֵין תְּפִילָה שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת, אֶלָּא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, שְׁנֵאֲמַר (מְלָכִים א', ח'): 'לְשִׁמְעַ אֶל הָרְנָה וְאֶל הַתְּפִילָה'". וְלָכֵן, נִפְלָא לְהַבִּין לְפִי זֶה מָה שֶׁתְּקָנוּ לָנוּ חו"ל לְהַתְּפַלֵּל לְפָנֵי הַקַּב"ה ג' הַתְּפִילוֹת בְּעֵמִידַת הָרִגְלִים וְהַחֲזִיקַת הַיָּדִים בְּאֹפֶן שְׁמִבְטָא אֶת בִּיטוּל תְּנוּעַת הַיָּדִים וְהָרִגְלִים, שֶׁכֵּן כְּמוֹ שְׁאֲבָרְהָם קָשַׁר אֶת יָדָיו וְרִגְלָיו שֶׁל יִצְחָק בְּנוֹ בְּשַׁעַת הָעֵקֶידָה, כְּדִי לְבַטְלֵם בִּיטוּל גְּמוּר לֵה' וְלְתוֹרָתוֹ, כִּף צְרִיכִים אָנוּ לְכוֹן בְּשַׁעַת תְּפִילַת הָעֵמִידָה, "לְעֻקּוֹד" אֶת כָּל מַעֲשֵׂה יַדֵינוּ וְהַלִּיכוֹת רִגְלֵינוּ לְמַעַן שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹנוֹ! (עַל פִּי "אוֹרְהַ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וְתִכְחַשׁ שָׂרָה לְאִמְרָ" (יח' טו')

עַל הַכְּתוּב "וְתִכְחַשׁ שָׂרָה", אוֹמֵר הַרַמְבַּ"ן (בְּרֵאשִׁית יח', טו'): "אֲנִי תִמָּה בְּנִבְיָאָה הַצְּדָקָת, אֵיךְ תִּכְחַשׁ בְּאִשְׁרָ אִמְרָ הַשֵּׁם לְנִבְיָאָה? וְגַם, לְמָה לֹא הֵאֱמִינָה לְדְבָרֵי מְלָאכִי אֱלֹהִים? וְהַנְרָאָה בְּעֵינַי, כִּי הַמְלָאכִים הָאֵלֶּה הַנְרָאִים כְּאֲנָשִׁים, בָּאוּ אֶל אַבְרָהָם, וְהוּא בְּחוֹכְמָתוֹ הַכִּיר בָּהֶם... וְשָׂרָה שׁוֹמַעַת, וְלֹא יָדְעָה כִּי מְלָאכִי עֲלִיּוֹן הֵם... (וְלְמִרּוֹת זֹאת), הַקַּב"ה הֵאֱשִׁים אוֹתָהּ לְאַבְרָהָם, לְמָה הָיָה הַדְּבָר נִמְנָע בְּעֵינֶיהָ, וְרֵאוי לָהּ שֶׁתֵּאֱמִין, אוֹ שֶׁתֵּאֱמַר 'אָמֵן, כֵּן יַעֲשֶׂה ה'".

הַרַב יוֹסֵף בְּרִגְר מְבַאֵר, שֶׁמִּדְבַּרֵי הַרַמְבַּ"ן אָנוּ לְמִדֵּים שְׁשָׂרָה נִתְבַּעָה עַל אֲשֶׁר לֹא עָנְתָה "אָמֵן" עַל בְּרַכְתָּם שֶׁל הַמְלָאכִים, לְמִרּוֹת שְׁנֵרָאוּ לָהּ כְּאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים. וּמִכַּאֲן, אוֹמֵר הַרַב יוֹסֵף בְּרִגְר, נִלְמַד עַל הַכַּח הַנִּפְלָא שֶׁל אֲמִירַת "אָמֵן" שְׁכוּחָה גְּדוּלָה עַד מְאֹד. וְגַם צְרִיךְ לְקַחַת מוֹסֵר הַשְּׂכָל, לְעֵנּוֹת וְלוֹמַר "אָמֵן" עַל כָּל בְּרָכָה שְׁמִבְרַךְ אִישׁ אֶת רַעְהוּ, וְכָל שְׂכָן, עַל בְּרִכּוֹת חֲכָמִים וְצַדִּיקִים, שְׁשִׁכְרָם וְסִגְוִלְתָּם רַבִּים לְאֵין עֶרוֹךְ. וּמוֹסֵף הַרַב בְּרִגְר, שִׁדְוַע שְׁמַהֲסוּגוֹלוֹת הַמְּפָרְסְמוֹת וְלְאַרְיִכוֹת יָמִים הוּא עֲנִית "אָמֵן". עֲנִין הַרְמוֹז בְּכְתוּב: "וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים" – סוֹפֵי תִיבוֹת "אָמֵן" לוֹמַר לָךְ, שְׁאֵם רְצוֹנְךָ לְהַגִּיעַ לְזִקְנָה, לְהִיּוֹת "בָּא בַּיָּמִים" כְּאַבְרָהָם אֲבִינוּ, תְּקַפִּיד לְעֵנּוֹת אָמֵן בְּכוּנָה.

וְעַל הַכַּח שֶׁל עֲנִית אָמֵן נִרְאָה בְּמַעֲשֵׂה הַבָּא: סִפֵּר אֶחָד מִתּוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַיִם: יִשְׁנוּ בְּבֵית כְּנֶסֶת מְרְכָזִי וּמוֹפְרָ לְכָל, הַנִּקְרָאֵת "זְכוּרֵן מִשָּׁה שְׁטִיבְלָאךְ". בְּאַחַת הַשָּׁנִים, בְּיוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה, הָיָה יְהוּדִי מִמְתְּפַלְלֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת, שֶׁהָיָה נוֹהֵג בְּקִבְעוֹת כָּל שָׁנָה לְקָנוֹת עֲלֶיהָ מְסוּיָמַת. הִנֵּה, בְּאוֹתָהּ שָׁנָה, נִרְדָּם אוֹתוֹ יְהוּדִי בְּשַׁעַת מְכִירַת הָעֲלִיוֹת, וְלֹא הִסְפִּיק לְקָנוֹת עֲלֶיהָ זוּ.

כְּשֶׁהַתְּעוֹרֵר הַיְהוּדִי וְשֵׁם יָב שֶׁלֹּא, הִסְפִּיק לְקָנוֹת אֶת הָעֲלִיָּה שְׁאוֹתָהּ נוֹהֵג לְקָנוֹת בְּמִשְׁךְ שָׁנִים בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, נִבְהַל עַד מְאֹד, וְחָשַׁשׁ שְׁאוּלֵי זֶה סִימָן לֹא טוֹב שֶׁמְסַמְנִים לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם בְּיוֹם הַדִּין. מִיָּד רָץ הוּא אֶל הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק, רַבִּי יִשְׂרָאֵל פִּישֶׁר זצ"ל, וְסִפֵּר לוֹ אֶת כָּל אֲשֶׁר קָרְהוּ. הַרְגִיעוּ הַרַב פִּישֶׁר זצ"ל, וְאָמַר לוֹ: "הָרִי קָנִיתָ לְבִסּוּף עֲלִיָּה אַחֲרַת, לֹא נוֹרָא, שָׁנָה הַבָּאָה תְּקָנָה בַּע"ה אֶת הָעֲלִיָּה הַקְּבוּעָה שְׁנֵהֲגַת". וְהִנֵּה, לֹא חָלְפוּ שְׁלֹשָׁה חוֹדְשִׁים מִרֵּאשׁ הַשָּׁנָה, וְאוֹתוֹ אָדָם נִפְטָר לְבֵית עוֹלָמוֹ. בָּאוּ בְּנֵי הַקְּהִלָּה, וְשָׂאוּ אֶת הַרַב: "כִּיִּצְדָּ יִתְכֵן הַדְּבָר? וְהָרִי הַרַב הַרְגִיעוּ שְׁאֵין בְּכַף כְּלוּם, וּבְשָׁנָה הַבָּאָה יִזְכֶּה לְקָנוֹת אֶת הָעֲלִיָּה הַקְּבוּעָה..."

הַרַב פִּישֶׁר זצ"ל עָנָה לָהֶם מִיָּד, וְאָמַר: מָה אַתֶּם רוֹצִים שְׁאֲנִי אַעֲשֶׂה, וְהָרִי הוּא לֹא עָנָה "אָמֵן" עַל בְּרַכְתִּי, וְלָכֵן הַבְּרָכָה לֹא הִתְקִימָה, וּמִמִּילָא גְזִירַת הַמִּיתָה לֹא הִתְבַטְּלָה...

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

שְׁבֵת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

בס"ד "כִּי בָרַךְ אֲבִרְכֶךָ וְהִרְבָּה אֲרֻבָּה אֶת זֶרְעֶךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחֲלוֹל אֲשֶׁר עַל שְׁפַת הַיָּם" (כב' יז')

פְּרֻשֵׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּרָא **כְּנִיסַת הַשֶּׁבֶת: 16:17**

עֲרַשׁ"ק יד' חֲשׁוֹן תִּשְׁע"ח (3.11.17) **bnei-zion.com** **יְצִיאַת הַשֶּׁבֶת: 17:25** ר"ת 17:52

הַפְּטָרָה: "וְאִשָּׁה אַחַת" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלָנֵי מִמְרָא וְהוּא יָשָׁב פֶּתַח הָאֵהָל כְּחֹם הַיּוֹם" (יח' א')

עַל הַפְּתוּב, "וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלָנֵי מִמְרָא וְהוּא יָשָׁב פֶּתַח הָאֵהָל כְּחֹם הַיּוֹם... וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים... וַיֵּרָץ לְקִרְאָתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחֲוּ אֶרְצָה", מִפְּרָשׁ רִשׁוֹ: "כְּחֹם הַיּוֹם" - הוֹצִיא הַקַּב"ה חֲמָה מִנְּרֵתִיקָה (כְּדִי שְׂיִהְיֶה חוּם רַב), כְּדִי שֶׁלֹּא לְהִטְרִיחוּ (=אֶת אֲבָרְהָם) בְּאוֹרְחִים. וּלְפִי (=לְאַחַר) שָׂרָא הוּא מִצְטָעֵר שֶׁלֹּא הָיוּ אוֹרְחִים, הִבִּיא מְלֻאָכִים עֲלָיו בְּדַמוֹת אֲנָשִׁים.

וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים אֶחָד לְבָשָׁר לְשָׂרָה (שֶׁתִּלְד אֶת יִצְחָק), וְאֶחָד לְהַפּוֹד אֶת סְדוֹם, וְאֶחָד לְרַפָּאוֹת אֶת אֲבָרְהָם (שֶׁהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְמִילְתּוֹ). (וְזֹאת, מִכִּיּוֹן) שָׂאִין מְלֻאָד אֶחָד עוֹשֶׂה שְׁתֵּי שְׁלִיחוּיוֹת."

מְקוֹר הַדְּבָרִים בְּגִמְרָא (בְּבֵא מִצִּיעָא פּוּר): "מֵאֵן נִיְהוּ שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים? (=מִי הֵם אוֹתָם שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים?)". וְעוֹנָה הַגִּמְרָא: "מִיֻּכָאֵל, גְּבֻרִיאֵל וְרַפָּאֵל (=שְׁלֹשֶׁת מְלֻאָכֵי ה'). מִיֻּכָאֵל - שְׁבָא לְבָשָׁר אֶת שָׂרָה (=עַל הוֹלְדַת יִצְחָק). רַפָּאֵל - שְׁבָא לְרַפָּא אֶת אֲבָרְהָם (שֶׁהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְמִילְתּוֹ), וְגְבֻרִיאֵל - אֲזַל לְמַהֲפָכִיהָ לְסְדוֹם (=וְגְבֻרִיאֵל בָּא כְּדִי לְהַפּוֹד אֶת סְדוֹם)".

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין עֵנִין זֶה. שָׁכֵן, מְדוּעַ שָׁלַח הַקַּב"ה מְלֻאָכִים לְאֵלוֹ הַשְּׁלִיחוּיוֹת? וְכִי אֵין ה' יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ גַּם לְלֹא הַמְלֻאָכִים?

הִנֵּה, הַמְלֻאָד מִיֻּכָאֵל, שֶׁנִּשְׁלַח לְבָשָׁר לְשָׂרָה שֶׁעֲתִידָה הִיא לְלֶדֶת אֶת יִצְחָק, וְכִי יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁשָׂרָה לֹא תוֹכֵל לְלֶדֶת לְלֹא בְּשׂוֹרֵת הַמְלֻאָד! וְהָרִי הָאֵמָהוֹת הַקְּדוּשׁוֹת רַבָּקָה וְרַחֵל, שֶׁגַּם הֵן הָיוּ עֲקָרוֹת, זָכוּ לְהוֹלִיד בְּנִים בְּכַח תְּפִילָתָן, וְלֹא מִצִּינוּ אֶצֶל שׁוֹם אַחַת מֵהֵן שֶׁהַקַּב"ה שָׁלַח מְלֻאָד לְבָשָׁר לְהֵן עַל-כֵּן...

וְכֵן יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל הַמְלֻאָד רַפָּאֵל, שֶׁנִּשְׁלַח לְרַפָּא אֶת אֲבָרְהָם אֲבִינוּ. וְהֵלֵא, הַקַּב"ה בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֲצָמוֹ בָּא לְבַקֵּר אֶת אֲבָרְהָם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְמִילְתּוֹ, וּמִעֲצָם הַבִּיקוֹר הָיָה רֵאוּי אֲבָרְהָם לְהַתְּרַפָּא בְּלִי עֲזָרַת הַמְלֻאָד מִיֻּכָאֵל.

וּמָה עוֹד, שֶׁהַזֶּהר הַקְּדוּשׁ אוֹמֵר, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַקַּב"ה מְרַפָּא אֶת הָאָדָם, הָרִי זֶה רְפוּאָה עוֹלָמִית, וְכַאֲשֶׁר הַרְפוּאָה בָּאָה עַל-יְדֵי שְׁלִיחַ/מְלֻאָד - הִיא אֵינָה עוֹלָמִית. וְכַפִּי דְבָרֵי הַזֶּהר (מְתוּרְגָם): "פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר: 'רַפָּאֵנִי ה' וְאַרְפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאַנְשַׁעֵה' (יְרַמְיָה י"ז, י"ד). מֵאַחַר וְאָמַר 'רַפָּאֵנִי ה'', מָהוּ 'וְאַרְפָּא' (וְכֵן), מֵאַחַר שֶׁאָמַר 'הוֹשִׁיעֵנִי, מָהוּ 'וְאַנְשַׁעֵה' בִּיּוֹן שֶׁכַּבֵּר נִתְרַפָּא, מִי הוּא זֶה שֶׁיִּכְּחֵ אוֹתוֹ?

אֲלָא, כָּל רְפוּאוֹת הָעוֹלָם הֵן בְּיַדוֹ שֶׁל הַקַּב"ה. אֲבָל יֵשׁ מֵהֵן עַל-יְדֵי שְׁלִיחַ, וְיֵשׁ מֵהֵן שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ בְּיַדֵי שְׁלִיחַ. וְאֵלוֹ שֶׁנִּמְסְרוּ בְּיַדֵי שְׁלִיחַ - רְפוּאוֹת הֵן, אֲבָל לְפַעְמִים (הַמַּחְלוֹת) חוֹזְרוֹת. אֲדָּ אֹתָן (מַחְלוֹת) שֶׁהַקַּב"ה מְרַפָּא, אֵינָן חוֹזְרוֹת לְעוֹלָם. וְלָכֵן הַרְפוּאָה שָׁלוֹ הִיא רְפוּאָה שָׂאִין בָּהּ שׁוֹם רַע, וְלָכֵן 'רַפָּאֵנִי ה' וְאַרְפָּא' וְדָאִי לְלֹא קְטְרוּג כְּלָל".

אִם כֵּן, עוֹד יוֹתֵר קָשָׁה מְדוּעַ נִמְסְרָה רְפוּאָתוֹ שֶׁל אֲבָרְהָם בְּיַדֵי הַמְלֻאָד רַפָּאֵל, וְלֹא עַל-יְדֵי הַקַּב"ה, שְׁבָא לְבַקְרוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְמִילְתּוֹ?

וְאִם עַל שְׁנֵי הַמְלֻאָכִים, מִיֻּכָאֵל וְרַפָּאֵל, אָנוּ מִתְקַשִּׁים לְהַבִּין מְדוּעַ נִשְׁלַחוּ עַל-יְדֵי הַקַּב"ה לְאֲבָרְהָם, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שֶׁקָּשָׁה לְהַבִּין מְדוּעַ שָׁלַח הַקַּב"ה אֶת הַמְלֻאָד גְּבֻרִיאֵל לְאֲבָרְהָם? וְהֵלֵא תִּפְקִידוֹ שֶׁל גְּבֻרִיאֵל הָיָה, כְּאִמּוֹר, לְהַפּוֹד אֶת סְדוֹם. וְהָרִי יָכוֹל הָיָה הַמְלֻאָד גְּבֻרִיאֵל לְלַכֵּת מִיַּד לְסְדוֹם, מִבְּלִי לְהַצְטָרֵף אֶל הַמְלֻאָכִים מִיֻּכָאֵל וְרַפָּאֵל, שֶׁהִלְכוּ אֶל אֲבָרְהָם.

תְּחִילָה, נִקְדִּים לְהַבִּיא מָה שֶׁגִּילּוֹ לָנוּ חֲז"ל הַקְּדוּשִׁים, שֶׁבְּזָכוֹת הַסְּעוּדָה שֶׁאֲכָלוּ הַמְלֻאָכִים אֶצֶל אֲבָרְהָם, סָתַם הַקַּב"ה אֶת פִּיהֶם שֶׁל הַמְלֻאָכִים (בְּמִתָּן תּוֹרָה), כַּאֲשֶׁר קִטְרוּגוֹ וְאָמְרוּ לְפָנֵי הַקַּב"ה, שָׂאִין יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים לְתוֹרָה.

וְכַפִּי שֶׁמְבוֹאֵר בְּמִדְרָשׁ: "וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים", הִדָּא הוּא דְכָתִיב (=זֶהוּ שֶׁכְּתוּב) (תְּהִילִים סח'): 'עֲלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִיתָ שְׁבִי'. מָהוּ 'עֲלִיתָ'? נִתְעַלִּיתָ, נִתְגַּשַׁשְׁתָּ עִם הַמְלֻאָכִים שֶׁל מַעְלָה... (וּמִמְשִׁיךְ הַכְּתוּב וְאוֹמֵר) בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בְּקִשׁוֹ מְלֻאָכֵי הַשָּׂרָת לְפָגוּעַ בְּמִשָּׁה, עָשָׂה בּוֹ הַקַּב"ה קְלָסְטְרִין (=דְּמוֹת) שֶׁל פְּנִיּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, דוֹמָה לְאֲבָרְהָם. אָמַר לְהֵם הַקַּב"ה (לְמֻלְאָכִים): אֵי אַתֶּם מִתְּבַיְשִׁין מִמֶּנּוּ? לֹא זֶהוּ שֶׁיִּרְדְּתֶם אֶצְלוֹ וְאֲכַלְתֶּם בְּתוֹדָה בֵּיתוֹ? אָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה: לֹא נִתְּנָה לְךָ תּוֹרָה אֲלָא בְּזָכוֹת אֲבָרְהָם, שֶׁנֶּאֱמַר 'לְקַחְתָּ מִתְּנוּת בְּאָדָם'. וְאֵין אָדָם הָאִמּוֹר כָּאֵן, אֲלָא אֲבָרְהָם שֶׁנֶּאֱמַר (יְהוֹשֻׁעַ י"ד): 'הָאָדָם הַגָּדוֹל בְּעַנְקִים'..."

ומענתה, לא נפלאות היא לומר, שהקב"ה, מסובב כל הסיבות, סבב בכונה תחילה, לשלוח שלשה **מלאכים** אלו אל אברהם כדי שיאכלו אצלו. כדי שלא יוכלו המלאכים במתן תורה, **לקטורג** על ישראל, שאין הם ראויים לקבל את התורה. אולם, כדי שלא לגלות למלאכים מראש, שהם עתידים להפסיד את התורה, בשליחות זאת, שלח אותם הקב"ה אל אברהם אבינו תחת מעטה של השליחות: **מיכאל** לבשר לשרה, **רפאל** לרפא את אברהם, ו**גבריאל** להפוך את סדום. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)
 "וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל פחים היום" (יח' א')

על הכתוב, "וירא אליו ה' באלני ממרא", מבאר רש"י: "לבקר את החולה - אמר רבי חמא בר חנינא: יום שלישי למילתו היה, ובא הקב"ה ושאל בשלומי".

ובאר המהר"ל מפראג, בספרו "גור אריה", כי הן אמת שגם ביום הראשון וגם ביום השני למילה יש לנימול ייסורים, אולם אלו ייסורים רק במקום החיתוך של הברית (=באות ברית קדש). אבל, ביום השלישי למילה כבר נחלש כל הגוף מחמת הייסורים, כפי שמצינו אצל אנשי שכס, שביום השלישי למילתם, כאשר היו הם כואבים וחלשים, באו עליהם שמעון ולוי, והרגו אותם, כפי שכתוב (בראשית לז, כה):
 "ויהי ביום השלישי (למילתם) בהיותם כאבים ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרבו ויבאו על העיר בטח ויהרגו כל זכר".

והנה, מנהג ישראל תורה הוא, לעשות סעודת מצוה גם ביום השלישי למילה. וזאת, זכר לסעודה שהכין אברהם לשלשת המלאכים שבאו אליו. וכפי שמובא בספר "בדרך פיקודיך" להגה"ק בעל ה"בני יששכר" (מ"א ב', אות כח):
 "בהרבה מקומות יש מדקדקים לעשות גם כן סעודה ביום השלישי למילה, ויש בכך סמל מסעודת אברהם אבינו (שעשה) למלאכים. דיום השלישי למילתו היה (אותו יום) כידוע...".

ומצינו חידוש נפלא לכך, שהסעודה ביום השלישי למילה היא חשובה יותר מהסעודה ביום המילה עצמה, כפי שמובא ב"הנהגת המהרש"ל" (נדפס בירושלים ב-תשכ"א, ונכתב על-ידי תלמידו הנאמן, הגאון הגדול בעל "מטה משה"): "מורי מהר"ש אמר, שיותר גדול הוא סעודה של מצוה של (יום) שלישי למילה, מיום המילה עצמה. שהרי שלישי למילה נאמר בה סעודה להדיא (לגבי אברהם). ויום המילה עצמה נדרש גבי יצחק רק 'הגמל'...".

וביאור דבריו הוא על-פי הכתוב (בראשית כא, ח'): "ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק", וכתב התוספות (שבת קל, ד"ה שש) שביום המילה חייב אדם לעשות שמחה ומשתה באותו היום. ודרש ענין זה מהכתוב "ביום הגמל את יצחק". שכן, כאשר תחלק את המלה "הגמל", תקבל "הג" **מל**. "הג" עולה לגימטריה **שמונה**. פלומר, ביום **השמיני מל** אברהם את יצחק ועשה משתה גדול - "סעודת מצוה". לפי זה, אומר המהרש"ל, שענין זה לעשות סעודה ביום המילה אנו למדים רק מרמז הכתוב "ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל". ואילו לעשות סעודה ביום השלישי למילה אנו למדים מפסוק מפורש כאשר עשה אברהם סעודה לשלשת המלאכים, כפי שכתוב: "ויקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם...ויאכלו". ומכאן, אומר המהרש"ל, "שיותר גדול הוא סעודה של מצוה של (יום) שלישי למילה, מיום המילה עצמה".

"ויטע אשל בבאר שבע..." (כא' לג')

מעשה בכפרי אחד, שבא פעם אחת אצל המגיד רבי ישראל מקוזניץ, ותנה בפניו את סאת צרותיו. רבי קדוש' - קרא האיש בעיניי דומעות - 'השתדלתי כל הימים לקים פראוי מצות הכנסת אורחים, וכל אורח שהזדמן לביתי מצא תמיד אצלי שלחן ערוך במאכל ובמשקה. והנה, קרה לי לאחרונה אסון גדול: שריפה פרצה בביתי, וכלתה את כל ממוני ורכושי, שצברתי עם בני ביתי במשך שנים רבות'.

התבונן המגיד בפני הכפרי, זמן-מה לאחר שסיים את דבריו, ואחר-כך אמר לו: הקדמונים דורשים את הכתוב אצל אברהם אבינו - "ויטע אשל בבאר שבע" - בדרך של נוסטריקון(=ראשי תיבות): "אשל" - **אכילה**, **שתיה**, **לינה**. וכן דורשים "אשל" - **אכילה**, **שתיה**, **לינה**. אברהם אבינו, עליו השלום, דאג, אפוא, לא רק למאכל ולמשקה לאורחיו, כי אם ללינה ראויה, וגם ציד אותם בכל טוב, בעוזבם את ביתו. ואילו אתה קימת באורחים שנזדמנו לביתך רק אכילה ושתיה, ולא השגחת על מתן לינה ראויה לאורחים, ועל הענקת לינה בצאתם לדרך. יוצא אפוא, שחסרת את ה-ל' מהמלה "אשל", וכך נשארו לך רק האותיות "אש"...

בס"ד "כִּי בָרַךְ אֲבִרְכֶךָ וְהִרְבָּה אֲרֵבָה אֶת זְרַעְךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָחֹל אֲשֶׁר עַל שְׁפַת הַיָּם" (כב' יז')

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּרָא **פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּרָא**

עֲרַשׁ"ק יד' חֲשׁוֹן תִּשְׁע"ח (3.11.17) **בְּנֵי צִיּוֹן** bnei-zion.com

הַפְּטָרָה: "וְאִשָּׁה אַחַת" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּמַּל אֲבִרְכֶם אֶת יִצְחָק בְּנוֹ בֶּן שְׁמֹנֶת יָמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֶתְּוֹ אֱלֹהִים" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

יְדוּעַ וּמְפֹרָסִם מָה שְׁמִבּוֹאֵר בְּזֶהֱרַק הַקְּדוֹשׁ וּבְכַתְּבֵי הָאֲרִיזוֹ"ל ("ליקוטי תורה", לך לך), שְׁעַל-יְדֵי מִצְוֹת מִלְּפָנֶיךָ נִשְׁלַם וְנִחְקָק בְּגוֹף הָאָדָם הַשֵּׁם "שְׂדֵי". הִנֵּה, הָאוֹת ש' מִתְקַבֵּל עַל-יְדֵי הָרֵאשׁ וּשְׁתֵי הַיָּדַיִם לְמַעְלָה. וְכֵן, הָאוֹת ד' מִתְקַבֵּל עַל-יְדֵי הָרֵמֶת יָד שְׂמָאל יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הַגּוֹף. וְאוֹלָם הָאוֹת י', מִן הַשֵּׁם "שְׂדֵי", מוֹשְׁלֶמֶת רַק עַל-יְדֵי מִצְוֹת מִלְּפָנֶיךָ: וְזֹאת, כַּאֲשֶׁר חוֹתְכִים אֶת הָעוֹרְלָה וּמִתְגַּלֵּית הָעֵטְרָה עַל-יְדֵי הַפְּרִיעָה.

אִם כֵּן, צְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מְדוּעַ מִבֵּין כָּל הַשְּׁמוֹת שֵׁשׁ לֵה' יִתְבָּרַךְ, דּוֹקָא הַשֵּׁם "שְׂדֵי" הוּא שְׁנִבְחָר לְהִיּוֹת חֲקוּק בְּגוֹף אִישׁ יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי מִצְוֹת הַמִּלְּפָנֶיךָ?

כְּדֵי לְהִבִּין כָּל זֹאת, נִקְדִּים לְהִבְיָא מָה שְׁמַצִּינוּ בְּגִמְרָא (תְּחִיבָה יב'): "אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב: בְּשַׁעַת שְׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם (=כְּדוֹר הָאָרֶץ), הִיָּה מְרַחֵב וְהוֹלֵךְ... עַד שְׁגָעַר בּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַעֲמִידוּ, שְׁנֵאֲמַר: 'עַמּוּדֵי שָׁמַיִם יְרוּפְפוּ - וַיִּתְמַהוּ מִגְּעַרְתּוֹ'. וְהִנֵּנוּ דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִוִּי: מֵאֵי דְכַתִּיב (=מֵהֵי כּוֹנֵת הַפְּתוּב), 'אֲנִי אֵל שְׂדֵי' (וּמִשִּׁיב) אֲנִי אֵל שְׁאֲמַרְתִּי לְעוֹלָמִי 'דִּי'! אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: בְּשַׁעַת שְׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַיָּם הַגְּדוֹל, הִיָּה (הַיָּם) מְרַחֵב וְהוֹלֵךְ, עַד שְׁגָעַר בּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיִּבְשׁוּ, שְׁנֵאֲמַר (נְחֻם א', ד'): 'גּוֹעַר בֵּינָם - וַיִּבְשׂוּ...".

וְכֵן מַצִּינוּ בְּעִנְיָן זֶה בְּמִדְרַשׁ (ב"ר ה', ח'): "וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיִּבְשָׁה אֶרֶץ". לָמָּה נִקְרָא שְׁמָה 'אֶרֶץ'? (פִּינּוֹן) שְׂרַצְתָּה לְעִשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָה. רַבִּי נִתָּן בְּשֵׁם ר' אַחָא, וְרַבִּי בְּרַכְיָה בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק, אָמַר: 'אֲנִי אֵל שְׂדֵי' - אֲנִי שְׁאֲמַרְתִּי לְשָׁמַיִם וְלָאֶרֶץ 'דִּי', שְׁאֵלְמָלָא כֵּן הָיוּ מוֹתְחִים וְהוֹלְכִין עַד עַכְשָׁיו".

הִנֵּה, מְכַל זֶה אָנוּ לְמַדִּים, שְׁשִׁלְשָׁה דְבָרִים - אֶרֶץ, שָׁמַיִם וַיָּם - הָיוּ מְרַחֵבִים וְהוֹלְכִים עַד שְׁגָעַר בָּהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לָהֶם: "אֲנִי אֵל שְׂדֵי" - אֲנִי אֵל שְׁאֲמַרְתִּי לְעוֹלָמִי 'דִּי'!"

וְצְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עִנְיָן זֶה. שְׁכֵן, מְדוּעַ דּוֹקָא שְׁלִשָׁה אֱלוֹ (=אֶרֶץ, שָׁמַיִם וַיָּם) הָיוּ מְרַחֵבִים וְהוֹלְכִים? נִקְדִּים מָה שְׁכַתְּבַת הַרְמַב"ם בְּ"מִוְרָה נְבוּכִים" שְׁהַטְעַם שֶׁל מִצְוֹת מִלְּפָנֶיךָ הוּא כְּדֵי לְהַחֲלִישׁ אֶת כַּח הַתְּאוּה, שְׁבָא מְצַד הַיָּצֵר הָרַע. וּכְפִי דְבָרֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֶלֶק ג', פָּרָק מ"ט): "כִּי בְּהִסְרַת הָעוֹרְלָה תַחֲלִישׁ הָאִיבָר (=הוּא אוֹת בְּרִית קִדְשׁ), וַיִּתְמַעַט עַל-יְדֵי זֶה הַתְּאוּה הִיתִירָה עַל הַצּוּרָה, הָיוֹת (ו)מִסְתַּפְּקִים רַק בְּהַכְרַחֵי, מִבְּלֵי מוֹתְרוֹת". הִנֵּה, מְטַעַם זֶה צִוָּה הַקַּב"ה לְחַקוֹק אֶת הַשֵּׁם "שְׂדֵי" בְּגוֹף הָאָדָם (עַל-יְדֵי מִצְוֹת הַמִּלְּפָנֶיךָ), כִּי שֵׁם זֶה שְׁאֲמַר לְעוֹלָמוֹ דִּי, מְצַמְצֵם אֶת כַּח הַתְּאוּה שֶׁל יָצַר הָרַע שְׁלֵא יִתְפַּשֵּׁט (אֵלָּא רַק בְּדְבָרִים הַמוֹתְרִים לְצוּרָה קִיוִם וְחִיוֹת הָאָדָם עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה).

וַיִּמְתַּק לְהִבִּין עַל-פִּי זֶה לְהוֹסִיף מָה שְׁמַצִּינוּ בְּ"לִיקוּטֵי תּוֹרָה" לְרַבֵּנוּ הָאֲרִיזוֹ"ל ("וְאֵתְחַנֵּן", טַעְמֵי הַמַּצּוּה, מִצְוֹת מוֹזוּה), שְׁהִיוּצָא מִפְּתַח בֵּיתוֹ צְרִיךְ לְכוֹן שְׁהַשֵּׁם "שְׂדֵי" הַכְּתוּב עַל הַמּוֹזוּה יִשְׁמֹר אוֹתוֹ מִהַיָּצֵר הָרַע. וּכְפִי דְבָרֵי הָאֲרִיזוֹ"ל: "כְּשִׁיבָא אָדָם בְּפֶתַח בֵּיתוֹ, וְנוֹתֵן יָדוֹ בְּמוֹזוּה וְנוֹשֵׁק, יְכוֹן בְּכוֹנְתוֹ לְהַצִּילוֹ מִיָּצֵר הָרַע. (שְׁכֵן), יָצַר בְּמִלּוּי (הוּא) יו"ד צד"י רי"ש - סוּפֵי תִיבוֹת שְׂדֵי", שִׁיכוֹן בְּשֵׁם שְׂדֵי", הַכְּתוּב בְּמוֹזוּה לְהַצִּילוֹ מִיָּצֵר הָרַע. (שְׁכֵן, שֵׁם שְׂדֵי)... נִכְנַס בְּתוֹכוֹ (שֶׁל הַיָּצֵר כְּדֵי) לְהַכְּנִיעוֹ".

הַבְּאוּר הוּא, כִּי הַשֵּׁם "שְׂדֵי", שְׁאֲמַר לְעוֹלָמוֹ דִּי, הוּא שֵׁם הַמְצַמְצֵם אֶת כַּח הַתְּאוּה שֶׁל הַיָּצֵר הָרַע, שְׁלֵא יִתְפַּשֵּׁט יוֹתֵר מִן הָרְאוּי. וְעַל-כֵּן הוּא רְמוּז בְּסוּפֵי הַתִּיבוֹת שֶׁל תִּיבַת "יָצַר" - יו"ד צד"י רי"ש. רואים אָנוּ שְׁהַשֵּׁם "שְׂדֵי" אִינוֹ נוֹתֵן לְהַתְּפַשֵּׁט מְעַבֵּר לְגָבוּל שְׁקָבַע לוֹ הַקַּב"ה, וּכְאִילוֹ הַשֵּׁם שְׂדֵי "אוֹחוֹז" אֶת הַיָּצֵר בְּסוּפוֹ (=בְּסוּפֵי אוֹתִיוֹתָיו), שְׁלֵא יִתְפַּשֵּׁט יוֹתֵר מִמָּה שְׁקָבַע לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ.

וְהִנֵּה, כַּאֲשֶׁר נִתְבּוֹנֵן בְּפִרְיָהּ שְׁבָרָא הַקַּב"ה נִרְאָה, שְׁכָל הָעוֹלָם כְּלוּל מִשְׁלִשָׁה דְבָרִים: שָׁמַיִם, אֶרֶץ וַיָּם. וְזֹאת,

כפי שמצינו בפתיחת הבריאה (בראשית א', א'): "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ... ורוח אלהים מרחפת על פני המים". הרי לנו שנוכחים בתחילת מעשה הבריאה שלשה דברים – שמים ארץ ומים. וכן מצינו בעשרת הדברות (שמות כ', יא): "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בהם". הרי שנוכרו שלשת הדברים שנבראו בששת ימי הבריאה: "את השמים ואת הארץ את הים..."

לפי זה מחדש ה"כלי יקר", שגם האדם כלול משלשת כוחות אלו: ארץ, ים, שמים, שהם ראשי תיבות איש. הא כיצד? הנה הנשמה נבראה מן השמים והגוף מן האדמה. אולם, הקב"ה השתמש עם המים כדי ללוש כביכול את האדמה ולעשות ממנה צורת אדם. וכפי שמביא רש"י (בראשית ב', ו): "ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה, לענין בריתו(=בריאיתו) של האדם, העלה התהום והשקה עננים לשרות(=להשרות) העפר... כגבל(=האומן/האופה) זה שנותן מים, ואחר-כך לש את העיסה, אף כאן השקה (הקב"ה את האדמה) ואחר יצר (את האדם)". הנה נמצא, שגוף האדם נוצר מעפר ומים, שגבלם הקב"ה כעיסה, והרי לנו ארץ ומים. ובנוסף גם שמים, שהרי הנשמה שנפח הקב"ה בגופו של האדם היא מן השמים, הרי לנו שהאדם כולל בתוכו שלשה כוחות – ארץ, ים, שמים – ראשי תיבות "איש".

והנה כבר בארנו ששלשה אלו(=ארץ, ים, שמים) בקשו להתפשט ולהתרחב עד בלי די, עד שגער בהם הקב"ה בשם שדי, ואמר להם די. והנה, מאחר והאדם כלול משלשה אלו – ארץ, ים, שמים – הרי יש לו את הרצון בטבעו ובתכונותיו להתרחב ולהתפשט בתאותיו עד בלי די. ולכן, כמו שגער הקב"ה בשלש אלו (ארץ, ים, שמים) בשם שדי, כדי שיעצרו ולא יתפשטו בלי די, כך צריך האדם לשמוע באוזניו את גערתו של הקב"ה, שאמר לארץ לים ולשמים די, כדי שיתעורר בקרבו השם שדי, ויאמר לתאותיו די.

ומעתה, על-פי דברי ה"כלי יקר" יאיר לנו להבין מדוע השם שדי מסוגל לבטל את היצר הרע. שהרי עיקר היצר הרע שבאדם הוא מצד שלשת כוחות איש – ארץ, ים, שמים – הכלולים באיש, אשר מצדם הוא רוצה להתרחב ולפרוץ את הגבולות שקבע לו הקב"ה בתורתו. אולם, על-ידי השם שדי, שאמר לעולמו די, התקוק באדם, יש בכוחו של האדם לצמצם את כח התאוה, שלא יפרוץ גדר בגבול שקבע לו הקב"ה בתורה.

ותאמר שרה צחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי"

על הכתוב, "ויקרא אברהם את שם בנו הנולד לו... יצחק", כתוב במדרש (ב"ר נג', ז), שהשם "יצחק" מרמז בראשי תיבות על י'(=עשרת) הדברות, צ'(=תשעים) שנה שילדה שרה את יצחק, ח'(=שמונה) ימים שנימול יצחק, ק'(=מאה) שנים שהיה אברהם כשנולד יצחק.

בספר הקדוש "דרוש שמואל" הוא כותב שמדרש זה רמזו בכתוב: "צחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי". דהינו, "צחק" – שלשת הדברים מראשי התיבות של "יצחק" – צ'(=תשעים) שנה שילדה שרה את יצחק, ח'(=שמונה) ימים שנימול יצחק, ק'(=מאה) שנים שהיה אברהם כשנולד יצחק, כבר "עשה לי אלהים" – כתב התרחשו. אבל, את האות י', שרומזת על עשרת הדברות לא עשה ה', שהרי עדין לא נתנו עשרת הדברות. אולם, "כל השמע יצחק לי" – כל מי ששמע את עשרת הדברות – "יצחק לי" – יבין למה נקרא הוא יצחק.

"יקח נא מעט מים" (יח' ר')

מסופר על הגאון רבי ישראל מסלנט, שפעם התארח אצל תלמידו, הגביר המפורסם ר' יעקב כרפס. כשהגיע זמן הסעודה הבחין התלמיד שהגאון רבי ישראל מצמצם מאד בשפיכת המים, כשנוטל הוא ידיו לסעודה. פנה אליו תלמידו ושאל: רבנו, מדוע אין כבודו מהדר גם בביתי ליטול ידיו בשפע, כמנהגו בביתו תמיד? והלא אמרו חז"ל בגמרא (שבת סב'): "אמר רב חסדא: אני נטלתי ידי מלא חפנים מים, ונתנו לי השמים מלא חפנים נחת ועושר". השיב לו ר' ישראל מסלנט: ראה ראיתי את המשרתת היהודיה שלך מביאה את המים ממרחק, ממעלה ההר, והיא ממש קורסת וכורעת תחת כובד משאה, כשהיא נושאת את מוט המים על כתפה, ואין זה מן הנכון להדר במצות על חשבון גבם של אחרים...

"להמליך את ה' מתחת לארץ... (לכבוד יום ההילולא של כ"ק מרן אדמו"ר מהרי"ד מבעלזא זיע"א, שחל ב-כב' מר-חשוון)

כאשר נסע כ"ק מרן אדמו"ר מהרי"ד זיע"א להולשיץ ברפבת, שאל כל הנסיעה את חסידיו, היכן המקום שבו הרפבת עוברת במנהרה מתחת לאדמה. וכשבאו סמוך למנהרה, הודיעו למרן שהנה הגיעו למנהרה. וכאשר שמע כד מרן, מיד קרא "קריאת שמע". אחר-כך הסביר מרן לחסידיו: ידוע לכל, שצריך להמליך את ה' יתברך, מלך מלכי המלכים, בכל המקומות בעולם. והנה, יש בארץ צדיקים הממליכים אותו יתברך, וגם בשמים ישנם מלאכים ושרפים שממליכים את הקב"ה, ואילו רק מתחת לארץ אין ממליכים אותו יתברך, שכן, המתים אינם יכולים להמליכו, כמו שכתוב: "לא המתים יהללו יי". ולכן – אמר להם מרן – כאשר היתה לי הזדמנות להמליך את ה' יתברך מתחת לארץ, מיד קראתי "קריאת שמע"...

שֶׁבֶת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "פִּי בָרַךְ אֲבִרְכֶךָ וְהִרְבֵּה אֲרֵבָה אֶת זַרְעֶךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָחוֹל אֲשֶׁר עַל שֵׁפֶת הַיָּם" (כב' יז')

פְּרֻשַׁת הַשָּׁבוּעַ: וִירָא

עֲרַשׁ"ק יד' חֲשׁוֹן תִּשְׁע"ח (3.11.17) bnei-zion.com

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 17:25-17:52

הַפְּטָרָה: "וְאִשָּׁה אַחַת" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"גַּמְרָא – נוֹטְרִיקוֹן גְּבְרִיאֵל מִיכָאֵל רְפָאֵל אוֹרִיאֵל (על פי "אוֹרְהָ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

עַל מָה שְׁאִמְרוּ חוֹ"ל שְׁגַמְרָא (בְּבֹא מְצִיעָא פּו'), שְׁשֵׁלֶשֶׁת הַמְּלָאכִים שֶׁבָּאוּ לְאַבְרָהָם הָיוּ מִיכָאֵל גְּבְרִיאֵל וְרְפָאֵל, שׁוֹאֵלִים חוֹ"ל, מְדוּעַ בָּחַר הַקַּב"ה לְבַחֵר מִכָּל מְלֵאכֵי הַמְּלָאכִים שְׁבַשְׁמִים, דּוֹקֵא אֶת הַמְּלָאכִים גְּבְרִיאֵל מִיכָאֵל וְרְפָאֵל, לְלַכֵּת בְּשִׁלְיחוֹת לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ?

וַיֵּשׁ לְבָאָר עֲנִין זֶה עַל-פִּי מָה שְׁאָמַר הַחֶתֶם סוֹפֵר" בְּסִפְרוֹ "תּוֹרַת מֹשֶׁה הַשְּׁלֹם" (דף קמב), בְּשֵׁם "סֵפֶר הַחַיִּים": "גַּמְרָא – נוֹטְרִיקוֹן גְּבְרִיאֵל מִיכָאֵל רְפָאֵל אוֹרִיאֵל. וְכֵן מְצִינוּ בְּ"אַגְרַת הַטִּיּוֹל" לְרַבְנֵנוּ חַיִּים, אַחֲיוּ שֶׁל הַמַּהֲר"ל מִפְּרָאג, חִידוּשׁ גְּדוֹל, וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: "גַּמְרָא – נוֹטְרִיקוֹן גְּבְרִיאֵל מִיכָאֵל רְפָאֵל אוֹרִיאֵל. מְגִיד, שְׁכָל מִי שְׁעוֹסֵק בְּגַמְרָא, הִנֵּה מְלָאכֵי ה' סְבִיב לוֹ, לְשׁוֹמְרוֹ מִכָּל רֶעַ: מִימֵינוּ מִיכָאֵל, מִשְׁמָאלוֹ גְּבְרִיאֵל, לְפָנָיו אוֹרִיאֵל, וּמֵאַחֲרָיו רְפָאֵל."

(כְּפִי שְׁאִנוּ מְזַכְרִים בְּקִרְיַת שְׁמַע שְׁעַל הַמִּיטָה: "בְּשֵׁם ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. מִימֵנִי מִיכָאֵל. וּמִשְׁמָאֵלִי גְּבְרִיאֵל, וּמִלְפָנָי אוֹרִיאֵל, וּמֵאַחֲרָי רְפָאֵל, וְעַל רֵאשֵׁי שְׁכִינַת אֵל").

וַיֵּשׁ לוֹמַר, שֶׁהַבִּיאוֹר עַל-כֶּךָ מְבוֹאָר בְּ"פִרְקֵי דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר" (פִּרְק' ד'), כִּי אַרְבַּעַה מְלָאכִים אֵלוֹ הֵם אַרְבַּעַה מַּחְנוֹת הַשְּׁכִינָה, שְׁמָלוֹים תָּמִיד אֶת הַשְּׁכִינָה.

וּכְפִי שְׁכָתוּב שָׁם: "ד' כְּתוֹת שֶׁל מְלָאכֵי הַשְּׂרַת מְהַלְכִין וּמְשַׁרְתִּין לְפָנֵי הַקַּב"ה. מַחְנֵה רֵאשׁוֹנָה שֶׁל יְמֵינוּ, מִיכָאֵל. מַחְנֵה שְׁנִיָּה שֶׁל שְׁמָאלוֹ, גְּבְרִיאֵל. מַחְנֵה שְׁלִישִׁית מְלְפָנָיו, אוֹרִיאֵל. מַחְנֵה רְבִיעִית שֶׁל אַחֲרָיו, רְפָאֵל. וְשְׁכִינַתוֹ בְּאַמְצָע. וְהוּא יוֹשֵׁב עַל כֶּסֶף רֶם וְנִשְׂא, וְכֶסֶף גְּבוּהָ וְתִלּוּי לְמַעַלָּה בְּאוֹיֵר. וּמִרְאָה כְּבוֹדוֹ כְּעֵין הַחֶשְׁמֶל, וְעַטְרַת תְּגָא בְּרֵאשׁוֹ, וְכַתֵּר שֵׁם הַמְּפוֹרָשׁ בְּמִצְחוֹ."

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁהַשְּׁכִינָה הַקְּדוּשָׁה הִיא הָאוֹר שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁבַע־פַּה, כְּמְבוֹאָר בְּזֶהַר הַחֲדָשׁ (קִיח'): "שְׁכִינַתָּא, אוֹרִיתָא שְׁבַע־פַּה קָרִינָן לָהּ" (=הַשְּׁכִינָה – הַתּוֹרָה שְׁבַע־פַּה קוֹרְאִים לָהּ).

וּמְבוֹאָר בְּגַמְרָא, שְׁאִפִּילוֹ אַחַד שְׁיוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה – שְׁכִינָה עִמּוֹ, כְּפִי שְׁכָתוּב (בְּרֻכּוֹת ו'): "וּמִנִּין לְאַחַד שְׁיוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, שְׁכִינָה עִמּוֹ? שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת כ'): 'בְּכָל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי, אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבִרְכַתִּיךָ'". מִכָּאֵן נִמְצָא, שְׁכָל מִי שְׁעוֹסֵק בְּגַמְרָא, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה שְׁבַע־פַּה, שְׁכִינָה עִמּוֹ. וּמִמִּילָא גַם אַרְבַּעַת מַחְנוֹת הַשְּׁכִינָה, שְׁסִימָנָם גַּמְרָא – גְּבְרִיאֵל מִיכָאֵל רְפָאֵל אוֹרִיאֵל – נִמְצָאִים עִמּוֹ, וְשׁוֹמְרִים עָלָיו שְׁיִצְלִיחַ בְּכָל דְּרָכָיו.

לְפִי זֶה מוֹבֵן הֵיטֵב מָה שְׁמְקוּבֵל בְּיַדֵּינוּ, בְּשֵׁם הַגַּה"ק בַּעַל הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר", שְׁסִגוּלָּה גְּדוּלָּה לְקַבְּלַת הַתְּפִלָּה הִיא לְלַמּוֹד גַּמְרָא לְפָנֵי הַתְּפִלָּה. שְׁכֵן, אַרְבַּעַת הַמְּלָאכִים שְׁרַמּוּזִים בְּרֵאשֵׁי הַתִּיבּוֹת "גַּמְרָא" (=גְּבְרִיאֵל מִיכָאֵל רְפָאֵל אוֹרִיאֵל), מַעֲלִים אֶת הַתְּפִלָּה לְמַעַלָּה בְּשָׁמַיִם, לְפָנֵי כֶּסֶף הַכְּבוֹד. וּכְפִי שְׁכָתוּב הַ"דְּבָרֵי תּוֹרָה" (ח"א, סִימָן יט'): "מְקוּבֵל בְּיַדֵּינוּ, בְּשֵׁם זְקַנֵי הַגַּה"ק מֵהַרצ"א זִיע"א, בַּעַל הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר", כִּי יִלְמְדוּ גַמְרָא קוֹדֵם כָּל תְּפִלָּה בְּבִקְרָא. וְעַל-יַדֵּי כֶּךָ יֵשׁ עֲלֵיהָ לְתַפִּילָתוֹ לְמָרוֹם, עַל-יַדֵּי הַמְּלָאכִים נוֹשְׂאֵי הַכֶּסֶף, וּמַעֲלִים תְּפִילוֹתֵינוּ – גְּבְרִיאֵל מִיכָאֵל רְפָאֵל אוֹרִיאֵל – רֵאשֵׁי תִיבּוֹת גַּמְרָא."

וּמַעַתָּה יֵשׁ לוֹמַר, שְׁלֵאֲחַר שְׁקִים אֲבָרְהָם אֲבִינוּ אֶת מִצְוֹת הַמִּילָה, אֲשֶׁר בּוֹכּוֹתָה לְמַדְנֵנוּ שְׁזוֹכִים לְהַשְׁרָאת הַשְּׁכִינָה, כֵּן הַקַּב"ה לְבָקְרוֹ יַחַד עִם הַמְּלָאכִים הַמְּלוּים אֶת הַשְּׁכִינָה (גְּבְרִיאֵל מִיכָאֵל רְפָאֵל), כְּדִי לַעֲשׂוֹת דְּמִיוֹן לְהַמְשִׁיךְ לוֹ לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ אֶת הַתּוֹרָה שְׁבַע־פַּה.

אֲלָא, שְׁצָרִיךְ לְהַבִּין מְדוּעַ הִבִּיא הַקַּב"ה עִמּוֹ רַק שְׁלֵשָׁה מְלָאכִים, שְׁסִימָנָם גַּמְרָא (=גְּבְרִיאֵל מִיכָאֵל רְפָאֵל), וְלֵא הִבִּיא אֶת הַמְּלָאךְ אוֹרִיאֵל, כְּדִי לְקַבֵּל רֵאשֵׁי תִיבּוֹת "גַּמְרָא"?

21
אומר על-כך הרה"ק פנינחם פרידמן: הנה, כתוב ב"אמרי נעים" ("וירא"), שאברהם אבינו בעצמו השלים את מקומו של המלאך אוריאל, שכן "אברהם" גמטריה "אוריאל". וכן כתב אחד מגורי הארז"ל ב"שפתי כהן" ("וירא"): "וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו, השלשה מלאכים הם מארבע מחנות השכינה, והם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, ואוריאל בגמטריא רמ"ח, ואברהם רמ"ח...".

"וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו...ויקח את האיל ויעלהו לעלה תחת בנו"

על הפתוב, "וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו", שואלים המפרשים: הרי היה צריך לומר שאברהם ראה "איל אחד", ולא "איל אחר (=נוסף)". שכן, לא היה, אלא רק איל אחד. אם כן, מדוע כתוב "איל אחר", שמשמעו שהיה עוד איל?

אומר על-כך הרה"ק רבי שמשון מאוסטרופלי זיע"א, שהכתוב "וישא אברהם את עיניו וירא" מרמז שאברהם "וירא"/ראה ברוח קודשו, שיש "איל אחר" – מין איל אחר/נוסף, אשר נאחז בסבך – אשר רוצה לסבך את ישראל (בעבודה זרה). ומיהו אותו איל? זהו העגל, אשר נרמז בתיבת "סבך". שכן, האותיות שמגיעות אחרי "סבך" הן אותיות "עגל": הנה, לאחר האות ס' יש לנו את האות ע', לאחר האות ב' יש לנו את האות ג', ולאחר האות כ' יש לנו את האות ל', וביחד קבלנו "עגל".

ולכן ויקרא אברהם שם המקום שהוא ה' יראה אשר יאמר היום בהר ה' יראה", ופרש רש"י: "ה' יראה עקידה זו, לסלוח לישראל בכל שנה, ולהצילם מן הפורענות... (שכן), בהר ה' (=בבית המקדש) יראה האפר של יצחק צבור ועומד לכפרה", וממילא זכות העקידה מבטלת את הקטרוג של חטא העגל...

ובספר "אור לשמים" (חקת) מובא בשם הרה"ק מלובלין זיע"א פשט נפלא מאד, המביא לנו חיזוק גדול: "וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך" – שמלבד עקידת יצחק יש עוד עקידה בכל יום ויום. ומיהי אותה עקידה? – כאשר האדם מתגבר על יצרו ותאוותו לשם שמים. שכן, מידי יום "נאחז (האדם) בסבך" – מסתבך האדם בסבך היצר, שמטרידו ומבלבלו בתאוות ומידות רעות. אולם, כאשר מתגבר האדם על היצר והתאוות, הרי זה כאילו עקד את עצמו לפניו יתברך, ועל זה נאמר "בקרניו" – שעל-ידי זה זוכה לקרני אור גדול, המגיעות עד כסא הכבוד.

עמל התורה

להלן סיפור מופלא, אותו ספר הגאון רבי חיים ברים זצ"ל, שיש בו כדי ללמדנו על הזכות העצומה של עמלה של תורה, שיש בכוונה להגן על כל עם ישראל. וכך ספר: יום אחד, כאשר התקרבותי לביתו של ה"חזון איש", כדי ללמוד תורה מפיו הקדוש, שמעתי קול בכי גדול מאד. נבהלתי והתקרבותי יותר לשמוע, ונוכחתי שהבכי נשמע מחדרו של ה"חזון איש". שאלתי את בני ביתו: "מה קרה? מדוע הצדיק בוכה?". והם השיבו לי, שזה עתה הגיעה בשורת איוב, שהגאון רבי ברוך בער ליבוביץ, ראש ישיבת קמניץ, נפטר לבית עולמו (היה זה בשנת ת"ש). והוסיפו, שה"חזון איש" קרע קריעה בבגדו, והתפרץ בבכי נורא, ואף אחד לא הצליח להרגיעו.

המתנתי – מספר רבי חיים ברים – עד שהבכי נרגע מעט. ובשלב מסוים נכנסתי אל הקדש פנימה. כשראה אותי הגאון אמר לי בעינים אדומות מבכאי: "אתה יודע שלפני שבע שנים עלה הרשע הנאצי ימ"ש לשלטון! (בשנת תרצ"ג). כלנו יודעים מה התוכניות שלו, זה הוא שכתב בספרו, שבכונתו, לא עלינו, להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים! עד עכשיו המשיך ה"חזון איש" הייתי רגוע ושלום. שכן, היה ברור לי שעמל התורה של רבי ברוך בער ושל רבי שמעון שקאפ (שגם הוא התבקש לשייבה של מעלה באותו הזמן) לא יתנו לארור הזה לזוז עם הפצצות הנוראות שלו ושל חיליו, והוא לא יוכל להזיק לכלל ישראל. אבל עכשיו אני מפחד! רבי שמעון איננו, ורבי ברוך בער נפטר, ומי ימשיך להגן על כל אירופה!?

ואכן צדק ה"חזון איש" בפחדיו, וידע היטב מה שאמר. שכן, בשנה זו פרצה מלחמת העולם השנייה, והתרחשה השואה האיומה בכל עוצמתה, ולא היה מי שיגן על עם ישראל בכח עמל התורה.

(וקבלה בידינו, שה"חזון איש" התבטא ואמר פי הקדוש ברוך הוא נטל את נשמות רבי שמעון ורבי ברוך בער קודם השואה. שכן, כנגד עמלם בתורה לא היה יכול הצורר הנאצי להצליח במזימותיו).

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "פי ברוך אברכה ויהרהר ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים" (כב' יז')

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּרָא
כְּנִיסַת הַשֶּׁבֶת: 16:17

עֲרַשׁ"ק יד' חֲשׁוֹן תִּשְׁע"ח (3.11.17) bnei-zion.com
יְצִיאַת הַשֶּׁבֶת: 17:25 ר"ת 17:52

הַפְּטָרָה: "וְאַשֶׁה אֶחַת" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"גְּדוּלָה מִיֵּלָה, שְׂאֵלְמֵלֵא (=אם לא היתה מצות) מִיֵּלָה – לֹא נִתְקַיְמוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ"

ה"יֵיטב פָּנִים" (שְׁקִלִים אוֹת ו'), אוֹמֵר, שְׁכַאֲשֵׁר חֲטָאוּ אָדָם וְחוּהָ, נִפְגְּמוּ חוּשׁ הַרְאִיָּה וְחוּשׁ הַשְּׁמִיעָה. חוּשׁ הַרְאִיָּה נִפְגַּם כְּאֲשֵׁר (בְּרֵאשִׁית) "וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל וְכִי תֵאֵוָה הוּא לְעֵינַיִם" – הָרִי שֶׁפְּגַמָּה בְּרֵאִיָּה. וְחוּשׁ הַשְּׁמִיעָה נִפְגַּם כְּאֲשֵׁר שָׁמַע אָדָם רֵאשׁוֹן בְּקוֹלָהּ, כִּפִּי שְׁכַתוּב (בְּרֵאשִׁית): "וְלֹאֲדָם אָמַר: כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אֲשֶׁתְּךָ וַתֹּאכַל מִן הָעֵץ". וְהִנֵּה, יָדוּעַ כִּי בַחֲטָא עֵץ הִדְעַת נִפְגְּמוֹ כֹּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ כְּלוּלוֹת בְּאָדָם וְחוּהָ, וְלִכֵּן הוֹכְרָחוּ יִשְׂרָאֵל לְרַדַּת מִצְרִימָה, לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר פָּגְמוּ, שֶׁהָרִי הָיוּ הֵם כְּלוּלִים בְּתוֹךְ אָדָם הַרֵאשׁוֹן בַּעַת שֶׁחֲטָא. וַיֵּשׁ לֹמֵר, שֶׁהַתְּחִלַּת תִּיקוֹן חוּשׁ הַרְאִיָּה וְחוּשׁ הַשְּׁמִיעָה הָיָה כְּאֲשֶׁר בָּא מִשָּׁה לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְעֵשָׂה לְפָנֵיהֶם אֶת הָאוֹתוֹת, כְּמוֹ שְׁכַתוּב: "וַיַּעַשׂ הָאֱלֹהִים לְעֵינֵי הָעָם: וַיֵּאֱמֵן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פָקַד ה' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". הִנֵּה, עַל-יַדֵּי שֶׁעֲשָׂה אֶת הָאוֹתוֹת "לְעֵינֵי הָעָם", וְכֵן כְּאֲשֶׁר "וַיֵּאֱמֵן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ" – בְּכַף הַתְּחִיל הַתִּיקוֹן שֶׁל חוּשׁ הַרְאִיָּה וְחוּשׁ הַשְּׁמִיעָה. אוֹלָם, עֵיקַר הַתִּיקוֹן הָיָה לְאַחַר מִכֵּן בְּשַׁעַת מְתֵן תּוֹרָה, כְּאֲשֶׁר פָּסְקָה זוֹהַמְתֵּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְזֹאת, כִּפִּי שְׁמוּבָא בְּמִדְרַשׁ (בְּמִדְבַר רַבָּה ז', א'): "מִנֵּיִן שְׁלֹא הָיָה בְּהֵן (=בִּישְׂרָאֵל) סוּמִיִּן (=עוֹרִים)? שְׁנֵאֲמַר (שְׁמוֹת כ'): 'וְכָל הָעָם רֵאִים אֶת הַקּוֹלֹת'. וּמִנֵּיִן שְׁלֹא הָיָה בְּהֵן חֲרָשִׁין? שְׁנֵאֲמַר: 'וַיֵּאֱמְרוּ כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע'". כְּלוּמַר, בְּמַעֲמַד הָרַ סִינֵי תוֹקֵן חֲטָא אָדָם הַרֵאשׁוֹן, וְלֹא הָיָה בִּישְׂרָאֵל פָּגַם הַרְאִיָּה, בְּבַחֲיַנַּת סוּמִיִּן (=עוֹרִים), וְלֹא פָּגַם הַשְּׁמִיעָה, בְּבַחֲיַנַּת חֲרָשִׁים.

וְזוֹהוּ שְׁשִׁנִּינוּ בְּמִשְׁנָה (אָבוֹת ב', א'): "דַּע מָה לְמַעַלָּה מִמֶּךָ, עֵינַי רֹאֶה וְאַזְנוֹן שׁוֹמַעַת, וְכָל מַעֲשֵׂיךָ בְּסִפְרָה נִכְתָּבִין". דְּהִינּוּ, "דַּע מָה לְמַעַלָּה מִמֶּךָ" – כָּל מָה שְׁקוֹרָה לְמַעַלָּה – הוּא "מִמֶּךָ", מִמַּעֲשֵׂיךָ לְמַטָּה, וּמִפְּרִטַת הַמִּשְׁנָה וְאוֹמְרַת: "עֵינַי רֹאֶה" הִיא הַשְּׁגָחַת ה' עֲלֵינוּ, "וְאַזְנוֹן שׁוֹמַעַת" מָה שְׁשׁוֹמַעַת הַקַּב"ה לְתַפִּילוֹתֵינוּ – הַכָּל תְּלוּי בְּנוֹ, וְלִכֵּן אָנוּ מִתְּפַלְלִים בְּסִדְרַת הַתְּחִנוּן: "הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזַנְךָ וְשָׁמַע. פָּקַח עֵינֶיךָ וְרָאָה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ" (דְּנִיָּאל ט', יח) – שִׁיתוֹקֵן פָּגַם הַרְאִיָּה וּפָגַם הַשְּׁמִיעָה.

וְעַתָּה, בָּא וְרָאָה, שֶׁעַל-יַדֵּי מִצְוֹת הַמִּיֵּלָה זֹכִים לְתִיקוֹן הַרְאִיָּה וְהַשְּׁמִיעָה. דְּבַר זֶה אָנוּ לוֹמְדִים מִסוּד גְּדוֹל הַמְּבִיא רַש"י, עַל הַפְּתוּב בְּתוֹרָה (בְּרֵאשִׁית יז', א'): "וַיֵּרָא ה' אֶל אַבְרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו...הַתְּהַלֵּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָמִים", וּפְרַשׁ רַש"י: "וְהָיָה תָמִים" – הַתְּהַלֵּךְ לְפָנַי בְּמִצְוֹת מִיֵּלָה, וּבְדַבַּר הַזֶּה תִּהְיֶה תָמִים (=שָׁלֵם), שְׁכָל זְמַן שֶׁהַעוֹרְלָה בְּךָ אֶתָּה בְּעַל מוּם לְפָנַי... (שְׁכָן), עַכְשָׁיו אֶתָּה חֲסַר ה' (=5) אֵיבָרִים – ב' עֵינַיִם, ב' אוֹזְנַיִם, וְרֵאשׁ וּגְוִיָּה (=אוֹת הַבְּרִית). אוֹסִיף לְךָ אוֹת (ה') עַל שְׁמֶךָ, וּמִנֵּיִן אוֹתִיוֹתֶיךָ (יְהִיָּה) רַמ"ח, כְּמִנֵּיִן אֵיבָרֶיךָ". (אַבְרָהָם בְּגִמְטְרִיָּה רַמ"ח).

הָרִי לָנוּ דְּבָרִים בְּרוּרִים, שֶׁעַל-יַדֵּי מִצְוֹת הַמִּיֵּלָה זֹכֵה אַבְרָהָם לְקָדֵשׁ חֲמִשָּׁה אֵיבָרִים – שְׁתֵּי הָעֵינַיִם, שְׁתֵּי הָאוֹזְנַיִם וְאוֹת הַבְּרִית. וְלִכֵּן נִתְּוִסְפָּה לוֹ הָאוֹת ה' בְּשִׁמוֹ – כְּנֶגְדַּת אוֹתָם ה' (=חֲמִשָּׁה) אֵיבָרִים. וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, אֵיךְ עַל-יַדֵּי הַמִּיֵּלָה זֹכִים לְקָדֵשׁ חֲמִשָּׁה אֵיבָרִים אֱלֹהִים (=שְׁתֵּי הָעֵינַיִם, שְׁתֵּי הָאוֹזְנַיִם וְאוֹת הַבְּרִית)?

וְנִרְאֶה לְבָאָר עֲנִיָּן זֶה עַל-פִּי הַמְּבוֹאָר בְּזוֹהַר הַקְּדוּשׁ ("תּוֹרֵי" מַד', בְּרַעֲיָא מִהִימְנָא), שְׁצָרִיכִים לְהַכִּין כְּלֵי מֵלֵא עֶפֶר כְּדֵי לְהַכְנִים לְשֵׁם אֶת עוֹרְלָה הַתִּינוּק. שְׁכָן, הַעוֹרְלָה הִיא מְזוּהַמַּת הַנְּחָשׁ הַקְּדוּמוֹנִי, וּמֵאֲחַר וְהַנְּחָשׁ – עֶפֶר לְחִמוֹ – לִכֵּן טוֹמְנִים אֶת הַעוֹרְלָה, שֶׁהִיא חֲלָקוֹ שֶׁל הַנְּחָשׁ, בְּעֶפֶר. וּכְפִי דְּבָרֵי הַזוֹהַר הַקְּדוּשׁ: "וְלֹאֲהוּא עוֹרְלָה מִתְּקַנֵּי מֵאֲנָא חֲדָשׁ בְּעֶפְרָא, לְאַשְׁרָאָה הַהוּא עֲרָלָה בְּגוּיָה, בְּרִזָּא (יִשְׁעִיָּה סה', כה) 'וְנָחַשׁ עֶפֶר לְחִמוֹ', 'וְעֶפֶר תֹּאכַל כָּל יָמֵי חַיֶּיךָ'" (=וְלֹאֲאוֹתָהּ עוֹרְלָה מִתְּקַנֵּים כְּלֵי עֶפֶר, כְּדֵי לְהַכְנִיסָה לְשֵׁם, בְּסוּד 'נָחַשׁ עֶפֶר לְחִמוֹ' 'וְעֶפֶר תֹּאכַל כָּל יָמֵי חַיֶּיךָ').

לְפִי זֶה מְבוֹאָר הַיֵּטֵב, מַדּוּעַ עַל-יַדֵּי מִצְוֹת הַמִּיֵּלָה זֹכִים לְתִיקוֹן הָעֵינַיִם וְהָאוֹזְנַיִם. שְׁכָן, לְמַדְנוּ שֶׁבַחֲטָא עֵץ הִדְעַת, נִפְגְּמוּ עַל-יַדֵּי הַנְּחָשׁ חוּשׁ הַרְאִיָּה וְחוּשׁ הַשְּׁמִיעָה, וּמְבוֹאָר בְּגִמְטְרָא (שְׁבַת קַמו'), שֶׁ"בָּא נְחָשׁ עַל חוּהָ וְהִטִּיל בָּהּ זוֹהַמָּא". עַל-כֵּן, דוֹקָא עַל-יַדֵּי קִיוּם מִצְוֹת הַמִּיֵּלָה בְּהַסְרַת הַעוֹרְלָה, שֶׁהִיא זוֹהַמַּת הַנְּחָשׁ הַקְּדוּמוֹנִי, זֹכִים לְתִיקוֹן

בְּעֵינַי זֶה שֶׁל מִצְוֹת הַמִּלָּה רְאוּי לְהוֹסִיף, שְׁמַצִּינוּ בְּדַבְרֵי חו"ל שְׁנֵי פְּרוּשִׁים עַל הַפְּסוּק (בְּרֵאשִׁית ב'): "אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאֵם". פִּירוּשׁ אֶחָד (מִנְחֹת כ"ט): "אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאֵם" – אֵל תִּקְרָא "בְּהִבְרָאֵם", אֶלָּא בְּ-הַ בְּרֵאשִׁים. דְּהֵינּוּ, הַקַּב"ה בְּרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּאוֹת הַיָּהּ. וּפִירוּשׁ שֵׁנִי, "אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאֵם", שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בְּשִׁבִיל אֲבֵרָהּם, כְּפִי שְׁאוּמֵר הַמְּדַרְשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה יב', ט'): "אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה: בְּהִבְרָאֵם (אוֹתִיּוֹת) 'בְּאֲבֵרָהּם' – בְּזִכְרוֹתָ שֶׁל אֲבֵרָהּם (נִבְרָא הָעוֹלָם)".

וְהֵנָּה, יֵשׁ לוֹמֵר, שְׁשֵׁנֵי הַפְּרוּשִׁים הֵלְלוּ – "אֵל תִּקְרָא "בְּהִבְרָאֵם", אֶלָּא בְּ-הַ בְּרֵאשִׁים", שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בְּאוֹת הַיָּהּ, וְהַפִּירוּשׁ הַשֵּׁנִי "בְּהִבְרָאֵם (אוֹתִיּוֹת) 'בְּאֲבֵרָהּם' – בְּזִכְרוֹתָ שֶׁל אֲבֵרָהּם (נִבְרָא הָעוֹלָם)", עוֹלִים בְּקִנְיָה אֶחָד. דְּהֵינּוּ, הַקַּב"ה בְּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּזִכְרוֹת הָאוֹת הַיָּהּ, שְׁנִתְּוֹסְפָה לְאֲבֵרָהּם אֲבֵינּוּ, עַל שֶׁשָּׁלַט וְקָדַשׁ הַיָּהּ אֵיבָרִים. מִכָּל זֶה נִמְצָאנוּ לְמַדִּים, שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בְּזִכְרוֹת הַמִּלָּה, שֶׁבְּזִכְרוֹתָהּ זֹכֵה הָאָדָם לְהִתְקַדֵּשׁ בְּ-הַיָּהּ אֵיבָרִים, כְּמוֹ שֶׁשֵּׁנִינוּ בְּגִמְרָא (נְדָרִים לב'): "גְּדוּלַּהּ מִלָּה, שְׁאֵלְמָלָא מִלָּה, לֹא נִתְקַיְמוּ שְׁמַיִם וָאָרֶץ, שְׁנֵאמַר (יִרְמְיָהּ לג', כה'): 'אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה, חֻקוֹת שְׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי'". (עַל פִּי "אוֹרַהּ שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְהוֹר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וְתֵאמֹר מִי מִלֵּל לְאֲבֵרָהּם הַיְנִיקָה בְּנִים שָׂרָה"

(וּמָהוּ בְּנִים... (בְּלִשׁוֹן רַבִּים)? (אֶלָּא), בְּיוֹם הַמִּשְׁתָּה הִבִּיאוּ הַשָּׁרוֹת (אֵת) בְּנֵיהֶן עִמָּהֶן, וְהַיְנִיקָה אוֹתָם, שֶׁהֵיוּ אוֹמְרוֹת לֹא יִלְדָה שָׂרָה, אֶלָּא אֲסוּפִי (=תִּינוּק עֲזוּב) הִבִּיאוּ מִן הַשּׁוּק) (רש"י).

הַרְה"ק בַּעַל "חִידוּשֵׁי הַרִ"ם" זִיע"א הַתְּרוּעֵעַ עִם גְּאוּנֵי לִיטָא, שֶׁהַחֲשִׁיבוּהוּ מְאֹד, וְקָרְאוּ לוֹ הַעִילוּי מוֹרְשָׁא. פְּעַם הִגִּיעַ אֶחָד מִגְּאוּנֵי לִיטָא לְ"חִידוּשֵׁי הַרִ"ם", וְהִשְׁתַּעֲשַׂע עִמּוֹ בְּפִלְפוּל. וְהֵנָּה, כְּאֲשֶׁר הוּגֵשׁ לְפָנָיו כִּיבּוּד, רָאָה אוֹתוֹ אוֹרַח אֶת הַחֲסִידִים חוֹטְפִים שִׁירִים (מְזוּן שֶׁהַשְּׂאִיר הַרְבִּי), שְׁאֵל הָאוֹרַח אֵת הַ"חִידוּשֵׁי הַרִ"ם": הֵאֵם אֲצַלְכֶם בּוֹרְשָׁא שׁוֹרֵר רָעַב שְׁחוֹטְפִים חֲתִיכַת חָלָה וְשְׁמַיִם בְּפִים...? הַסְּבִיר לוֹ הַ"חִידוּשֵׁי הַרִ"ם", כִּי, בְּרוּךְ הוּא, יֵשׁ לָהֶם מָה לֶאֱכֹל. אוּלַם, אֲצַל חֲסִידִים יֵשׁ חֲשִׁיבוֹת לְשִׁירִים שֶׁל הַרְבִּי, וְזוֹהֵי סְגוּלָה לִירְאֵת שְׁמַיִם. אָמַר לוֹ הָאוֹרַח: הֵיכֵן מְצִינוּ בַחוּ"ל מְקוֹר לְכָךְ, שֶׁלְשִׁירִים יֵשׁ סְגוּלָה לִירְאֵת שְׁמַיִם? מִנְהַגֵי הַחֲסִידִים הֵלְלוּ אֵינָם מְשַׁכְּנֵעִים אוֹתִי...

אָמַר לוֹ הַ"חִידוּשֵׁי הַרִ"ם": הֵנָּה רִש"י כּוֹתֵב עַל הַפְּסוּק "הַיְנִיקָה בְּנִים שָׂרָה", שֶׁבְּיוֹם הַמִּשְׁתָּה הִבִּיאוּ הַשָּׁרוֹת אֵת בְּנֵיהֶן עִמָּהֶן, וְשָׂרָה הַיְנִיקָה אוֹתָם. וּמוּבָא בְּמְדַרְשׁ פְּסִיקְתָא רַבְתִּי (פְּרָשָׁה מִד', אוֹת ד'), שֶׁכָּל הַיְלָדִים שִׁנְקוּ חֵלֶב מִשָּׂרָה אֲמֵנוּ הַתְּגִירוּ וְנִעְשׂוּ יְרֵאֵי שְׁמַיִם. הֵנָּה רוֹאִים אֲנִי, שֶׁבְּגִלְלָה שְׁאֵכְלוּ מִמָּה שֶׁשִּׁיר יִצְחָק אֲבֵינוּ הִתְקַרְבוּ הֵם לִירְאֵת שְׁמַיִם. שְׁאֵל אוֹתוֹ גְּאוּן: וּמִי אָמַר שֶׁמֵּהִשִּׁירִים שֶׁל יִצְחָק הֵם הַתְּגִירוּ וְנִעְשׂוּ יְרֵאֵי שְׁמַיִם? אוּלַם בְּגִלְלָה חֵלֶב עֲצָמוֹ, שֶׁל שָׂרָה אֲמֵנוּ, שֶׁהִיָּה בְּעֲצָמוֹ חֵלֶב נָךְ וְטָהוֹר, הֵם הַתְּגִירוּ?

הַשִּׁיבוּ הַרִ"ם: לוֹ יְהִיָּה כְּדַבְּרֶךָ. אוּלַם, מְדוּעַ הַמְתִּינָה שָׂרָה שְׁנֵתִים עַד "יוֹם הַגְּמֵל אֵת יִצְחָק", כְּדִי לְהַנִּיק אֵת בְּנֵי הַגּוֹיִים? הֲלֹא מִיד כְּשֶׁנּוֹלָד יִצְחָק, יְכוּלָה הֵיטָה שָׂרָה לְהוֹכִיחַ לָהֶם שֶׁהִתִּינוּק שָׂלָה, בְּכֹךְ שֶׁתִּנֵּיק אֵת בְּנֵיהֶם. אִם כְּךָ מְדוּעַ הַמְתִּינָה שְׁנֵתִים עַד עֲשִׂית הַמִּשְׁתָּה? שֶׁהִרִי, בְּמִשְׁךְ הַשְּׁנֵתִים הֵלְלוּ דְבָרוּ וְהוֹצִיאוּ שֵׁם רָע עַל יִצְחָק, שֶׁהוּא אֲסוּפִי (=תִּינוּק עֲזוּב) מִן הַשּׁוּק. אֶלָּא, וְדַאי כָּל זְמַן שִׁיִּצְחָק יִנֵּק מִשָּׂרָה, לֹא הִסְכִּים אֲבֵרָהּם אֲבֵינוּ שֶׁשָּׂרָה תִּנֵּיק אֵת בְּנֵי הַגּוֹיִים, כְּדִי שִׁיִּצְחָק לֹא יֵאָכֵל מִשִּׁירֵי הַמֵּאֲכָל שֶׁל בְּנֵי הַגּוֹיִים, כִּינּוּן שִׁשִּׁירִים אֵלּוּ יִזְיָקוּ לוֹ.

וְרַק לְאַחַר שִׁיִּצְחָק גָּדַל וְסִים לִינוּק, הַיְנִיקָה שָׂרָה אֵת בְּנֵי הַגּוֹיִים. הֵנָּה רוֹאִים מְכַאֵן עַד כְּמָה יֵשׁ הַשְּׁפָעָה לְשִׁירִים – לְטוֹב וְגַם לְרָע...

אֶחָד מְשִׁשִׁים מַעוֹשָׁרוֹ

מְסוּפָר עַל עֲשִׂיר גְּדוּל, שֶׁהִיָּה גַם קִמְצוֹן גְּדוּל, וְלֹא רָצָה לְתַת אֶפִּילוּ פְּרוּטָה אַחַת לְצַדָּקָה. וְהֵנָּה, לְמִרְוֹת שְׂדֵבֵר קִמְצָנוּתוֹ הָיָה יְדוּעַ בְּכָל הָעִיר, מֵעוֹלָם לֹא הִתְבַּיֵּשׁ בְּכֹךְ, וְאָף לֹא הִסְתִּיר זֹאת מֵאִישׁ. יוֹם אֶחָד שָׁמַע הָעֲשִׂיר דְּפִיקוֹת בְּדָלָת, וְהַצִּיץ בְּחוּר שֶׁבְּדָלָת לְרֵאוֹת מִי בָּא, וְהֵנָּה, הוּא רוֹאָה אֵת הַרְבִּי. חֲשַׁב הָעֲשִׂיר שֶׁהַרְבִּי בָּא לְצוֹרֶךְ אִיסוּף צַדָּקָה, וְאָמַר לוֹ: וְכִי אַתָּה לֹא יוֹדַע שְׁאֲנִי לֹא נוֹתֵן מֵאוּמָה לְצַדָּקָה? אָמַר לוֹ הַרְבִּי: לֹא בְּאוֹתִי לְצוֹרֶךְ צַדָּקָה. פְּתַח לוֹ אֵת הַדָּלָת, וְהַזְמִינוּ לְהִיפְנֹס לְבֵיתוֹ. אָמַר לוֹ הַרְבִּי, שֶׁהוּא בָּא לְבַקְרוֹ כִּי הוּא חוֹלָה. נִבְהַל אוֹתוֹ קִמְצוֹן, וְאָמַר לוֹ שֶׁהוּא בְּרִיא, וְמִי הִפִּיץ שְׁמוּעָה זֹו שֶׁהוּא חוֹלָה, עַד כְּדִי כְּךָ שְׁנֵאֲלָךְ הַרְבִּי בְּכִבּוּדוֹ וּבְעֲצָמוֹ לְבוֹא וּלְבַקְרוֹ? אָמַר לוֹ הַרְבִּי: שְׁלֵמָה הִמְלִיךְ קָבַע שְׂאֵתָה חוֹלָה. שְׁכּוֹן, כְּתוּב בְּקִהְלָת (ה', יב'): "יֵשׁ רָעָה חוֹלָה... עֲשֶׂר שְׁמוֹר לְבַעֲלֵיו לְרַעְתּוֹ". וְעַל-כֵּן הוּא בְּמִצַּב רָע וּבָא הַרְבִּי לְבַקְרוֹ. אָמַר לוֹ אוֹתוֹ קִמְצוֹן: מָה עָלַי לַעֲשׂוֹת כְּדִי לְבַטֵּל אֵת הַרְעָה? אָמַר לוֹ הַרְבִּי: לְשֵׁם כְּךָ בְּאוֹתִי. שֶׁהִרִי, עַל-יְדֵי בִיקוּר הַחוֹלָה נוֹטְלִים אֶחָד מְשִׁשִׁים מִהַמַּחְלָה. לְכֵן בְּאוֹתִי, כְּדִי לְקַחֵת אֶחָד מְשִׁשִׁים מִהַמַּחְלָה שְׁלָךְ, וְכֹךְ תִּתְבַּטֵּל

מְעַלֵּד הָרָעָה... שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל!

בס"ד "כִּי בָרַךְ אֲבִרְכֶךָ וְהִרְבָּה אֲרֻבָּה אֶת זְרַעְךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָחוּל אֲשֶׁר עַל שְׁפַת הַיָּם" (כב' יז')

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּרָא

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּרָא

עֲרַשׁ"ק יד' חֲשׁוֹן תִּשְׁע"ח (3.11.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשְּׁבַת: 17:25 ר"ת 17:52

הַפְּטָרָה: "וְאִשָּׁה אַחַת" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל אֲבִרְהֶם לְמָה זֶה צָחֻקָה שָׂרָה לֵאמֹר הֲאֵף אֲמַנָּם אֵלֶּד וְאֲנִי זִקְנָתִי"

עַל הַכְּתוּב, "וְתִצְחַק שָׂרָה בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר אַחֲרַי בְּלַתִּי הִיְתָה לִי עֲדָנָה וְאֲדֹנָי זָקֵן", נִתְיַגְעוּ הַמְּפָרְשִׁים לְבָאֵר, מִדּוּעַ צָחֻקָה שָׂרָה אֲמָנוּ עַל בְּשׂוֹרַת הַמְּלֶאֶךְ, שְׂבָא בְּשִׁלְיחוֹת הַקַּב"ה לְבָשָׂר לָהּ עַל לִידַת יִצְחָק? וְכִי שָׂרָה אֲמָנוּ לֹא הֶאֱמִינָה לְהִבְטַחַת ה', שֶׁתֵּלֵד בִּימֵי זִקְנוֹתָהּ?

בִּיאֹר נִפְלֵא עַל-כֵּךְ מִבִּיא כ"ק הַשָּׂר שְׁלוֹם מִבְּעֵלְזָא זִיע"א, וְאֹמֵר, שְׂרָה אֲמָנוּ אֲמָנָם צָחֻקָה, אֵךְ לֹא מְחֹסֵר אֲמוּנָה, אֵלָּא בְּגִלְל שִׁישְׁמַעְעָל עֲמַד מֵאַחֲרֵי הָאֵהֶל, וְהַאֲזִין לְבְּשׂוֹרַת הַמְּלֶאֶךְ.

וּכְפִי שֶׁמִּבִּיא גַם תִּרְגוּם יוֹנָתָן עַל הַכְּתוּב (שם יח, יז): "וְשָׂרָה שָׁמְעַת (אֶת הַמְּלֶאֶךְ) פֶּתַח הָאֵהֶל וְהוּא אַחֲרָיו". "וְהוּא אַחֲרָיו", מְפָרֵשׁ תִּרְגוּם יוֹנָתָן, שִׁישְׁמַעְעָל הוּא זֶה שֶׁעֲמַד מֵאַחֲרֵי הַפֶּתַח לְשִׁמּוֹעַ מֶה בֵּא הַמְּלֶאֶךְ לְבָשָׂר לְשָׂרָה אֲמָנוּ. וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל תִּרְגוּם יוֹנָתָן בֵּן עוֹזִיאֵל: "וְשָׂרָה הוּוּה שָׁמְעָה בְּתִרְע מִשְׁכַּנָּא וַיִּשְׁמַעְעָל קָאֵי בְּתִרְיָה וְצִיַּת מֶה דְאֹמֵר מְלֶאֶכְא" (=וְשָׂרָה הִיְתָה שׁוֹמְעַת בְּפֶתַח הָאֵהֶל, וַיִּשְׁמַעְעָל הִיְתָה מֵאַחֲרֵי הַפֶּתַח, כְּדִי לְשִׁמּוֹעַ מֶה שְׂאוּמֵר הַמְּלֶאֶךְ). וְצִרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עַנְיָן זֶה. שְׂכַן, מֶה רָאֵתָה שָׂרָה אֲמָנוּ לְצָחֻק, לְאַחַר שֶׁרָאֵתָה אֶת יִשְׁמַעְעָל מֵאֲזִין לְבְּשׂוֹרַת הַמְּלֶאֶךְ?

וּבֵאֵר מִרְן הַשָּׂר שְׁלוֹם מִבְּעֵלְזָא וְאֹמֵר, כִּי לְתִרְגוּם יוֹנָתָן הִיְתָה קִשָּׁה, אִיךְ צָחֻקָה שָׂרָה אֲמָנוּ מִדְּבָרֵי מְלֶאֶךְ ה', שְׂבָא לְבָשָׂר עַל הוֹלְדַת יִצְחָק. וְעַל-כֵּן פִּרֵּשׁ "וְהוּא אַחֲרָיו" – עַל יִשְׁמַעְעָל, שֶׁעֲמַד מֵאַחֲרֵי הַפֶּתַח, וְשָׁמַע שֶׁהַמְּלֶאֶךְ מְבָשָׂר ש"פֶּעַת חִיָּה וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה". וְהִנֵּה, לְאַחַר שֶׁרָאֵתָה שָׂרָה שִׁישְׁמַעְעָל מֵאֲזִין לְמְלֶאֶךְ, חֲשָׂה שִׁישִׁיל בֵּה עֵין הָרַע, וְתִתְבַּטֵּל הַבְּטַחַת הַמְּלֶאֶךְ, עַל-כֵּן שֶׁתָּה עֲצָה בְּנִפְשָׁה (=הַחֲלִיטָה) לְצָחֻק, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וְתִצְחַק שָׂרָה... לֵאמֹר אַחֲרַי בְּלַתִּי הִיְתָה לִי עֲדָנָה וְאֲדֹנָי זָקֵן". וְזֹאת, כְּדִי שִׁישְׁמַעְעָל, שְׂאִין הִיא מֵאַמִּינָה לְדְבָרֵי הַמְּלֶאֶךְ, וְעַל-יְדֵי כֵךְ גַּם הוּא יִצְחָק וַיִּגְחַךְ, שֶׁבְּלַתִּי אֶפְשָׁרִי שֶׁשָׂרָה תִתְעַבֵּר בְּגִיל כְּזֶה, וּמִמִּילָא לֹא יִתֵּן עֵין הָרַע בְּהִבְטַחַת הַמְּלֶאֶךְ.

אִם כֵּךְ, לְפִי זֶה צִרִיכִים אָנוּ בִּיאֹר, מִדּוּעַ בֵּא הַקַּב"ה בְּטַעְנָה אֶל אֲבִרְהֶם: "לְמָה זֶה צָחֻקָה שָׂרָה לֵאמֹר הֲאֵף אֲמָנָם אֵלֶּד?" הֲלֹא לְפִי הַמְּבֹאֵר, שָׂרָה צָחֻקָה עַל בְּשׂוֹרַת הַמְּלֶאֶךְ כְּדִי לְבַטֵּל אֶת הָעֵין הָרַע שֶׁל יִשְׁמַעְעָל.

כְּדִי לְבָאֵר עַנְיָן זֶה, מִבִּיא מִרְן הַשָּׂר שְׁלוֹם מִבְּעֵלְזָא זִיע"א אֶת הַכְּתוּב בְּסִפֵּר "קִרְנָיִם" (מֵאֵמֵר י'), הָאֹמֵר, שִׁישׁ לָנוּ קִבְלָה מִרַב הוֹנָא, שְׂכָל הָאֹמֵר אֶת הַפְּסוּק בְּתַהֲיִלִּים (ה' ח): "וְאֲנִי בְּרַב חֲסִדָּךְ אָבּוּא בֵּיתְךָ אֲשֶׁתְּחוּהָ אֶל הֵיכַל קִדְשֶׁךָ בִּירְאֶתְךָ" – מְבַטֵּל עֵין הָרַע שִׁישׁ עָלָיו.

וּמִבְּאֵר מִרְן הַשָּׂר שְׁלוֹם זִיע"א וְאֹמֵר, שְׁפֹנַת רַב הוֹנָא הוּא עַל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ "הָאֵא", שֶׁהוּא אֶחָד מִ-עַב' שְׁמוֹת (הַשֵּׁם ה-26). שֵׁם שֶׁהוּא מְסוּגָל לְבִישׁוּל עֵין הָרַע, וְשֵׁם זֶה נִרְמָז בְּרָאשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל הַכְּתוּב: "אֲשֶׁתְּחוּהָ אֶל הֵיכַל". וְצִרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עַנְיָן זֶה. שְׂכַן, מְבֹאֵר בְּזוּהַר הַקְּדוּשׁ (הַקְּדָמָה יא'), שְׁטָרָם (=קוּדָם) שְׁנִכְנָסִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת צָרִיךְ לְהִגִּיד אֶת הַפְּסוּק הַנִּזְכָּר: "וְאֲנִי בְּרַב חֲסִדָּךְ אָבּוּא בֵּיתְךָ אֲשֶׁתְּחוּהָ אֶל הֵיכַל קִדְשֶׁךָ בִּירְאֶתְךָ". אִם כֵּךְ, מֶה עַנְיָן זֶה שֶׁל בִּישׁוּל עֵין הָרַע, כְּשֶׁאֲנַחְנוּ בָּאִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהַתְּפַלֵּל?

(בְּשִׁחְרִית בִּימֵי הַחוּל לֹא יֹאמֵר פְּסוּק זֶה – "וְאֲנִי בְּרַב חֲסִדָּךְ אָבּוּא בֵּיתְךָ...") – אֵלָּא אִם כֵּן עֲטוּר הוּא בְּתַפְּלִין וּמְעוּטָף בְּטַלִּית. אֲבָל, בְּמִנְחָה וְעַרְבֵית שְׂבִימֵי הַחוּל, וְכֵן בְּשַׁבַּת וְיוֹם טוֹב, שְׂאִין מִנְחָיִם תְּפִלִּין, יֹאמֵר אֶת הַפְּסוּק).

וּמִבְּאֵר עַנְיָן זֶה מִרְן הַשָּׂר שְׁלוֹם זִיע"א וְאֹמֵר, שֶׁלְּפַעְמַיִם הַמְּלֶאֶכִים בְּשָׁמַיִם מֵתְקַנָּאִים בְּעִבּוּדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה בְּעוֹלָם הַגְּשָׁמִי, כְּמִבְּאֵר בְּתוֹסְפוֹת (בְּרֻכּוֹת ג' ד"ה וְעוֹנִין). וּמִטַּעַם זֶה אָנוּ אוֹמְרִים קְדִישׁ בְּלִשׁוֹן אֲרָמִית, כְּדִי שֶׁלֹּא יִבְיִנוּ הַמְּלֶאֶכִים אֶת שְׂבַח הַקְּדִישׁ שְׂאֵנוּ אוֹמְרִים לְפָנָי ה' יִתְבָּרַךְ, וְיִתְקַנָּאוּ בָּנוּ. וְכֵךְ גַּם בְּתַפְּלָה לַה' יֵשׁ חֲשֵׁשׁ עֵין הָרַע שֶׁל הַמְּלֶאֶכִים בָּנוּ. שְׂכַן, כְּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל, קְרוּצִי-חֲמֵר מְשַׁכְּמִים וּבָאִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהַתְּפַלֵּל בְּכָל יוֹם, יְכוּלִים הַמְּלֶאֶכִים לְהַתְּקַנָּא בְּעִבּוּדַת יִשְׂרָאֵל, וְלְהַכְּנִס בָּנוּ עֵין הָרַע. לְכֵן, מִטַּעַם זֶה, כְּאֲשֶׁר הָאָדָם נִכְנָס לְבֵית

הַכִּנְסֹת, כְּדֵי לְהַתְּפִלֵּל לְפָנַי בּוֹרֵא עוֹלָם, יֹאמֵר: "וְאֲנִי בְּרַב חֲסִדֶּיךָ אָבוֹא בֵּיתְךָ אֲשֶׁתְּחֹה אֵל הַיֵּכָל קִדְשְׁךָ בִּירְאֲתֶךָ"
- כְּדֵי לְהַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם "הָאֵל", הַנִּרְמָז בְּתִיבוֹת אֲשֶׁתְּחֹה אֵל הַיֵּכָל, הַמְּסוּגָל, כְּאֲמֹר, לְבִטֵּל כֹּל עֵין הָרַע -
וְעַל-יְדֵי כֶּךָ יִנְצַל מֵעֵין הָרַע, וְלֹא יִנּוּק.

עַל-פִּי הָאֲמֹר, מִפְּרֵשׁ מֶרֶן הַשָּׁר שְׁלוֹם זִיע"א אֶת מָה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה רַבְּנוּ לְיִשְׂרָאֵל (דְּבָרִים א', י"א): "ה' אֱלֹהֵיכֶם הִרְבֵּה
אֶתְכֶם וְהִנֵּכֶם הַיּוֹם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב". וְדָרְשׁוּ עַל-כֶּךָ חו"ל בַּמִּדְרָשׁ (דְּבָרִים רַבָּה א', י"א): "ה' אֱלֹהֵיכֶם הִרְבֵּה
אֶתְכֶם וְהִנֵּכֶם" - זֶה שֶׁאָמַר הַפְּתוּב 'אֲשֶׁתְּחֹה אֵל הַיֵּכָל קִדְשְׁךָ בִּירְאֲתֶךָ".

וְלִכְאוּרָה לֹא מוּבָן פֶּאן הַמִּדְרָשׁ. שְׁפֹן, וְכִי מָה הַקָּשֶׁר בֵּין שְׁנֵי הַפְּסוּקִים הַלְלוּ?
אֵלָּא, מִסְבִּיר מֶרֶן הַשָּׁר שְׁלוֹם זִיע"א וְאֹמֵר: הַיּוֹת וּמֹשֶׁה רַבְּנוּ בִּרְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּרִיבּוּי בָּנִים ("ה' אֱלֹהֵיכֶם הִרְבֵּה
אֶתְכֶם"), חָשַׁשׁ הוּא שֶׁמָּא יִטִּילוּ בְּיִשְׂרָאֵל עֵין הָרַע. לְכֹן, בְּכֹנֶה תַחֲלִילָה הַזְכִּיר בְּדַבְּרָיו אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ "הָאֵל",
הַיּוֹצֵא מֵהַתִּיבוֹת "אֱלֹהֵיכֶם הִרְבֵּה אֶתְכֶם" - כְּדֵי שֶׁלֹּא תִשְׁלֹט בָּהֶם עֵין הָרַע.

וְלָכֵן, יִפֶּה דָרְשׁוּ חו"ל, וְאָמְרוּ: "ה' אֱלֹהֵיכֶם הִרְבֵּה אֶתְכֶם וְהִנֵּכֶם" - זֶה שֶׁאָמַר הַפְּתוּב 'אֲשֶׁתְּחֹה אֵל הַיֵּכָל קִדְשְׁךָ
בִּירְאֲתֶךָ". שְׁפֹן, בְּשְׁנֵי הַפְּסוּקִים הַלְלוּ רְמוּזֵי הַשֵּׁם "הָאֵל", הַמְּסוּגָל לְבִיטוּל עֵין הָרַע.
וְזֵהוּ שֶׁאָמַר הַקַּב"ה לְאַבְרָהָם: "לְמָה זֶה צַחֲקָה שָׂרָה? (הֲיֵהָ לָהּ) יֹאמֵר הָאֵף אֲמַנֵּם אֵלֶּךָ"? דְּהֵינּוּ, אִם תֹּאמַר שֶׁשָּׂרָה
צַחֲקָה כְּדֵי לְבִטֵּל אֶת עֵין הָרַע שֶׁל יִשְׁמַעְאֵל, הֲלֹא הִיָּתָה לָהּ עֲצָה טוֹבָה רַק: "לֹאמֹר הָאֵף אֲמַנֵּם אֵלֶּךָ", שֶׁהֵם רֵאשֵׁי
תִּיבוֹת "הָאֵל", וְזֵה לְבָדוּ מְסוּגָל לְבִיטוּל עֵין הָרַע שֶׁל יִשְׁמַעְאֵל.

זֹאת וְעוֹד, אֹמֵר הַקַּב"ה לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ: "הֲיִפְלֵא מֶה דְּבַר". דְּהֵינּוּ, אֲמַנֵּם צָרִיךְ לְחַשׁוֹשׁ מֵעֵין הָרַע, אֲבָל כְּאֲשֶׁר
אֲנִי, הַקַּב"ה, מְלַךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים, מִבְּטִיחַ שֶׁ"כַּעַת חַיָּה וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ" - אֵין צָרִיךְ לְחַשׁוֹשׁ מֵעֵין הָרַע, כִּי
"הֲיִפְלֵא מֶה דְּבַר"? וְכִי אֲפֹשֶׁר לְהַטִּיל עֵין הָרַע בְּהַבְטַחַת הַבוֹרֵא יַתְּבַרְךָ?

נִמְצְאוּ לְמִדֵּים מְכַל זֶה, שֶׁאֲמִירַת פְּסוּקִים (כְּמוֹ: "אֲשֶׁתְּחֹה אֵל הַיֵּכָל" אוּ "אֱלֹהֵיכֶם הִרְבֵּה אֶתְכֶם", אוּ "הָאֵף אֲמַנֵּם
אֵלֶּךָ") שֶׁבָּהֶם נִרְמָז הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ "הָאֵל", מְסוּגָלִים לְבִטֵּל עֵין הָרַע, וְעַל-יְדֵי כֶּךָ לְהַצִּיל אֶת הָאָדָם מִצָּרוֹת
וַיִּסּוּרִים. (ע"פ "שְׁבִילֵי פְנִחָס" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כַּעַת חַיָּה וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה...לְמוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ כַּעַת חַיָּה"

לְכְאוּרָה יֵשׁ כְּפֹל לְשׁוֹן - "שׁוּב אָשׁוּב" - גַּם שׁוּב וְגַם אָשׁוּב. וּמִדּוּעַ?

הַרְה"ק בְּעַל "אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל" מוֹיִזְנִיץ זִיע"א מְפָרֵשׁ עֵינָן זֶה בְּדֶרֶךְ רִמּוֹז. וְכֶךָ הוּא פּוֹתֵב: הִנֵּה, עַל הַגְּאוּלָּה הַעֲתִידָה
אֹמֵר הַנְּבִיא (יִשְׁעִיָּה ס', כ"ב): "אֲנִי ה' בַּעֲתָה אַחִישְׁנָה". וַיֵּשׁ לָנוּ לְדַקְדַּק בְּלִשׁוֹן הַפְּתוּב "בַּעֲתָה אַחִישְׁנָה", שֶׁהֵם
דְּבָרִים הַסּוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה, כְּפִי שְׁשׂוֹאֲלִים חו"ל בְּמַסְכַּת סְנֵהֲדָרִין (צח, ע"א): כְּתִיב "בַּעֲתָה" (מִשְׁמַע מְכָאן,
שֶׁהַגְּאוּלָּה תֵּהָא בְּמוֹעֵד הַקְּבוּעַ מֵרֵאשׁ עַל-יְדֵי הַבוֹרֵא יַתְּבַרְךָ), וְכְתִיב "אַחִישְׁנָה" (=שְׁנֵה לְשׁוֹן זְרוּז) - מְכָאן מִשְׁמַע
שֶׁהַגְּאוּלָּה תֵּבּוֹא קוּדָם זְמַנָּה הַקְּבוּעַ. וְזֹאת כִּיֻּצַּד?

אֵלָּא, מִשִּׁיבִים שֵׁם חו"ל, שֵׁישׁ שְׁנֵי מוֹעֲדִים אֲפֹשְׁרִים לְגְאוּלָּה לְעֲתִיד שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל: זְכוּ - "אַחִישְׁנָה" (=אִם יֵהוּ
יִשְׂרָאֵל זְכָאִים, וַיִּתְעוֹרְרוּ בְּתִשׁוּבָה, יַחֲשֵׁה ה' אֶת גְּאוּלְתָּם). לֹא זְכוּ - "בַּעֲתָה" (=אִם יִשְׂרָאֵל לֹא יֵהוּ זְכָאִים חֲלִילָה,
וְלֹא יִתְעוֹרְרוּ בְּתִשׁוּבָה, תֵּבּוֹא הַגְּאוּלָּה בְּמוֹעֵד הַקְּבוּעַ עַל-יְדֵי ה' יַתְּבַרְךָ).

וְזֵהוּ שְׁרוּמֵז הַקַּב"ה: "שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כַּעַת חַיָּה". אִם "שׁוּב" - אִם יִשׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל בְּתִשׁוּבָה, אֲזִי אֲנִי "אָשׁוּב אֵלֶיךָ
כַּעַת חַיָּה" - אַחֲשֵׁה אֶת הַגְּאוּלָּה כַּעַת מִיָּד. אֲבָל אִם "אָשׁוּב" - אִם אֲנִי צָרִיךְ לְשׁוּב אֵלֵיכֶם, מִבְּלִי שֶׁתִּתְעוֹרְרוּ
תַחֲלִילָה בְּתִשׁוּבָה - אֲזִי "לְמוֹעֵד" - אֲבִיא אֶת הַגְּאוּלָּה רַק בְּמוֹעֵד שְׁנִקְבַּע לָהּ.
וְתִשְׁלַךְ אֶת הַיֵּלֶד תַּחַת אַחַד הַשִּׁיחִים"

הַמְּגִיד רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְקוּזְנִיץ הַתְּפָרְסֵם בִּימֵי נְעוּרָיו כְּבַעַל מוֹפֵת גְּדוֹל, וְגַם לֹא-יְהוּדִים רַבִּים הִשְׁכִּימוּ לְפִתְחוֹ,
וּבִקְשׁוּ לְהַתְּבַרְךָ מִפִּי הַקְּדוֹשׁ. בְּשָׁנַת תְּק"ז (1757) נוֹלַד בְּנוֹ יַחֲידוֹ, רַבִּי מֹשֶׁה אֲלֵיָקִים, וְהַמְּגִיד שָׂמַח בּוֹ שֶׁמְחָה
גְּדוֹלָה. וְהִנֵּה, לֹא עָבְרוּ יָמִים מְרוּבִים, וְהַיֵּלֶד חָלָה בְּמַחֲלָה קָשָׁה, לֹא עָלִינוּ, וְהִיָּה שְׂרוּי מִמֶּשׁ עַל סָף הַמּוֹת. בְּכֹל
זֹאת, כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַן תְּפִילָּה, הִתְאַמֵּץ הַמְּגִיד לְהַסִּיחַ אֶת דַּעְתּוֹ מִמַּחֲלַת בְּנוֹ, וְהַתְּפִלֵּל כְּדָרְכּוֹ, בְּכֹנֶה רַבָּה וּמִתוֹךְ
שְׂמֻחָה שְׁבִלֵב. וְכֶךָ אָמַר בְּאוֹתוֹ זְמַן הַמְּגִיד לְתַלְמִידָיו וְלְמְקוֹרְבָיו: נֹאמֵר בְּפִרְשַׁת "וַיִּרְא" עַל הַגֵּר: "וְתִשְׁלַךְ אֶת
הַיֵּלֶד תַּחַת אַחַד הַשִּׁיחִים". וְהִנֵּה, כִּידוּעַ, "שִׁיחַ" הוּא גַם לְשׁוֹן תְּפִילָּה. וְעַל-כֶּךָ רוּמֵז כְּפֹן הַפְּתוּב, שֶׁמְצוּיִם אָנוּ,
אִפּוֹא, "לְהַשְׁלִיךְ אֶת הַיֵּלֶד". דְּהֵינּוּ, לְהַסִּיחַ אֶת הַדַּעַת מִמֶּנּוּ, "תַּחַת אַחַד הַשִּׁיחִים" - בְּשַׁעַת הַתְּפִילָּה. וְהַסַּחַת דַּעַת

זו חשובה אפילו לצורך מלה אחת של תפילה, שצריכה להיאמר בכונה טהורה ובשמחה פנימית. **שבת שלום**
 בס"ד **"כי ברח אברכה ותרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים"** (כב' יז')

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּרָא
כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:17

עַרְשׂוֹת יְד' חֶשְׁוֹן תַּשַּׁע"ח (3.11.17) bnei-zion.com
יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:25-17:52

הַפְּטָרָה: "וְאִשָּׁה אַחַת" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"...וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים...וַיֵּרָץ לְקִרְאתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל"

על הפתוב: "...וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים", שואלים חז"ל בגמרא (בבא מציעא, פו'): מי הם שלשת האנשים?
 ומשיבים: מיכאל, **גבריאל ורפאל** – מיכאל בא לבשר לשרה (=על הולדת יצחק), **רפאל** בא לרפא את אברהם
 (שהיה ביום השלישי למיתו), ו**גבריאל** בא כדי להפוך את סדם.

ומקשה הגמרא: הרי פתוב (בראשית יט' א') "ויבאו שני המלאכים סדמה בערב". מכאן שלא רק המלאך **גבריאל**
 הלך להפוך את סדם, אלא גם מיכאל הצטרף אליו. אלא מתרצת הגמרא שמיכאל הלך להציל את לוט.
 בעל חידושי הרי"ם אומר על כך רעיון נפלא: לכאורה יש לדקדק – מפיון שתפקידו של המלאך **גבריאל** היה
 להפוך את סדם בלבד, לאיזה צורך הלך הוא עם מיכאל ו**רפאל** לאברהם? הרי לא היתה לו שום שליחות למלא
 אצל אברהם...

ועוד שאלה שואל בעל חידושי הרי"ם, מדוע המלאך מיכאל, שבשר לשרה על לידתו של יצחק, הולך גם להציל
 את לוט מסדם? האם חסרים מלאכים בשמים שיוכלו למלא שליחות זו?

ויבאר בעל חידושי הרי"ם, שידוע שלוט זכה להינצל רק בזכות דוד המלך, שיצא מזרעו. וידוע הויפוח בגמרא
 (יבמות עו') בין דואג האדומי לבין אבנר בן נר, האם לדוד מותר לבוא בקהל ה', שהרי דוד יצא מרות המואביה?
 וידוע שהתורה הכריזה (דברים כג, ד'): "לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'...על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם
 ובמים".

אמר לו אבנר: כתוב עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואביה. לכן רות המואביה מותרת לבוא בקהל ה'. אמר לו
 דואג האדומי: אם כך, אז אפשר להגיד שממזר אסור ולא ממזרת, וכן מצרי ולא מצרית. שהרי ידועה דרך
 התורה לדבר בלשון זכר, אבל גם נקבה נכללת בה. לכן רות המואביה אינה מותרת לבוא בקהל ה', וכן דוד
 שיצא ממנה!

ענה לו אבנר: הרי הסיבה ש-"לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'" היא – "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם
 ובמים". ואם כך הדבר, ידוע שדרך הגברים היא לקדם איש את רעהו, וזו לא דרך הנשים הצנועות. השיב לו
 דואג האדומי: אם כך, האנשים היו צריכים לקדם אנשים, ונשים היו צריכות לקדם נשים. על כך לא ידע אבנר
 להשיב, ושתק!

ומבואר שם, שבקשו לפסול את דוד המלך מלבוא בקהל ה', בגלל פסוק מפורש בתורה: "לא יבא עמוני ומואבי
 בקהל ה'"

אלא מתרצת הגמרא ואומרת פאשר שאלו המלאכים את אברהם: "איה שרה אשתך?" ענה להם אברהם: "ויאמר
 הנה באהל", שהרי (תהילים מה' יד'): "כל כבודך בת מלך פנימה" – כלומר כבודן של הנשים הוא פנימה בבית,
 ואין דרך הנשים לצאת כלל מהבית, ואפילו נשים לקראת נשים.

אם כך מבואר מכאן שאין דרכן של נשים לצאת מחוץ לאהל מחמת צניעות, ולכן לא היו הנשים צריכות לקדם
 את הנשים – ולכן עמונית ומואביה מותרות לבוא בקהל ה', וממילא ראוי גם דוד המלך לבוא בקהל ה'.

(וזהו שמודה דוד המלך לפני ה' על שהושיע אותו, ואומר: "כוס ישועות אשא" – **אשא** – ראשי תיבות: "איה
 שרה אשתך?" – שהרי מזה נתגלה שאין דרכן של נשים לצאת מחוץ לאהל, וראוי אני לבוא בקהל ישראל).

והנה ידוע כלל גדול, שאין עושים שום דבר בבית דין של מעלה (בשמים), אלא מוסכם הדבר בבית דין של
 מטה. ולכן סובב הקב"ה את הדברים כך, שאותו המלאך, מיכאל, שהלך להציל את לוט מסדם, ילך קדם
 להתארח אצל אברהם. וכשראו המלאכים ששרה איננה יוצאת לקראתם, שאלו את אברהם "איה שרה אשתך",

כלומר מדוע אין היא יוצאת לקראת האורחים? "ויאמר הנה באהל" – צנועה היא, כי אין דרכן של נשים לצאת. ובאותו רגע נפסק להלכה על-ידי אברהם אבינו, בבית דינו, שאין דרכן של נשים לצאת מאהליהן, וממילא מותרת רות המואביה, וכמוכן דוד שיצא ממנה. ולכן, אחרי ששמעו מיכאל ונבריאאל פסק זה של אברהם, הלכו לסדם: האחד להפוך את סדם, והשני להציל את לוט בנכותו של דוד, שנפסק שהוא יכול לבוא בקהל ה', ולכן צריך להצילו (=את לוט). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "וילך ה' כאשר פלה לדבר אל אברהם, ואברהם שב למקמו"

על פסוק זה הצדיק אומר רבי יצחק מברדיצ'ב: הרי לכאורה, לא העלה אברהם אבינו דבר בתפילתו על הצלת סדם. שכן, הוברר לו, שאין אפילו עשרה צדיקים בסדם הרשעה. אולם אברהם "שב למקמו" – הוא הוסיף לדבק בדרך שהלך בה כל הימים, שהרי לעולם יש ללמד זכות על אדם, ואפילו על חוטא ופושע, שכן שערי תשובה לא ננעלו, "והדן את חברו לכף של זכות, דנין אותו (=בשמים) לזכות". (שבת קכז, עב')

"מי מושל בי? (שואל הקב"ה) – צדיק. שאני גזיר גזירה, והוא (הצדיק) מבטלה" (מועד קטן טז)

כשאברהם אבינו התפלל לפני הקב"ה, ומנסה בפעם האחרונה להציל את סדם, הוא אומר לה' יתברך "אולי ימצאון שם עשרה (צדיקים)?" עונה לו הקב"ה: "לא אשחית (את סדם) בעבור העשרה (צדיקים)". מתשובה זו של הקב"ה לאברהם אבינו, אנו למדים את הפח הרב והזכות העצומה שיש לצדיקים להגן על כל תושבי המקום שבו הם נמצאים, ואפילו על רשעים גמורים, שגזר דינם נחרץ כבר לכליה. שהרי, אם היו עשרה צדיקים בסדם, על אף רשעותם ואכזריותם של תושבי המקום, מבטיח הקב"ה: "לא אשחית בעבור העשרה". (נוכל לתאר לעצמנו, שאם היו עשרה צדיקים בתוך העיר, החיים בסדם היו נמשכים ללא כל שינוי. ואף אחד מאנשי סדם לא היה מעלה בדעתו שסיבת קיום העיר היא בזכותם של אותם עשרה צדיקים, המחזיקים את העיר. ויש לשער, שאנשי סדם היו אפילו מקניטים את אותם עשרת הצדיקים, ואומרים להם "בטלנים, לכו לעבוד"). אם כן, נתאר לעצמנו כמה גזירות נתבטלו בדורנו ובמשך כל הדורות, בזכות הצדיקים העובדים את ה' בכל לבם ומאדם.

בענין זה מסופר, שבפינוס רבנים בו השתתף הגאון ר' איסר זלמן מלצר זצ"ל, נוכח גם רבי חיים ליב, שהיה מפורסם כלמדן וצדיק. בשעת ההפסקה באסיפת הרבנים, ישב הרב מלצר באחד החדרים בבנין, שדלתו הייתה פתוחה. ובמסדרון שלפני החדר התהלך באותה שעה רבי חיים ליב הלוחך ושוב כשהוא שקוע בלימודו. והנה, בכל פעם כשעבר רבי חיים ליב ליד חדרו של הרב מלצר, קם הרב מלצר לכבודו. וכך נמשך הדבר כמה וכמה פעמים. לתמיהת תלמידו של הרב מלצר, שנוכח במקום, השיב לו הרב מלצר: בוא ואספר לך מי הוא רבי חיים ליב, ומה גדולתו: רבי חיים ליב התגורר, בהיותו אברך צעיר, בעירה אישישוק, ולמד שם בפולל אברכים. לימים, פרצה באזור כלו מגיפה נוראה, שהפילה חללים רבים. אולם, באישישוק, למרבה הפלא, לא פגעה המגיפה כלל. משנגשו לרבה של אישישוק, הלא הוא ר' אברהם שמואל, אנשים, ובפיהם החשש, שמא המגיפה תפגע גם בעירתם, אמר להם הרב: כל זמן שרבי חיים ליב נמצא בעירתנו, מובטח לנו שלא תפגע בנו המגיפה. שכן, התמדתו ויגיעתו בתורה במשך רוב שעות היום, היא היא המגינה עלינו מכל צרה, ומונעת את המגיפה מלחדור אלינו. והנה, חותנו של רבי חיים ליב, שהיה מתגורר בלידא, שמע על-כך שהמגיפה לא פגעה באישישוק, ושלח מיד להודיע לחתנו, רבי חיים ליב, כי הוא מבקשו לבוא מיד ללידא. וכדבריו פן עשה. אולם, מיד כאשר יצא רבי חיים ליב מאישישוק, החלה המגיפה לפגוע גם בתושבי העירה אישישוק, שממש יצא עכשיו מבין אתה, מדוע אני קם בפניו בכל עת שהוא עובר ליד חדריי? סים הרב את דבריו.

(מדהים! כוחו וזכותו של איש אחד, עמד לעירה שלימה לעצור בעד המגיפה הנוראה שהתחוללה באזור. ללא תרופות, ללא חיסונים וללא זריקות, אלא רק בכוח התורה הקדושה ועבודת ה' הטהורה. ומכאן המסקנה, שלא צריכים חיסון נגד "שפעת החזירים" ודומיה – אלא צריך ללמוד ולעסוק תדיר בתורה הקדושה, או לכל הפחות לתמוך בלומדי התורה. ולכן כתוב (עירובין דף נד, א): "חש בראשו – יעסק בתורה... חש בגרונו – יעסק בתורה... חש בכל גופו – יעסק בתורה, שנאמר: 'ולכל בשרו מרפא', שכן למוד התורה הוא התרופה לכל המחלות, ולא במקרה "למוד תורה" (=691) עולה לגמטריה של המלה "תרופה" (=691) (ב.צ.).

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "פי ברוך אברכה ויהרהר ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים" (כב' יז')

פרשת השבוע: וירא פניסת השבת: 16:17

ערש"ק יד' חשוון תשע"ח (3.11.17) bnei-zion.com יציאת השבת: 17:25-17:52

הפטרה: "ואשה אחת" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

ויען אברהם... הנה נא הואלתי לדבר אל אדני ואנכי עפר ואפר"

כשהתפלל אברהם אבינו על הצלת אנשי סדם, אמר לפני ה' יתברך: "הנה נא הואלתי לדבר אל אדני ואנכי עפר ואפר", ופרש רש"י הקדוש: "ואנכי עפר ואפר" – כבר הייתי ראוי להיות עפר על-ידי המלכים (שבאו להרוג אותי), ואפר על-ידי נמרוד (שבא לשרוף אותי), לולי רחמיה..."

ותמהו כל המפרשים, מה ראה אברהם אבינו להזכיר בתפילתו את הדבר שהיה ראוי להיות "עפר ואפר" דוקא כאן כאשר הוא מתפלל על הצלת סדם?

אומר על-כך המקובל האלקי רבי יצחק אייזיק מקאריץ זיע"א: ידוע ומפורסם כי עבודתו של אברהם אבינו היתה לגיר גרים, כמו שכתוב בפרשת "לך-לך" (בראשית יב, ה): "ואת הנפש אשר עשו בחרן", ופרש רש"י: "שהכניסן תחת כנפי השכינה – אברהם מגיר את האנשים, ושרה מגירת (את) הנשים ומעלה עליהם הפתוב כאילו עשאו" (=כאילו בראו אותם).

מבואר מכאן שעבודתו של אברהם בגיור הגויים, היתה לברר ולהוציא את ניצוצי הקדש שנתערבו בין הגויים לאחר חטא האדם הראשון, ולהחזירם לקדושה תחת כנפי השכינה.

והנה מצינו בפרשת "פינחס", שבשבעת ימי חג הסוכות מקריבים בבית המקדש שבעים פרים, ופרש רש"י: "...שבעים הם – כנגד ע' (=70) אומות עובדי כוכבים...". ואילו בשמיני עצרת מקריבין רק פ' אחד, כמו שכתוב (במדבר כט, א): "ביום השמיני עצרת תהיה לכם... והקרבתם עלה אשה ריח ניחח לה' פ' אחד איל אחד", ופרש רש"י שם: "אלו (=הפ' והאיל) כנגד ישראל".

ועתה אם נתבונן, נראה כי במלה "עפר" האותיות הן ע פר – כלומר, מלה זו רומזת על ע' אומות העולם, שכנגדן מקריבים ע' (=70) פרים. ולעומת זאת, המלה אפר מורכבת מהאותיות א פר – והיא רומזת על ישראל, שהם "גוי אחד בארץ", וכנגדם מקריבים פ' אחד.

נמצא מכאן, שעבודתו של אברהם אבינו היתה לגיר גרים, ולקרבם תחת כנפי השכינה, כלומר אברהם אבינו לקח אנשים, שבמקורם היו גויים, חלק בלתי נפרד מ-ע' (=70) אומות העולם, ועל-ידי שגיר אותם, נתחברו הם להיות חלק בלתי נפרד מכלל ישראל, שהם כאמור "גוי אחד בארץ".

ומעתה נוכל להבין את דברי אברהם אבינו לה' יתברך "ויען אברהם ויאמר: הנה נא הואלתי לדבר אל אדני ואנכי עפר ואפר" – כונתו של אברהם היתה שקדם הוא רצה להתנצל על שהעז לבוא ולהתחנן לפני מלך הכבוד על אנשי סדם הרשעים, ולכן פתח ואמר: "ויען אברהם ויאמר: הנה נא הואלתי לדבר אל אדני...". אחר-כך אומר אברהם אבינו לה' יתברך: "ואנכי עפר ואפר" – זוהי עבודתי בעולם הזה – לגיר גרים ולהכניסם תחת כנפי השכינה – לעשות מ"עפר" "אפר" – להפוך את הגויים, שהם בבחינת עפר, לבחינת אפר, ועל-ידי כך להכניסם תחת כנפי השכינה. לכן אני מתפלל ומבקש מלפניך על אנשי סדם: אולי יש שם נשמות כאלו, שאפשר להציל, על-ידי כך שהם יתגירו ויתחברו עם כלל ישראל, ויהפכו מ"עפר" ל-"אפר". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ואנכי עפר ואפר" (יח' כז')

שנינו בגמרא (סוטה יז'): דריש (=דרש) רבא: בשכר (=בגלל) שאמר אברהם אבינו "ואנכי עפר ואפר", זכו בניו ל-ב' מצות: אפר פרה ועפר סוטה". (אפר פרה אדומה מטהר את טמאי המתים, ועפר סוטה בודק את האשה שמקנא לה בעלה, האם היא נטמאה על-ידי איש אחר).

וצריכים אנו להבין, מדוע זכו בניו של אברהם ל-ב' מצות אלו דוקא?

המגיד הקדוש מדובבנא אומר על כך באור נחמד בדרך הפשט: היות שאברהם אבינו השפיל והחזיק את עצמו כעפר ואפר, לכן רצה הקב"ה להראות את גדל חשיבותו של אברהם, והרים את העפר ואת האפר, כדי לעשות מהם דבר חשוב, על-ידי ב' מצות אלו – אפר פרה ועפר סוטה. אך לפי פרוש זה, עדין לא מבואר מדוע בחר הקב"ה דוקא את ב' מצות אלו, אפר פרה ועפר סוטה? ואיזו מידה כנגד מידה יש כאן?

בספר "בית לוי" מצאנו באור נפלא: ההבדל בין העפר לאפר הוא בכך שלעפר אין ערך עכשוי, אלא רק לעתיד, בכך שאפשר לזרוע בו זרעים, כדי שיצמחו מהם צמחים. לעומת זאת האפר – אין לו ערך לא בהווה ולא בעתיד, היות ואין אפשרות לגדל בו צמחים, וערכו היה רק בעבר (לפני השריפה שהפכה אותו לאפר).

וזהו שאמר אברהם אבינו, ברוב ענוותו: "ואנכי עפר ואפר" – מצד אחד החזיק את עצמו כעפר, שאין לו שום חשיבות בעבר, ומצד שני החזיק את עצמו כאפר, שאין לו שום חשיבות בעתיד, ובכך רצה לבטא את גדל שפלותו – שאין לו ערך, לא בעבר ולא בעתיד.

ומעתה יובן היטב מאמר רבא: "בשכר שאמר אברהם אבינו 'ואנכי עפר ואפר', זכו בניו ל-ב' מצות אפר פרה ועפר סוטה". וזאת, כי עפר סוטה, תכליתו לברר על עברה של האשה, האם לא חטאה/סטתה בעבר? ואילו אפר פרה אדומה, תכליתו לטהר את הטמא מעתה והלאה (לעתיד). נמצא שבאפר פרה ועפר סוטה יש חשיבות של העבר והעתיד, ומכאן רואים אנו שהם אכן מהווים שכר של מידה כנגד מידה על מה שאמר אברהם "ואנכי עפר ואפר". כנגד העפר, שאין לו חשיבות בעבר, זכה לעפר סוטה שתכליתו לטהר את העבר, וכנגד שאמר אפר, שאין לו חשיבות בעתיד, זכה לאפר פרה שתכליתו לטהר את העתיד.

...וירא והנה שלשה אנשים... וירץ לקראתם מפתח האהל"

שנינו במסכת שבת (קכו, עא): "אמר רב יהודה: אמר רב: גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה". שואל על-כך האדמו"ר רבי ישראל ממודזיץ: מה ראו חכמינו וצ"ל להעמיד את מצות הכנסת אורחים, מעל הקבלת פני השכינה? כלום לא די בכך, אם נעמיד מצוה זו כשוה להקבלת פני השכינה? אלא – משיב האדמו"ר ממודזיץ – חכמינו וצ"ל אמרו במסכת סנהדרין (מב, עא): "אלמלא (=אילו) לא זכו ישראל, אלא להקביל פני אביהם שבשמים פעם אחת בחדש – דים". (=הלואי והיו זוכים ישראל להקביל פני אביהם שבשמים פעם אחת בחדש). ופיון שפך הדבר, אילו היתה מצות הכנסת אורחים שקולה ושוה להקבלת פני השכינה – יכול היה אדם להסתפק בהכנסת אורח לביתו פעם אחת בחדש, ולצאת בכך ידי חובת המצוה. משום כך הורו לנו חכמי ישראל, שמצות הכנסת אורחים גדולה מהקבלת פני השכינה, ודבר זה מלמדנו, שיש לקיים מצוה זו לא פעם אחת בחדש, אלא בכל עת ובכל שעה. ולא עוד, אלא שאין אדם רשאי לשבת בביתו באפס מעשה, ולחכות לקבלת אורחים המזדמנים אצלו, אלא עליו לתור אחר האורחים – כפי שנהג בשעתו אברהם אבינו.

"ותצחק שרה" (יח' יב')

פעם הגיע לקמינקה רבי רפאל מברשד, שנודע בקהילות ישראל כצדיק המחיש ישועות לפונים אליו. התיצבה לפניו בתו של רבי שמואל (שהיה מתלמידי הבעש"ט הקדוש), שהיתה שנים רבות עקרה, ובקשה ברכה מפי הצדיק, שבמהרה יבוא הקץ לעקרותה. ברח אותה רבי רפאל בהתרגשות, ובין השאר אמר לה: עליו לדעת, שהשמחה היא סגולה בדוקה לבנים.

למחרת היום בקרה האשה אצל אביה, וסחה לו את הדברים ששמעה מפי הצדיק רבי רפאל מברשד. אמר רבי שמואל לבתו: דבר זה שגלה לך רבי רפאל, למדים אנו מן התורה, מן הנביאים ומן הכותובים. בתורה כתוב: "ותצחק שרה", וכונת הדברים היא ששרה אמנו צחקה ושמחה. ובכותב השמחה ילדה אחרי כן את יצחק. ובנביאים כתוב: "רני עקרה לא ילדה" (ישעיה נד, א), והכתוב מתפרש כאן כך: אם האשה עקרה ואין לה ילדים – תרון ותשמח, והקב"ה יחיש לה רפואה וישועה. ובכתובים נאמר: "מושיבי עקרת הבית – אם הבנים שמחה" (תהילים קיג, ט), ופרוש הכתוב הוא: ה' עושה את האשה העקרה לאם הבנים, בגלל שהיא שמחה בחלקה. שאלה הבת את אביה: אם לשם סגולה צחקה שרה אמנו, מדוע התרעם עליה הקב"ה, באומרו לאברהם: "למה זה צחקה שרה?" השיב לה רבי שמואל: יש מקום להשתמש בסגולות, רק כאשר ניתנת ההבטחה על-ידי צדיק בשר ודם. אבל כשהמבטיח הוא הקב"ה בכבודו ובעצמו, ודאי שאין צורך בסגולות, ובכך חטאה שרה אמנו כאשר צחקה...

בס"ד "פי ברוך אברכה וברכה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים" (כב' ז')

פרשת השבוע: וירא כניסת השבת: 16:17

ערש"ק יד' חשוון תשע"ח (3.11.17) bnei-zion.com יציאת השבת: 17:25 ר"ת 17:52

הפטרה: "ואשה אחת" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ויקח חמאה וחלב ובן הבקר אשר עשה, והוא עמיד עליהם תחת העץ ויאכלו" (יח' ח')

מובא מ- "דעת זקנים מבעלי התוספות", על פסוק זה, מדרש חז"ל: "מלמד שהאכילם בשר וחלב. וכשרצה הקב"ה ליתן תורה לישראל, אמרו המלאכים (לה'): 'תנה הודך על השמים' (=השאר את התורה לנו, בשמים). אמר להם: פתוב בתורה 'לא תבשל גדי בחלב אמו', ואתם, כשירדתם למטה (לאברהם) אכלתם בשר וחלב, שנאמר 'ויקח חמאה וחלב ובן הבקר... ויתן לפניהם... ויאכלו', ומיד הודו המלאכים (שהתורה צריכה להינתן לישראל)...".

חכמי ישראל אומרים שענין זה נרמז בפסוק בתחילת הפרשה: "...וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו" - "נצבים עליו" דוקא, כי כל זמן שלא אכלו המלאכים בשר וחלב, לא הייתה סיבה לתת את התורה לישראל. ולכן, כשהסתפל אברהם על המלאכים, הוא ראה שהם "נצבים עליו", שיש להם עליונות עליו, על אברהם, אבי כלל ישראל, שהרי יכלו לבוא בטענה שראוי לתת להם את התורה ולא לישראל.

אולם כאשר: "ויקח חמאה וחלב ובן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם" - נתן להם בשר וחלב, אזי נשתנה המצב - והוא עמיד עליהם תחת העץ ויאכלו" - נתעלה אברהם להיות עומד למעלה מהם בדרגה, בהיותו עומד תחת צל התורה, הנקראת "עץ" ("עץ חיים היא למחזיקים בה"), וזאת בגלל - "ויאכלו" - שאכלו בשר וחלב, והפסידו על-ידי זה את התורה.

"ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעברו" (יח' ה')

חז"ל מספרים שפעם שאל טורונסרופוס את רבי עקיבא: אם הקב"ה יצר את האדם עם ערלה, מדוע אתם כורתים אותה בטקס "ברית המילה"? וכי אתם מנסים לשפר את מעשה הבורא? השיב לו רבי עקיבא: הנה, הבורא יתברך ברא גם חיטים ושעורים. וכי אפשר לאכל אותם ולהנות מהם כד? ברור שהאדם צריך לנקותם, לטחון אותם, ורק אחר-כך לאפות מהם לחם, ולאף אחד אין טענה שמתערבים במעשי הבורא. כך גם האדם טעון תקון על-ידי הסרת הערלה.

וכך אברהם אבינו, כשראה את המלאכים, סבר שאלו ערבים, שבאים ללעוג לו על אשר מל את עצמו, ושנה את בריאתו של הבורא, כדברי טורונסרופוס. לכן אמר להם: "ואקחה פת לחם" - אקח ראייה מפת הלחם, העשויה לסעוד את הלב רק לאחר שעושים מן החטה לחם - "ואחר תעברו" - ועל-ידי כך תעברו מן הדעה שחשבתם עד כה, ותבינו את ענין ברית הערלה במילה, שמוטל על האדם לתקן את הנברא, וזהו למעשה רצונו של ה' יתברך.

בני...אלהים יראה לו השה לעלה בני" (כב' ז')

חז"ל אומרים שיצחק הלך אל העקידה, למסור נפשו למען ה' יתברך בשמחה רבה.

אלא שבלבו היה מנקר חשש: הלא אמרו ליצני הדור, כי "מאבימלך נתעברה שרה" (רש"י פר' תולדות). והנה, עכשיו תנתן להם ההזדמנות לחזק את עלייתם. שכן, יטענו אותם ליצנים, אילו היה אברהם אבי האמיתי של יצחק, אזי לא היה מסוגל להתאכזר כך ולשחוט את בנו - עצמו ובשרו. לפיכך שאל יצחק: "אביו" - הרי אתה אבי האמיתי, כיצד יכול אתה לעשות דבר, אשר יביא לכך שהבריות יטילו ספק באבהותך?

ואברהם משיב לו על-כך: "הנני בני" - עצם העקידה תהיה הוכחה שאתה בני האמיתי והכשר, שכן - "אלהים יראה לו השה לעלה בני" - הרי ה' יתברך בחר כך, בני, להיות הקרבן, ואילו היית נולד מאיסור אשת-איש על-ידי אבימלך, הלא היית פסול לקרבן, שכן, כל קרבן שנעשית בו עבירה - פסול לקרבן, ואין ה' יתברך חפץ

"וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחט את בנו" (כב' י')

על הכתוב "וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחט את בנו", אומרים חז"ל, שעל-ידי עקידת יצחק, השריש והטביע אברהם אבינו בקרבנו מסירות-נפש אמיתית לה' יתברך – דהינו, למות ולהיהרג על קדושת שמו יתברך, שלא על מנת לקבל שכר.

על-כך אומרים חז"ל, שבשעה שנצטוו אברהם להעלות את יצחק לעלה על גבי המזבח, הבין אברהם אבינו, בגדל ענותנותו, שאין הוא ראוי יותר להיות השרש שממנו תבנה שרשרת הקדושה של כלל ישראל, ובמקומו בחר הקב"ה בצדיק אחר, טוב ממנו. ולכן מבקש ממנו הקב"ה להעלות את יצחק לעלה, כדי להפסיק את שרשרת הקדושה. ועל-כך רומז הכתוב "וירא (אברהם) את המקום מרחק": – ראה אברהם אבינו את "המקום" – הוא הקב"ה, מקומו של עולם – כאילו הוא "מרחוק" – שכביכול נתרחק ממנו הקב"ה, ושוב אינו רוצה בו עוד כדי להמשיך את זרע הקדושה. והנה, למרות שאברהם אבינו יכול היה לחשוב, שמכיון שהקב"ה "החליט להפסיק את שרשרת הקדושה ממני ומזרעי, ושוב אין לו רצון בעבודתי, וגם בחר לו בצדיק אחר – אם כך, למה לי לשחוט את בני יחידי, אשר אהבתי, את יצחק? הלא עדיף שאשאיר אותו בחיים, כרחם אב על בנים, ולהנות ממנו בימי זקנתי. ומה עוד, שהקב"ה לא צוה עלי בתקף להקריב את יצחק, אלא בקש ממני בדרך של בקשה: 'קח נא את בנך, ואין נא, אלא לשון בקשה' (רש"י). למרות כל זאת, אברהם אבינו קבל דבר זה בשמחה ובאהבה, והלך לעקוד את יצחק בנו.

"מחשבה טובה – הקב"ה מצרפה למעשה"

מפרשת העקידה מתגלה לנו היסוד הגדול שאמרו חז"ל (קדושין מ'): "מחשבה טובה – הקב"ה מצרפה למעשה". וזאת, כפי שאומר הקב"ה לאברהם לאחר העקידה: "יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידי". והרי בפועל לא הקריב אברהם את יצחק בנו, ואיך אומר לו הקב"ה: "יען אשר עשית את הדבר הזה"? אלא, על כוונתך שרצה הכתוב ללמדנו מכאן, ש"מחשבה טובה – הקב"ה מצרפה למעשה", ומכיון שאברהם חשב להקריב באמת את בנו יצחק, ורק ה' יתברך מנע זאת ממנו, נחשב לו כאילו הקריב את בנו בפועל.

מלאך הברית

כאשר עלה הגאון רבי שלמה קלוגר ז"ל על פסא הרבנות בעיר ברוד, נתכפד ביום הראשון לכהנתו בסנדקאות. כאשר הגיע למקום הברית, שמע כי אבי הילד מוטל גוסס ושעותיו ספורות. ומנהג היה בעיר ברוד, כי במקרה כזה היו מעכבים את ברית המילה, עד לאחר פטירתו של האב, כדי לקרא לילד בשם אביו. אולם, רבי שלמה קלוגר צוה לאסוף חיש מהר מנין יהודים ולמול מיד את התינוק. ואכן הדבר נעשה מיד, וראה זה פלא, מיד לאחר הברית קם האב מחליו והבריא לגמרי. מובן, כי כל העיר רעשה ותססה על המופת הזה. אותה שעה אמר רבי שלמה קלוגר ז"ל, כי למד הוא לנהוג כך מתוך פרושו של רש"י על הפסוק: "וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו": 'אחד לבשר לשרה, אחד להפוך את סדם ואחד לרפאות את אברהם... ורפאל, שרפא את אברהם הלך להציל את לוט'. ולכאורה קשה הדבר: כלום חסרים מלאכים בשמים, ומדוע לא שלחו מלאך מיוחד להציל את לוט, ואותו מלאך שרפא את אברהם הציל גם את לוט? אלא מסתבר, שזכותו של לוט לא היתה כה גדולה, עד כדי לשלוח מלאך מיוחד להצלתו, לפיכך חייב היה הדבר להתרחש בדרך אגב, על ידי מלאך שכבר נשלח בין כה וכה בשליחות לרפא את אברהם. אף אני – אמר רבי שלמה קלוגר – חשבתני שמן הסתם הרי דנים עכשיו בשמים את אבי הרך הנולד ויתכן שאין בידו זכויות במידה מספקת כדי לשלוח במיוחד את אליהו להחיש לו רפואה שלמה, לפיכך ציויתי למול חיש מהר את הילד, שאז בודאי יבוא אליהו לברית, ודרך אגב יביא גם רפואה שלמה לאב החולה...

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!